

APSTIPRINU.

L. Grafa,
Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām
vadošās iestādes vadītāja

Datums:

07.06.2019.

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS ATBALSTA FONDS
VISTRŪCĪGĀKAJĀM PERSONĀM

EIROPAS ATBALSTA FONDA VISTRŪCĪGĀKAJĀM PERSONĀM IEVIEŠANAS NOVĒRTĒŠANAS ZIŅOJUMS

par periodu no 01.01.2018. līdz 31.12.2018.

Izstrādātājs:

Labklājības ministrijas
Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām
personām vadošā iestāde

Ziņojuma izstrādē izmantoti

SIA "Aptauju centrs" 14.06.2016.

līguma Nr. LM2016/24-1-13/61 ietvaros

2018. gadā veiktās EAFVP atbalsta saņēmēju aptaujas rezultāti

Rīga, 2019

SATURS

SATURS	2	
SAĪSINĀJUMI.....	3	
I. EAFVP SNIEGTAIS ATBALSTS VISTRŪCĪGĀKAJĀM PERSONĀM 2018. GADĀ		4
1. Atbalstīto personu skaits, saņemtais atbalsts un finansējums.....	4	
2. Atbalsta saņēmēju apmierinātības novērtējums	6	
<i>2.1. Sociāli demogrāfiskais profils un teritoriālais pārklājums</i>	<i>6</i>	
<i>2.3. Atbalsta saņēmēju ēst gatavošanas ieradumi</i>	<i>11</i>	
<i>2.4. Palīdzība no citām organizācijām</i>	<i>13</i>	
3. Atbalsta saņemšanas iespējas	14	
<i>3.1. Informācija par atbalsta iespējām.....</i>	<i>14</i>	
<i>3.2. Nokļūšana līdz atbalsta saņemšanas vietai</i>	<i>15</i>	
<i>3.3. Iespējamās grūtības</i>	<i>17</i>	
4. Atbalsta efektivitātes pašvērtējums.....	18	
5. Pārtikas atbalsts	21	
<i>5.1. Pārtikas komplektu izmantošana</i>	<i>21</i>	
<i>5.2. Zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplektu izmantošana.....</i>	<i>25</i>	
<i>5.3. Naudas ietaupījumi un citu pārtikas produktu izmantošana</i>	<i>27</i>	
<i>5.4. Maltīšu nodrošināšana</i>	<i>29</i>	
6. Pamata materiālā palīdzība.....	32	
<i>6.1. Higiēnas un saimniecības preču komplektu izmantošana</i>	<i>32</i>	
<i>6.3. Mācību piederumu komplektu izmantošana</i>	<i>36</i>	
7. Papildpasākumi.....	39	
II. EAFVP VADĪBĀ IESAISTĪTO INSTITŪCIJU PAVEIKTAIS 2018. GADĀ.....	43	
SECINĀJUMI UN IETEIKUMI.....	45	
PIELIKUMI.....	49	
1. pielikums.	50	
Situācijas novērtējums	50	
2. pielikums.	55	
Partnerorganizāciju aptaujas rezultātu kopsavilkums.....	55	

SAĪSINĀJUMI

CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DP	Darbības programma pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšanai vistrūcīgākajām personām 2014. -2020. gada plānošanas periodā
EAFVP	Eiropas Atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām
EK	Eiropas Komisija
ES	Eiropas Savienība
LM	Labklājības ministrija
MK	Ministru kabinets
PO	Partnerorganizācija
RI	Revīzijas iestāde (Finanšu ministrija)
SEI	Sertifikācijas iestāde (Labklājības ministrija)
SI	Sadarbības iestāde (Sabiedrības integrācijas fonds)
SIF	Sabiedrības integrācijas fonds
VI	Vadošā iestāde (Labklājības ministrija)
VK	Valsts Kontrole
VKS	Vadības un kontroles sistēma

I. EAFVP SNIEGTAIS ATBALSTS VISTRŪCĪGĀKAJĀM PERSONĀM 2018. GADĀ

1. Atbalstīto personu skaits, saņemtais atbalsts un finansējums

EAFVP atbalsts 2018. gadā nodrošināts 5 598 708 *euro*, t.sk. 5 301 062 *euro* - pārtikas un pamata materiālā palīdzības sniegšanai.

Kopumā no EAFVP ieviešanas uzsākšanas (01.01.2014.) atbalsts nodrošināts 19 085 481 *euro*, t.sk. 17 795 069 *euro* pārtikas un pamata materiālā palīdzības sniegšanai, jeb 40 % no DP noteiktā.

Īstenojot DP 2018. gadā sniegts atbalsts 69 643 personām (unikālās personas), kurām:

- izdalīti 312 221 pārtikas preču komplekti un nodrošinātas 330 060 gatavās maltītes;
- izdalīti 40 640 higiēnas un saimniecības preču komplekti;
- izdalīti 9672 mācību piederumu komplekti;
- izdalīti 4705 pārtikas preču komplekti zīdaiņiem un maziem bērniem līdz divu gadu vecumam (turpmāk – maziem bērniem);
- izdalīti 3966 higiēnas komplekti maziem bērniem;
- nodrošināti 1137 papildpasākumi (piedalījās 6304 personas).

EAFVP kopējo atbalstu (no 2015. gada maija līdz 2018. gada 31. decembrim) raksturo šādi rādītāji:

- izdalīti 1 274 080 pārtikas preču komplekti un nodrošinātas 844 335 gatavās maltītes;
- īstenoti 5177 papildpasākumi, kuros piedalījās 34 741 personas;
- izdalīti 195 183 higiēnas un saimniecības preču komplekti;
- izdalīti 10 665 pārtikas preču komplekti maziem bērniem;
- izdalīti 8427 higiēnas komplekti maziem bērniem;
- izdalīti 46 079 mācību piederumu komplekti.

2018. gadā unikālo personu skaits, kas saņēmuši atbalsta komplektus, salīdzinot ar 2017. gadu palielinājies par 5175 personām jeb 7,9 %. Atbalstu saņēmušo personu skaita palielinājums saistīts ar veiktajām izmaiņām DP atbalstāmo darbību īstenošanas nosacījumos¹ - no 2018. gada 1. aprīļa EAFVP atbalsts tika sniegts ne tikai trūcīgām un krīzes situācijā nonākušām ģimenēm (personām), bet arī maznodrošinātām ģimenēm (personām) ar ienākumiem līdz 188 *euro*.

2018. gadā īstenoto papildpasākumu skaits un tajos iesaistīto personu skaits, salīdzinot ar 2017. gadu, ir samazinājies par 80 pasākumiem jeb 7 % un 1656 tajos iesaistītajām personām jeb 21 %.

Dalību papildpasākumos ietekmējošie faktori ir:

- EAFVP atbalsta saņēmēju zems motivācijas līmenis, īpaši tas attiecas uz personām ar zemu izglītības līmeni, personām ar atkarībām, bezpajumtniekiem;
- personu izvēle iesaistīties citu ES fondu piedāvātajās apmācībās, īpaši tas attiecas uz jauniešiem un ilgstošajiem bezdarbniekiem;

¹ Ministru kabineta 27.02.2018. noteikumi Nr.120 „Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 25. novembra noteikumos Nr. 727 „Darbības programmas ”Pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšana vistrūcīgākajām personām 2014.-2020. gada plānošanas periodā” īstenošanas noteikumi””

- PO piedāvāto papildpasākumu tēmu iespējama neatbilstība konkrētās mērķa grupas (personas ar invaliditāti, pensijas vecuma personas, ģimenes ar maziem bērniem) interesēm un vajadzībām.

Lielākā daļa no visiem dalībniekiem, kuri 2018. gadā piedalījās papildpasākumos, izvēlējās pasākumus par veselības veicināšanas tēmām, piemēram, tautas medicīnas līdzekļi veselības uzlabošanai, veselīgs uzturs un dzīvesveids, bērnu aprūpe, atkarību profilakse, pirmās palīdzības sniegšanas iemaņas, rīcība ārkārtas situācijās, slimību profilakse u.c.

Ievērojama interese izradīta par pasākumiem, kuros apgūst dažādas dzīves prasmes:

- neformāli izglītojoši pasākumi praktisku sadzīves iemaņu apgūvē, piemēram, higiēnas normu ievērošana ģimenē, mājas uzkopšanas vienkāršākie palīglīdzekļi, otrreizējās pārstrādes darbnīca saimniecībā noderīgu lietu izgatavošanai, higiēnas un saimniecības līdzekļu pareiza pielietošana, ugunsdrošības un darba drošības nosacījumu ievērošana;
- praktiskas nodarbības stādu audzēšanā, mazdārziņu iekopšanā, zaļumu audzēšanā uz palodzes;
- radošās darbnīcas un grupu nodarbības, piemēram, rokdarbi, sveču, ziepju, telpu dekoru izgatavošana;
- pasākumi par saskarsmes jautājumiem, konfliktu risināšanu, bērnu, vecāku un vecvecāku savstarpējām attiecībām.

PO iesaistīja dalībniekus arī informatīvajos un personīgu kompetenču pilnveides pasākumos:

- neformāli izglītojošie pasākumi vai lekcijas, piemēram, darba ņēmēja un darba devēja tiesiskajām attiecībām, budžeta plānošanu, par portāla www.latvija.lv izmantošanu;
- par darba iespējām un brīvprātīgā darba iespējām, sociālo aizsardzību un palīdzību problēmu risināšanā, darba meklēšanu, apmācības CV un motivācijas vēstules rakstīšanā, sagatavošanās darba intervijai u.c.

Nodrošinātas atsevišķu speciālistu profesionālas konsultācijas individuāli vai personu grupām sociālu problēmu risināšanai:

- sociālā drošība un sociālie pabalsti, dokumentu dzīvokļa īrei un iesniegumu tiesai sagatavošana, aizbildniecība, audžuģimenes;
- īstenoti semināri “Bāriņtiesas loma un funkcijas”, “Aizbildnība”, “Aizgādība”, “Adopcijas kārtība”, “Personība un tiesiskā apziņa”, “Noziedznieks un noziegums”, “Cietušā psiholoģija”, “Likumdošanas psiholoģiskie pamati”;
- sniegts individuāls psihoterapeitisks atbalsts klienta problēmu risināšanā, psihologa konsultācijas u.c.

PO organizējušas pasākumus ģimenēm ar bērniem, piemēram, pasākums “Sporto visa ģimene”, Vispasaules bērnu aizsardzības dienas svinēšana – organizētas dažādas radošās darbnīcas un sporta spēles, zīmēšana, stafetes, izglītojošs pasākums par ģimenes problēmsituāciju apzināšanu un risināšanu, organizētas ekskursijas, muzeju un koncertu apmeklējumi, pasākumi par tēmu “Kā rīkoties krīzes un ārkārtas situācijās”, “Bērnu drošība uz ielas, mājās”, bērnu dienas nometne ar radošām darbnīcām u.c.

Lielākais īstenoto papildpasākumu īpatsvars ir Latgalē un Rīgas reģionā, attiecīgi 24 % un 21 % no 2018. gadā īstenoto papildpasākumu skaita. Pārējos reģionos papildpasākumu

skaita īpatsvars ir 12 – 17 % robežās. Papildpasākumos iesaistīto personu skaita īpatsvars pamatā atbilst papildpasākumu skaita īpatsvara reģionālajam sadalījumam.

2. Atbalsta saņēmēju apmierinātības novērtējums

2.1. Sociāli demogrāfiskais profils un teritoriālais pārklājums

Atbalsta saņēmēju, kuri 2017. vai 2018. gadā saņēma EAFVP pārtikas preču, higiēnas un saimniecības preču un mācību piederumu komplektus, kā arī gatavās maltītes zupas virtuvēs, un kuri 2017. vai 2018. gadā papildus saņēma pārtikas un higiēnas preču komplektus ģimenēm ar maziem bērniem, sociāli demogrāfiskais profils atspoguļots 1. tabulā.

EAFVP atbalsta saņēmēji iedalāmi:

- atbalsta komplektu (turpmāk – komplektu) saņēmējos, par kuriem ir salīdzinoši precīza un vispusīga informācija;
- gatavo maltīšu (turpmāk – maltīšu) saņēmējos, par kuriem informācija ir daļēja to nosacījumu dēļ, kādi tiek izvirzīti maltīšu izdalē (maltītes pieejamas visiem, kuri apmeklē to izdales vietas; maltīšu pieejamība atkarīga arī no atbalsta sniedzēju pārklājuma teritorijā un darba laikiem).

Atbalsta saņēmēju sociāli demogrāfiskais profils par maltīšu saņēmējiem reprezentē atbalsta saņēmējus tajās izdales vietās, ar kurām SI noslēgts līgums, tomēr nerepresentē tieši to maltīšu saņēmēju daļu, kuriem ir piešķirts trūcīgā statuss (no 01.04.2018. arī maznodrošinātos ar ienākumiem līdz 188 *euro*) vai kas ir krīzes situācijā.

Maltīšu saņēmēju strukturālās atšķirības salīdzinot ar komplektu saņēmējiem redzamas 1. tabulā, kurā salīdzināti abu grupu sociāli demogrāfiskie profili.

Vispirmām kārtām jāuzsver vecuma un dzimuma atšķirības starp komplektu saņēmējiem un maltīšu saņēmējiem – vidējais vecums maltīšu saņēmējiem ir par 10 gadiem augstāks, turklāt sieviešu īpatsvars par 11 % zemāks nekā komplektu saņēmējiem. Maltītes biežāk saņem pensionāri un bezdarbnieki – viņi veido vairāk nekā trīs ceturtdaļas no visiem maltīšu saņēmējiem. Arī starp komplektu saņēmējiem šīs grupas dominē, tomēr augstāks ir dažu citu grupu īpatsvars – īpaši tas sakāms par tiem, kas mācās vai studē (17,4 %). Dzimumu proporcija starp vīriešiem un sievietēm maltīšu saņēmēju vidū ir aptuveni 3:2, savukārt komplektu saņēmēju vidū dzimumu proporcija ir līdzīgāka, tuvāka 1:1, sieviešu īpatsvaram nedaudz pārsniedzot vīriešu. Tāpat maltīšu saņēmēju vidū ir mazāk bērnu, tomēr ir novērojamas situācijas, kad bērni bez pieaugušo līdzdalības ieradušies pēc gatavajām maltītēm, kas nebūtu iespējams komplektu saņemšanas gadījumā.

Secināms, ka grupas būtiski atšķiras, bet konstatētās atšķirības kopš pagājušā gada ir mazinājušās. Abām grupām kopumā raksturīgs tas, ka ievērojami plašāk nekā sabiedrībā kopumā pārstāvēti bērni un vecāki cilvēki, kamēr aktīvā nodarbinātības vecuma personu ir maz ne tikai starp komplektu saņēmējiem, bet arī starp maltīšu saņēmējiem (te gan jāņem vērā, ka 52,5 % no viņiem ir vismaz 55 gadus veci). Tas saistāms ar ekonomiskās situācijas valstī uzlabošanos, īpaši, minimālās algas paaugstinājumu, nodarbinātības pieaugumu, t.sk. jauniešu un pirmspensijas vecuma iedzīvotāju vidū, kā arī ar ģimeni un bērniem saistīto pabalstu un ar iedzīvotāju ienākumu nodokli neapliekamā minimuma palielināšanās strādājošai personai un par tās apgādībā esošām personām.

Kopumā 2018. gadā personu skaits, kam ir tiesības saņemt EAFVP ietvaros sniegto atbalstu, vidēji mēnesī saglabājas nemainīgs, pat ar nelielu (3 %) pieaugumu, trūcīgo personu skaitam samazinoties par 20 %. Tas, ka kopš 2018. gada 1. aprīļa komplekti pieejami arī maznodrošinātām personām, būtībā nav mainījis nodarbināto īpatsvaru komplektu saņēmēju vidū, tādējādi secināms, ka atbalstāmo personu loka paplašināšana un iespēja atbalstu saņemt arī personām ar augstāku ienākumu līmeni, vienīgi seko faktiskajam ienākumu pieaugumam, saglabājot pamatā nemainīgu kopējo atbalsta saņēmēju profilu – nozīmīgākās izmaiņas te saistās ar personu, kas vecākas par 55 gadiem, īpatsvara pieaugumu un kopējā bērnu īpatsvara nelielu samazināšanos.

Izrietoši - palielinās pensionāru un personu ar invaliditāti, tātad to personu, kuras pašas vairs nevar mainīt savu situāciju, īpatsvars. Otrs lielākais atbalsta saņēmēju – bērnu īpatsvars skaidrojams ar mērķētu EAFVP atbalstu tieši ģimenēm ar bērniem.

1. tabula

Atbalsta saņēmēju sociāli demogrāfiskais profils

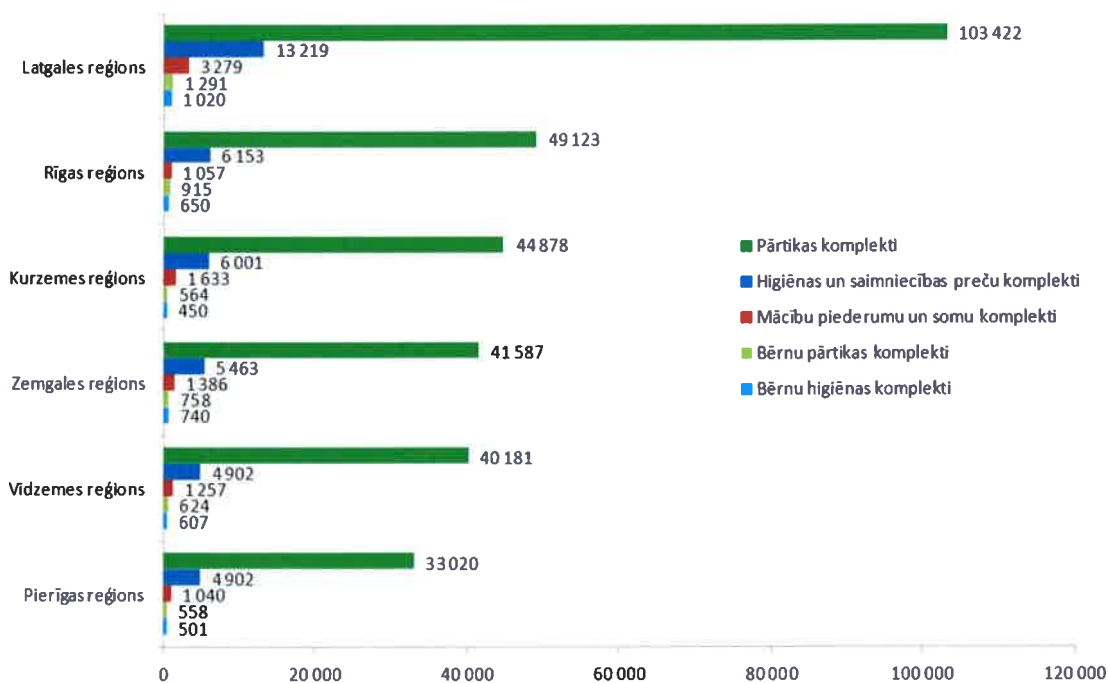
Atbalsta saņēmēju kategorijas	Komplektu saņēmēji		Maltīšu saņēmēji	
	2017. g.	2018. g.	2017. g.	2018. g.
Atbalsta saņēmēju dzimums (%)				
Vīrieši	47,2	46,8	66,6	57,9
Sievietes	52,8	53,2	33,4	42,1
Atbalsta saņēmēju vecuma grupas (%)				
Līdz 9 gadiem	14,4	12,2	4,1	7,8
10-17 gadi	12,7	11,8	5,2	3,2
18-34 gadi	12,6	11,5	4,3	8,8
35-54 gadi	30,0	27,0	29,1	27,7
55 un vairāk gadu	30,2	37,5	57,4	52,5
Bērnu vecuma grupas (% no bērnu kopskaita)				
Līdz 2 gadiem	13,2	12,4	9,7	18,7
3-5 gadi	16,7	15,5	5,3	25,1
6-8 gadi	17,7	17,7	20,2	22,8
9-11 gadi	16,8	16,1	23,7	7,7
12-14 gadi	16,2	18,3	34,4	9,1
15-17 gadi	19,4	20,0	6,7	16,7
Atbalsta saņēmēju vidējais vecums (gadi)				
	38,5	41,8	54,8	51,3
Atbalsta saņēmējus raksturojošie demogrāfiskie rādītāji (%)				
Ģimenes bez bērniem	68,5	73,3	Netiek noteikts	
Ģimenes ar vienu bērnu	11,0	10,1		
Ģimenes ar diviem bērniem	8,6	6,9		
Ģimenes ar trim bērniem	5,8	5,4		
Ģimenes ar četriem vai vairāk bērniem	6,1	4,4		
no ģimenēm ar bērniem – viena vecāka ģimene	2,2	1,8		
Vidējais bērnu skaits ģimenē	0,76	0,62		
Atbalsta saņēmēji pēc to nodarbošanās (%) un to sociālās piederības (%)				
Strādā algotu darbu	10,1	7,5	4,3	1,9
Piestrādā gadījuma darbos	4,0	3,7	5,9	6,9

Atbalsta saņēmēju kategorijas	Komplektu saņēmēji		Maltīšu saņēmēji	
	2017. g.	2018. g.	2017. g.	2018. g.
Bērna kopšanas atvaļinājumā	2,3	2,1	0,1	0,4
Mājsaimnieki (-ces)	2,7	1,9	0,3	2,0
Bezdarbnieki (-ces)	28,0	28,1	42,7	38,5
Saņem pensiju (jebkuru)	26,3	31,0	39,4	38,9
Mācās, studē	19,2	17,4	8,3	5,1
Pirmskolas vecuma bērni	9,6	8,3	1,8	6,3
No visiem				
- personas ar invaliditāti	15,5	16,4	13,8	16,6
- citas ES valsts pārstāvji	1,0	0,7	2,2	1,8
- romu tautības pārstāvji	3,9	3,4	7,1	3,9
- personas bez noteiktas dzīvesvietas	0,2	0,2	1,1	6,2

Avots: SIA "Aptauju centrs" apkopotā informācija, 2018

1. attēlā atspoguļota informācija par komplektu izdali reģionālā griezumā, kas balstīta uz saņemtajām atbalsta sniedzēju ceturkšņa atskaitēm par faktisko komplektu izdali 2018. gadā.

1. att. 2018. gadā izdalīto atbalsta komplektu sadalījums pa statistiskajiem reģioniem

Avots: SI apkopotā informācija, 2018

Saskaņā ar 2018. gadā apkopotajiem datiem, Latgales reģionā izdalīti 33,1 % pārtikas, 32,5 % higiēnas un saimniecības preču un 33,9 % mācību piederumu komplektu, Rīgā 15,7 % pārtikas, 15,1 % higiēnas un saimniecības preču un 13,7 % mācību piederumu komplektu, Pierīgas reģionā 10,6 % pārtikas, 12,1 % higiēnas un saimniecības preču un 10,8 % mācību piederumu komplektu, bet pārējos statistiskajos reģionos atbalsta īpatsvars ir savstarpēji ļoti līdzīgs 12,0 - 14,0 % robežās. Šī tendence sakrīt ar 2017. gadā konstatēto.

Arī komplektu maziem bērniem izdali saglabājas līdzīgas tendences - Latgales reģionā izdalīti 25,7 - 27,4 % komplektu, pārējos reģionos komplektu izdales īpatsvars 11,0 - 19,0 %

robežās. Novērojams, ka Rīgas reģionā izdalīto maziem bērniem paredzēto komplektu īpatsvars ir salīdzinoši augstāks nekā citos reģionos un tuvinās Latgales rādītājam, kas skaidrojams ar reģionu atšķirīgo demogrāfisko struktūru un dzimstību.

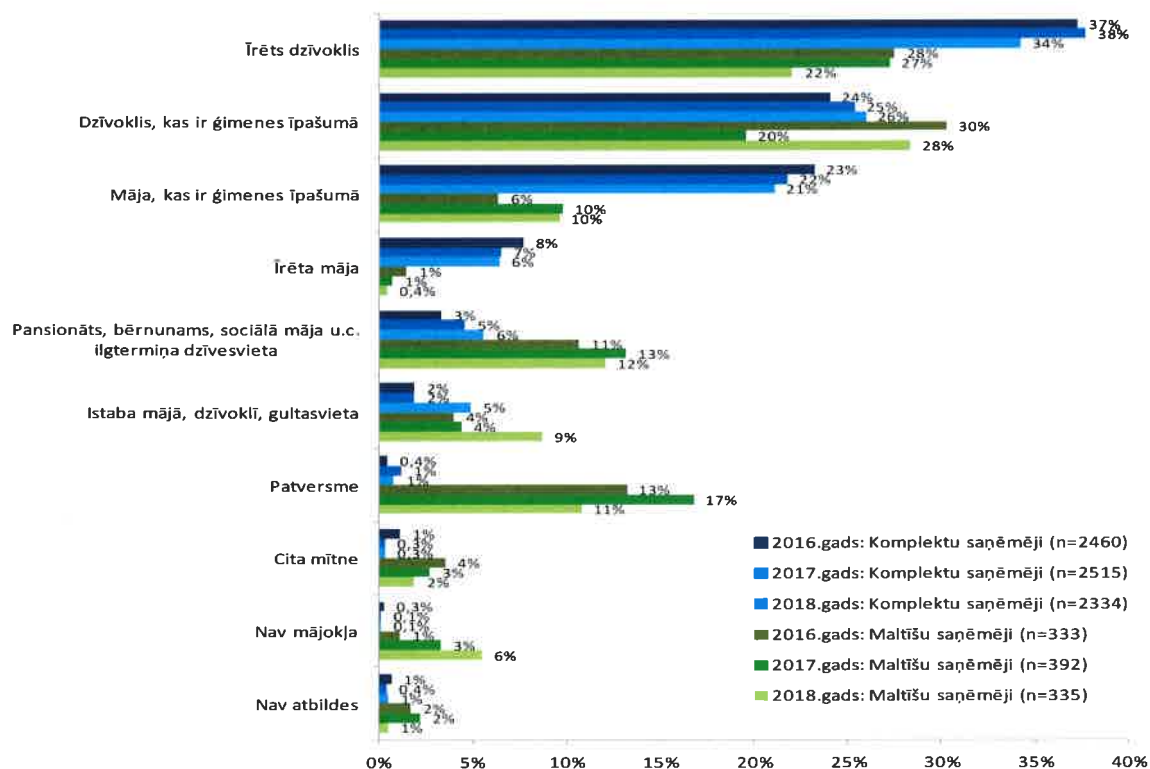
Atbalsta sadalījums atbilst trūcīgo un maznodrošināto iedzīvotāju ar ienākumiem līdz 188 *euro* statusu apliecinošo izziņu saņēmēju īpatsvaram reģionos, piemēram, Latgales reģionā 2018. gadā dzīvoja apmēram 31 % no visiem statusu ieguvušajiem iedzīvotājiem, Pierīgas statistiskajā reģionā 11 %.

Reģionāli netiek uzskaitīta maltīšu saņemšana, jo tā vairāk saistīta ar šāda atbalsta pieejamību. Lai izsniegtu maltītes, nepieciešama noteikta atbalsta saņēmēju koncentrācija (lielākas apdzīvotas vietas), kā arī PO, kas gatavas izsniegt gatavās maltītes. Ietekme arī ir pašvaldību, nevalstisko vai reliģisko organizāciju piedāvātajiem zupas virtuves vai citiem ēdināšanas pakalpojumiem ārpus EAFVP atbalsta ietvariem.

2.2. Atbalsta saņēmēju mājokļa raksturojums

Atbalsta saņēmēju mājoklis būtiski atšķiras, ja pretnostata komplektu un maltīšu saņēmējus. Turklāt, kā redzams 2. attēlā, atšķirības 2018. gadā saglabājas, salīdzinot ar situāciju 2016. un 2017. gadā. Komplektu saņēmēji gan 2018., gan 2016. un 2017. gadā biežāk dzīvo īrētā, nereti arī ģimenes īpašumā esošā dzīvoklī, respektīvi, viņiem ir iespēja samaksāt īri vai arī pašvaldība sniedz dzīvokļa pabalstu, kamēr maltīšu saņēmēji biežāk dzīvo dzīvoklī vai mājā, kas ir ģimenes īpašumā (iespējams, mitinās pie radniekiem) vai ir patversmju, sociālo dzīvokļu iemītnieki. Atsevišķās mājās ievērojami biežāk mitinās komplektu saņēmēji, kas gan vairāk saistāms ar to, ka viņi biežāk dzīvo ārpus pilsētām.

2. att. Atbalsta saņēmēju dzīvesvietas

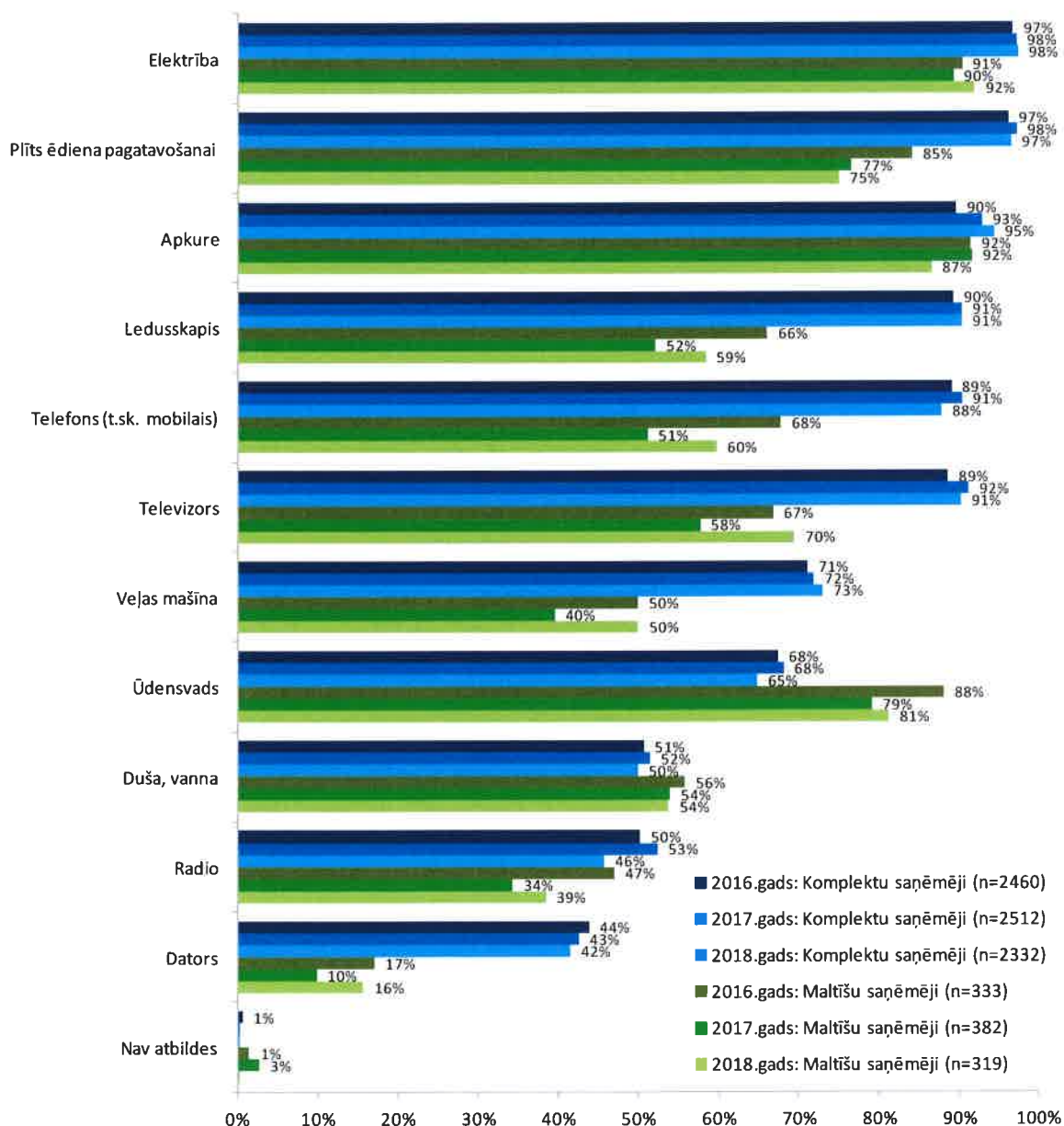
Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

2018. gadā salīdzinot ar 2016. un 2017. gadu, pieaudzis maltīšu saņēmēju īpatsvars, kuri norāda, ka mitinās istabā mājā, gultasvietā, patversmē vai citā mītnē (dārza mājiņa, saimniecības ēka u.c. pielāgots mājoklis), vai kurām nav mājokļa.

Komplektu saņēmējiem pamatā ir raksturīgi labāki dzīves apstākļi (sk. 3. attēlu), tomēr to nevar apgalvot viennozīmīgi, jo maltīšu saņēmēji biežāk dzīvo pilsētās – tādējādi viņiem ievērojami biežāk ir pieejams ūdensvads. To nosaka ne tik daudz nabadzības izplatības rādītāji, cik maltīšu pieejamība vietās, kur ir vairāk personu, kurām tās būtu nepieciešamas.

Elektrība un plīts ir gandrīz katram komplektu saņēmējam, bet no maltīšu saņēmējiem 8 % nav elektrības, 25 % nav plīts (pēdējais visciešāk saistās ar patversmes iemītnieku īpatsvara pieaugumu). Līdz ar to arī maltīšu saņēmējiem daļa produktu, kas ietilpst atbalsta kompleksos, nav izmantojama.

3. att. Mājokļu labiekārtojums

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

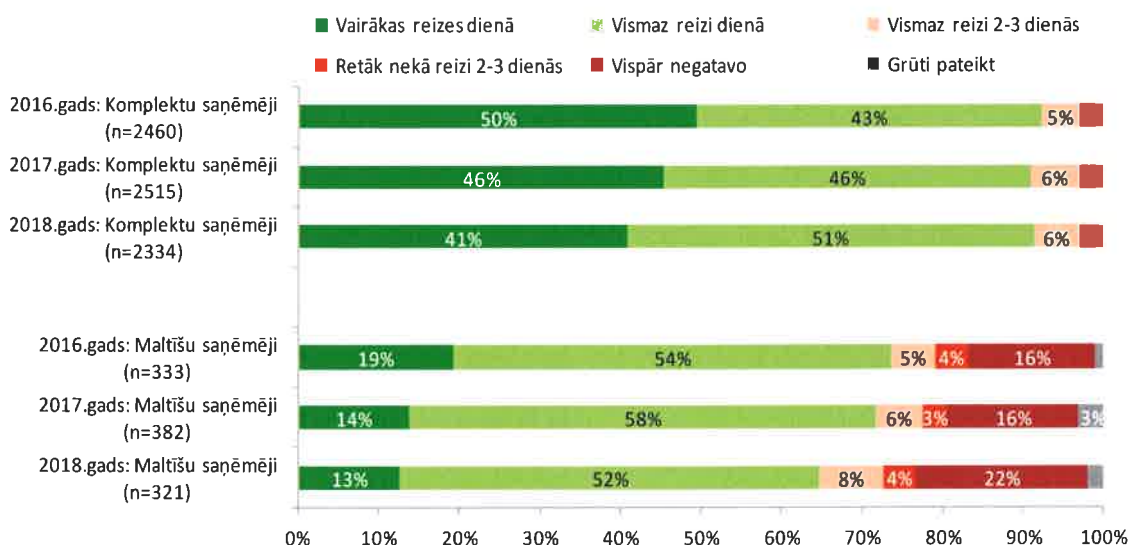
Sadzīves tehnika (ledusskapis, televizors, veļas mašīna) ir pieejama no divām trešdaļām līdz 91 % komplektu saņēmēju, bet tikai pusei maltīšu saņēmēju. Vienīgās pazīmes, kur atšķirības starp atbalsta saņēmēju grupām nenovērojamas, ir apkures pieejamība (ap 90 %), kā arī dušas, vannas pieejamība (50 - 54 % gadījumos).

Joprojām novērojams arī digitālo plaismu – no komplektu saņēmējiem 2018. gadā telefons ir pieejams 88 %, bet dators 42 %, savukārt no maltīšu saņēmējiem attiecīgi 60 % un 16 %. Jāatzīmē, ka datora esamība mājoklī jāsaista ar lietošanas prasmēm un pieslēgumu internetam. Internetu kā informācijas avotu par iespējamo atbalstu atzīmējuši abās atbalsta saņēmēju grupās tikai 1 % respondentu (sk.7. attēlu).

2.3. Atbalsta saņēmēju ēst gatavošanas ieradumi

Komplektu saņēmēji siltu ēdienu gatavo salīdzinoši bieži – 92 % gadījumos vismaz reizi dienā, lai arī trīs gadu gaitā novērojams kritums attiecībā uz atbildi „vairākas reizes dienā”, attiecīgi pieaugot to komplektu saņēmēju īpatsvaram, kas gatavo „vismaz reizi dienā” (sk.4. attēlu). Taču ievērojami atšķiras maltīšu saņēmēju situācija – 22 % no viņiem negatavo vispār.

4. att. Cik bieži atbalsta saņēmēja ģimene gatavo siltu ēdienu?

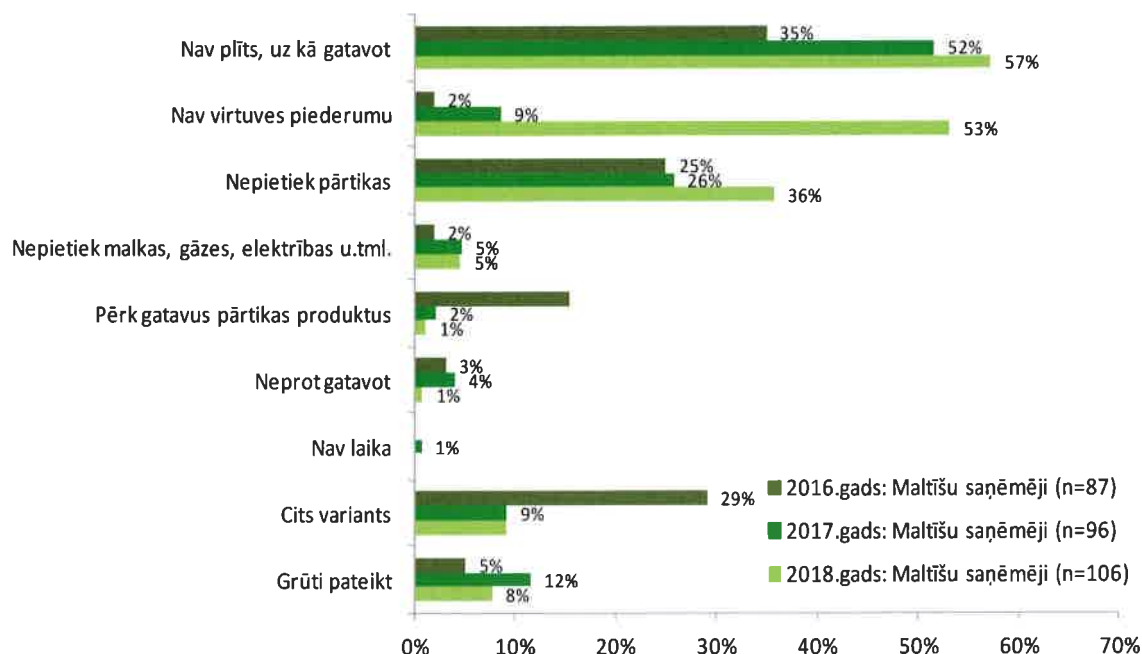

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

Šīs atšķirības, protams, ir loģiskas, jo izriet no kritērija, pēc kāda grupas sadalītas – pēc pārtikas komplektiem dodas tie, kas produktus var izmantot maltīšu pagatavošanai, bet pēc gatavajām maltītēm tie, kas tā vai cita iemesla dēļ negatavo vai gatavo ievērojami retāk (sk.5.1. un 5.2. att.).

Analizējot iemeslus, kāpēc maltīšu saņēmēji gatavo reti vai negatavo vispār, tad viena no nozīmīgākām atbildēm par biežākas negatavošanas iemesliem saistās ar pārtikas trūkumu – uz to 2018. gadā norāda 36 % no maltīšu saņēmējiem, iepriekš tikai ceturtda daļa no tiem maltīšu saņēmējiem, kas minējuši, ka negatavo katru dienu.

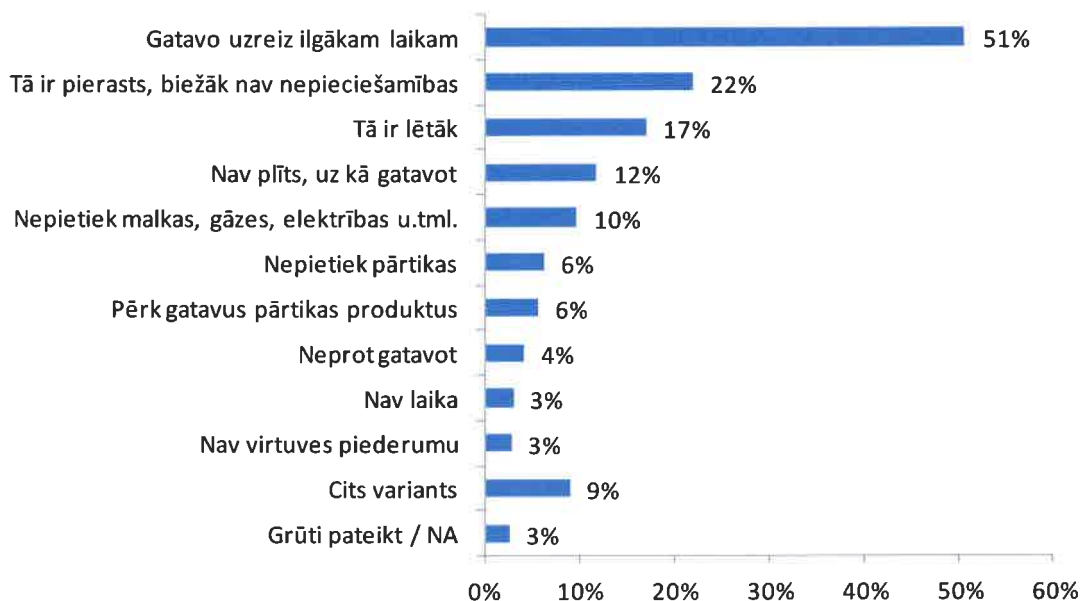
5.1. att. Kāpēc ģimene gatavo tik reti vai vispār negatavo?

Avots: respondenti - maltīšu saņēmēji un viņu ģimenes locekļi, kas gatavo silto ēdienu retāk, nekā reizi dienā

Vairāk nekā puse maltīšu saņēmēju 2018. gadā atzīmējuši, ka iemesls siltā ēdiena negatavošanai ir plīts vai virtuves piederumu neesamība. Šādu iemeslu 2016. un 2017. gadā minēja tikai trešā daļa maltīšu saņēmēju. Šis rādītājs korelē ar 2018. gadā palielinājušos maltīšu saņēmēju skaitu, kuri kā savu mājokli norādījuši pansionātu, patversmi, dārza mājiņu vai kādu citu pielāgotu dzīvesvietu vai atzīmējuši mājokļa neesamību (sk. 2. attēlu).

5.2. att. Kāpēc ģimene gatavo tik reti vai vispār negatavo?

Avots: respondenti-komplektu saņēmēji un viņu ģimenes locekļi, kas gatavo silto ēdienu retāk, nekā reizi dienā

Komplektu saņēmēju vidū raksturīgākā atbilde ir „gatavoju vairākām dienām”, respektīvi, ir izplatīta tendence, jo sevišķi atsevišķi dzīvojošu atbalsta saņēmēju vidū, gatavot maltīti (vārīt zupu), kas tiks patērēta tuvāko divu līdz trīs dienu laikā. Tāpat atbilžu grupa „vienam

cilvēkam pietiek” un „nav vajadzības” liecina par zināmu pieradumu, kura cēloņi var būt atšķirīgi, bet motivācijas to mainīt acīmredzami nav. Turklāt biežāk šādas atbildes izvēlējušies nevis maltīšu saņēmēji, bet komplektu saņēmēji, kamēr maltīšu saņēmēji vairāk norāda uz objektīviem iemesliem, kas liedz gatavot.

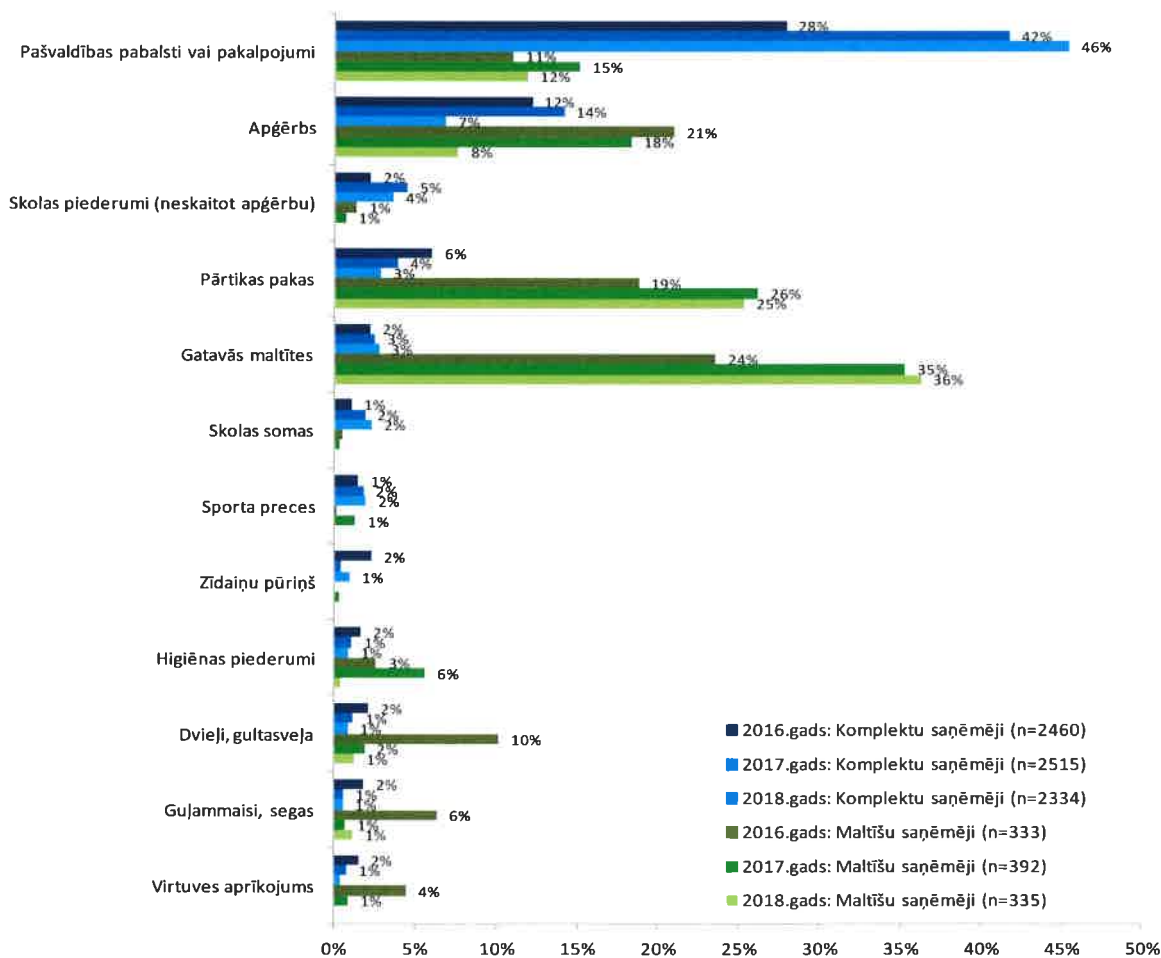
2.4. Palīdzība no citām organizācijām

Atbalsta saņēmēji vērsas arī pie citām organizācijām, lai saņemtu palīdzību. Komplektu saņēmēju vidū kā šādas organizācijas pārliecinoši dominē pašvaldību sociālie dienesti, turklāt vērojama tendence, ka uz saņemtajiem pabalstiem vai pakalpojumiem norādīts salīdzinoši biežāk - 2018. gadā komplektu saņēmēji to atzīmējuši 46 % gadījumos, 2017. gadā 42 %, 2016. gadā 28 % (sk. 6. attēlu).

Maltīšu saņēmēju vidū saņemtā atbalsta spektrs ir plašāks, bet kopš 2017. gada nevar runāt tik daudz par atbalsta veidu pieaugumu, cik par apjoma pieaugumu tādās kategorijās kā gatavās maltītes, pārtikas un higiēnas pakas.

Kaut arī daļā gadījumu visticamāk runa ir par EAFVP sniegto atbalstu, iespējami, respondenti palīdzību no citām organizācijām – vismaz maltīšu saņemšanas gadījumā sasaista ar institūciju, kas sniedz atbalstu. Piemēram, EAFVP atbalsts sociālajā dienestā, un maltīte, kas nodrošināta reliģiskajā organizācijā, tiek uztverta kā palīdzība no atšķirīgām organizācijām, nezinot, ka atbalsta finansējums ir no viena avota.

6. att. Kāda veida palīdzību ģimene saņem no citām organizācijām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

Vērojama kopējā tendence, ka atbalsta saņēmēji 2018. gadā retāk (fragmentāri, tikai līdz 1 %) salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, norāda uz tiem palīdzības veidiem, kas nesakrīt ar EAFVP sniegtā atbalsta spektru, bet biežāk uz tiem, kas sakrīt, kas varētu nozīmēt, ka kopējais atbalsta apjoms no citām organizācijām mazinājies, kam cēloņi var būt gan objektīva nepieciešamības mazināšanās, gan arī EAFVP sniegtā atbalsta efektivitāte.

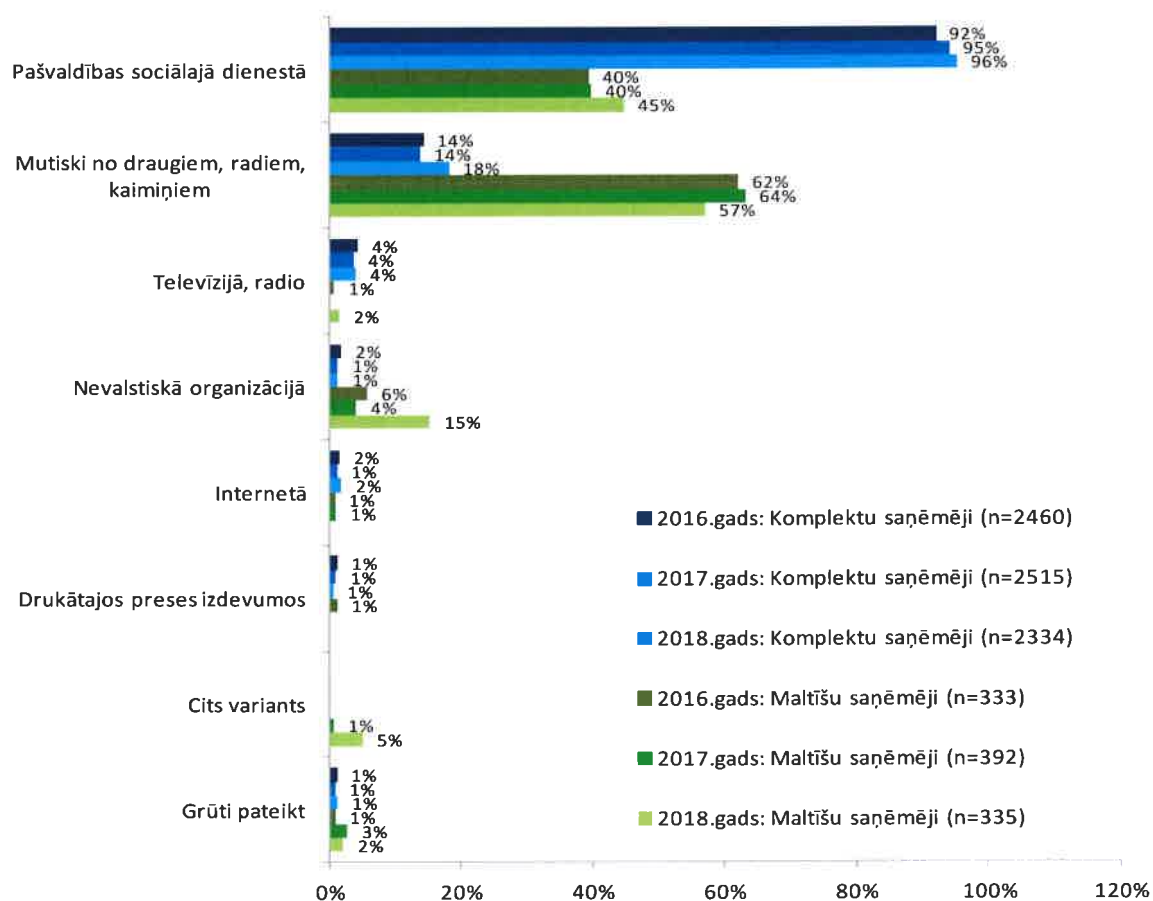
Vienīgā kategorija, kur šī tendence nav tik viennozīmīgi novērojama, ir apģērbu saņemšana – abas novērtējuma mērķgrupas 7 - 8 % gadījumu ir norādījušas šo palīdzības veidu. Tas ir ļoti specifisks atbalsta segments, kam raksturīga laba organizācija un plašs piedāvājums kopumā un arī tajā skaitā PO, kas izdala komplektus.

3. Atbalsta saņemšanas iespējas

3.1. Informācija par atbalsta iespējām

Pārlicinoši izplatītākais kanāls informācijas nodošanai par atbalsta iespējām ir caur pašvaldību sociālajiem dienestiem – uz to norāda 96 % komplektu saņēmēju, kā arī 45 % maltīšu saņēmēju (sk. 7. attēlu). Turklāt šo kanālu respondenti ar katru gadu norāda arvien biežāk. Tas var būt saistīts arī ar pašvaldības palīdzības kā tādas biežāku izmantošanu (sk. 6. attēlu), kuras saņemšanas gaitā var būt pieejama arī informācija par EAFVP sniegto atbalstu.

7. att. Kur uzzināja par atbalsta saņemšanas iespējām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņems atbalsts

Tendence tiešā veidā izriet no nosacījumiem, kas izvirzīti komplektu saņēmējiem – pašvaldības sociālie dienesti izsniedz izziņas par trūcīgā statusu vai krīzes situāciju, kā arī 2018. gadā par maznodrošinātā statusu, personai vienlaikus nodrošinot arī informāciju par atbalsta iespējām. Turklāt jāņem vērā, ka daļā pašvaldību tieši sociālie dienesti nodrošina atbalsta komplektu izdali.

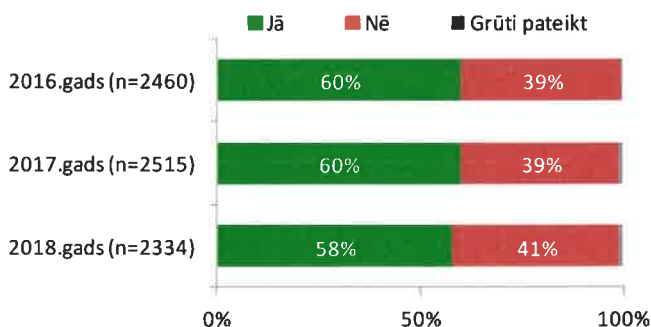
Maltīšu saņēmēji informāciju par atbalsta saņemšanas iespējām biežāk (57 % gadījumos) uzzināja, izmantojot neformālus kanālus – draugus, radniekus kaimiņus, tikai 45 % gadījumos informāciju sniedza sociālais dienests. Arī šajā gadījumā pašvaldību sociālā dienesta kā informācijas sniedzēja lomai ir pieaugoša tendence.

Šogad ievērojami biežāk, t.i. 15 % gadījumos (turklāt visai dažādu sadarbības partneru klientu vidū) sniegta atbilde, ka informācija saņemta nevalstiskajā vai reliģiskajā organizācijā.

Maltīšu saņēmēju vidū 2018. gadā pieaudzis arī „citu” atbilžu īpatsvars, starp kurām dominē norādes, ka informācija saņemta citā institūcijā, piemēram, Valsts nodarbinātības aģentūrā, patversmē, atbalsta vai krīzes centrā u.c.

Internetu kā informācijas iegūšanas vieta norāda tikai atsevišķos (1 %) gadījumos, lai arī, kā redzams 8. attēlā, gandrīz konstanti katru gadu aptuveni 60 % komplektu saņēmēju atzīst, ka ģimenē ir vismaz kāds, kam tas ir pieejams un kas ar to rīkoties.

8. att. Vai kādam no ģimenes ir pieejams internets un prasme ar to rīkoties?

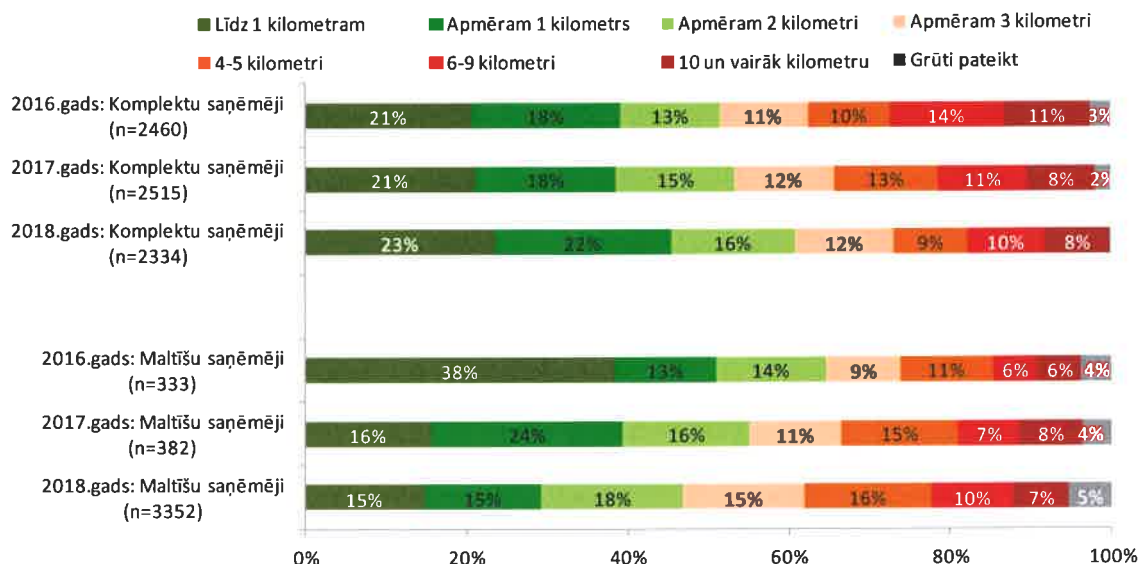
Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemti, atbalsta komplekti

Ja informācijas nav sasniegusi kādu personu, kurai tā nepieciešama, tad tie visdrīzāk ir cilvēki, kas lielākā mērā ietilpst maltīšu saņēmēju grupā vai arī ieguvuši trūcīgas vai maznodrošinātas personas statusu pirmoreiz. Arī šādā gadījumā internets kā informācijas avots tik un tā nebūs optimāls, jo paredz mērķtiecīgu informācijas meklēšanu, kamēr konkrētajās situācijās nepieciešams, kāds, kurš aktīvi informē.

3.2. Nokļūšana līdz atbalsta saņemšanas vietai

Atbalsta komplektu saņemšanas vietu atzīstamu pieejamību raksturo attālums līdz tā saņemšanas vietai (sk. 9. attēlu), proti, vidēji atbalsta saņēmējiem nākas mērot 3,1 kilometru, kas ir mazāk, nekā tika minēts 2017. gadā 3,5 kilometri vai 2016. gadā – 4 kilometri. Bez tam bija pat novērojams, ka mazāk izplatītu komplektu (mazu bērnu pārtikas un higiēnas preces) izdale nereti organizēta tikai lielākos centros, nevis visos izdales punktos, kas varēja nozīmēt attāluma, kas mērojams līdz komplektu izdales vietai, pieaugumu.

9. att. Attālums līdz atbalsta saņemšanas vietai

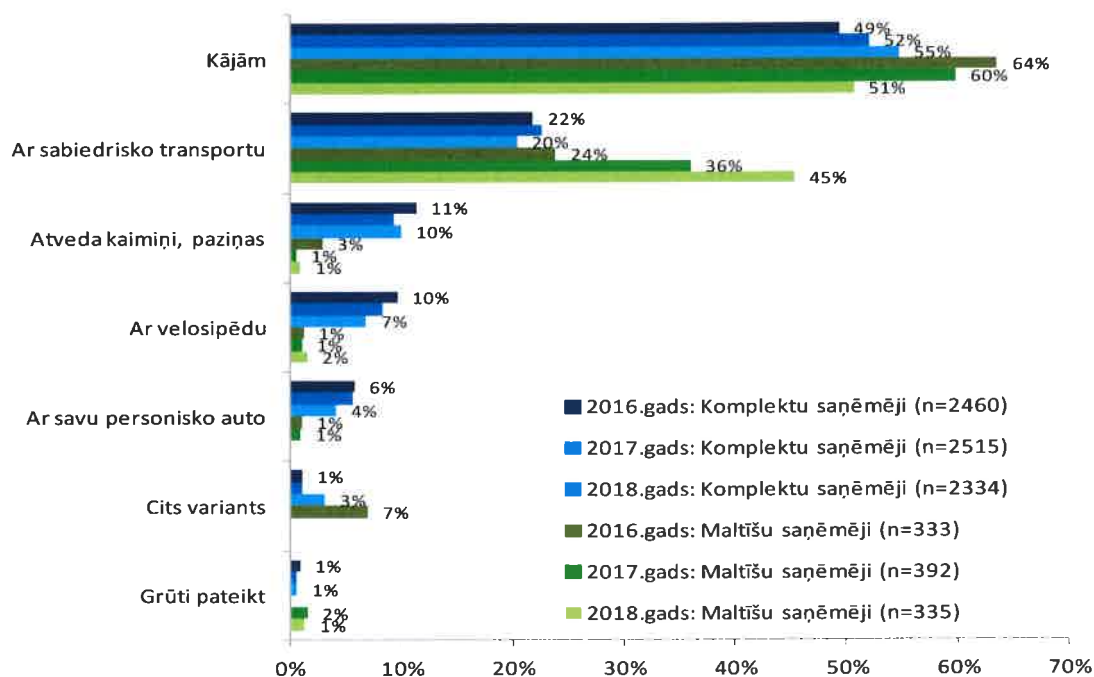

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

Nosauktie attālumi praksē ir ļoti dažādi – 23 % gadījumu attālums ir mazāks par kilometru, 22 % gadījumu – ap kilometru, tomēr ir arī otra galējība – 18 % dzīvo tālāk par 5 kilometriem no komplektu izdales vietām.

Var konstatēt, ka 2018. gadā tāpat kā 2017. gadā vismazākos attālumus min komplektu saņēmēji - nelielo pilsētu iedzīvotāji un pagastu centros dzīvojošie, kas kopumā ir loģiski, jo gan dzīvesvieta, gan izdales punkts atrodas pilsētas vai pagasta centra robežās. Taču tāpat raksturīgi, ka lauku iedzīvotāji kopumā min mazākus attālumus, salīdzinot ar Rīgas un citu lielāko republikas pilsētu iedzīvotājiem.

10. att. Kā nokļuva līdz atbalsta saņemšanas vietai?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

Maltīšu saņēmēji vairumā gadījumu dzīvo tuvu to izdales vietām, tomēr attālumam ir tendence nedaudz palielināties, kas saistāms ar vairāku jaunu maltīšu izdales vietu izveidi. Vidējais attālums, kas tiek nosaukts 2018. gadā, ir 3,4 kilometri, 30 % gadījumos attālums līdz maltīšu izdales vietām ir viens kilometrs vai mazāks, salīdzinoši 2016. gadā 51 % gadījumu. 2018. gadā līdz komplektu un maltīšu izdales vietām to apmeklētāji visbiežāk dodas kājām vai ar sabiedrisko transportu, pie kam maltīšu saņēmēji ievērojami biežāk līdz maltīšu izdales vietām nokļūst ar sabiedrisko transportu, sk. 10. attēlu, kas skaidrojams ar tā pieejamību maltīšu izdales vietu tuvumā, kā arī ar gados vecāku maltīšu saņēmēju īpatsvara pieaugumu.

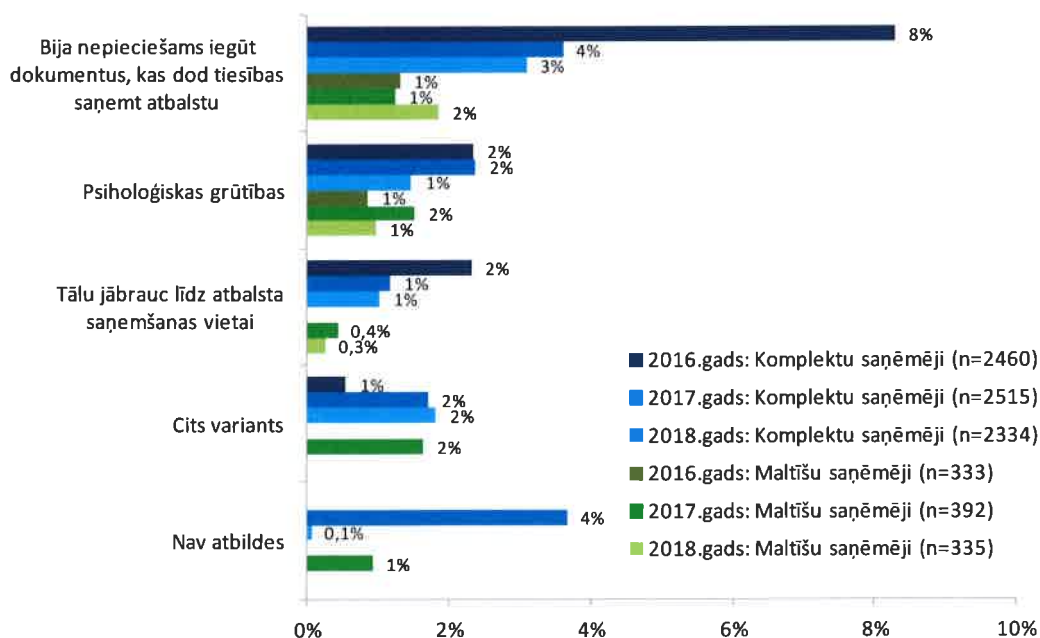
Savukārt komplektu saņēmēju nosaukto atbilžu loks ir diversificētāks, kas saistāms gan ar plašākām izvēles iespējām (savs auto, velosipēds, kas lielai daļai maltīšu saņēmēju nebūs pieejams), gan uz mazāk urbānu vidi, kur jāpārvar lielāki attālumi.

3.3. Iespējamās grūtības

Absolūtais vairums atbalsta saņēmēju uz jautājumu par to, vai saskārušie ar kādām grūtībām atbalsta saņemšanas procesā, nepārprotami atbild ar „nē” – tā sacījuši 87 % komplektu saņēmēju un 96 % maltīšu saņēmēju, salīdzinājumā 2017. gadā šādi atbildēja attiecīgi 89 % un 94 %.

Atšķirības starp abām respondentu grupām saistāmas ar to, ka komplektu saņemšanai ir nepieciešama sociālā dienesta izsniegta izziņa, kamēr maltīšu saņemšanai nav. Tiem, kas uz grūtībām norādīja, tika lūgts precizēt, kādas tās bijušas – rezultāti atspoguļoti 11. attēlā.

11. att. Ar kādām grūtībām saskārās atbalsta saņemšanā?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

Vairums no tiem komplektu saņēmējiem, kas minējuši grūtības, ar kurām tie saskārušies, norādīja uz izziņas nepieciešamību. Jāatzīmē, ka EAFVP atbalsta saņemšanai nav nepieciešama atsevišķa izziņa un šis viedoklis raksturo vispārējo procedūru izziņas par trūcīgo personu statusa saņemšanai.

Konstatētajai dinamikai vairumā gadījumu ir gadījuma raksturs. Kā galvenā objektīvā tendence ir to personu īpatsvara mazināšanās komplektu saņēmēju vidū, kas norādījuši uz dokumentu saņemšanu kā problēmu – visticamāk šī problēma kļuvusi mazāk aktuāla, jo izveidojusies skaidrāka procedūra, kas ir saprotamāka visām iesaistītajām pusēm, neskatoties uz to, ka parādījusies jauna atbalsta saņēmēju grupa – maznodrošinātie.

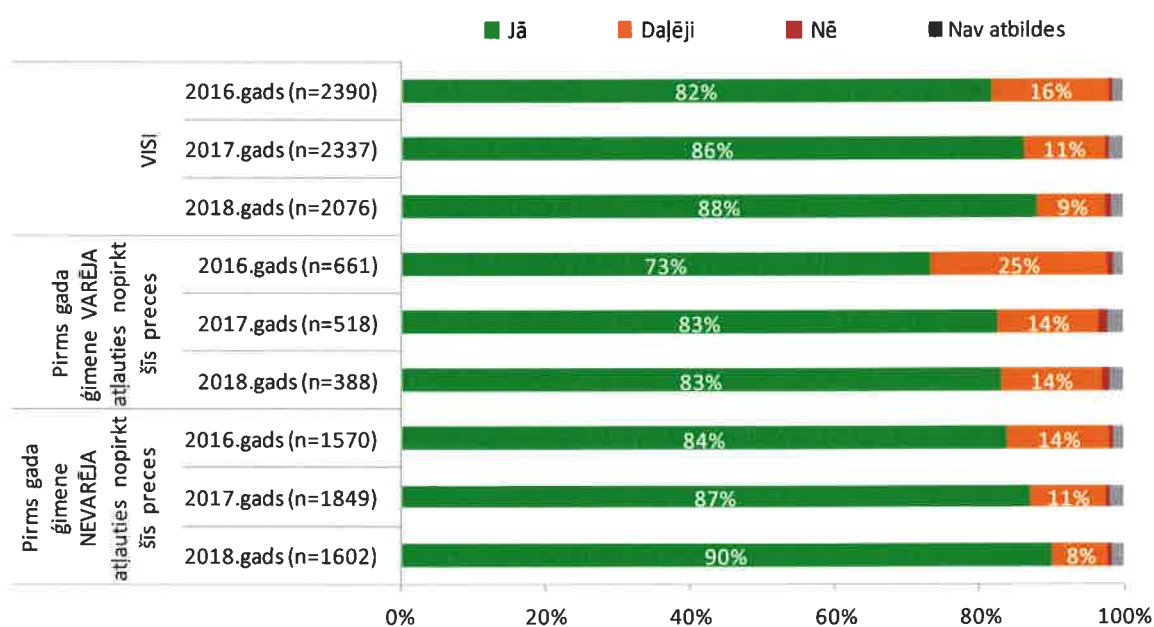
Komplektu saņēmēju pašu nosaukto “cita varianta” problēmu vidū tipiskākās bija divas – ar fiziskām grūtībām saistītās (piemēram, “ziemā grūti aizvest pakas mājās”, “smagi nest”, “pats nevaru aizbraukt, tāpēc sociālais darbinieks brauc uz mājām”) un ar birokrātiskajām procedūrām saistītās (piemēram, “ilgi jāgaida izziņas”, ”jāmaksā bankā par izziņu”, “nav pieraksta, tāpēc nedod palīdzību vīram, kurš atgriezās no cietuma”, ”lielas rindas Sociālajā dienestā”).

Maltīšu saņēmēji 2018. gadā nekādas anketā neminētas grūtības, kas saistītos ar atbalsta saņemšanu nenosauca.

4. Atbalsta efektivitātes pašvērtējums

Komplektu saņēmējiem tika vaicāts pašvērtējums atbalsta komplekta ietekmei uz viņu ģimenes situāciju – respektīvi, vai komplektu saņemšana situāciju ir ietekmējusi. Kā redzam 12. attēlā, absolūtais vairums komplektu saņēmēju (jeb 88 %) atbildējuši, ka tas situāciju ir ietekmējis, turklāt šim rādītājam ir tendence pieaugt, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem.

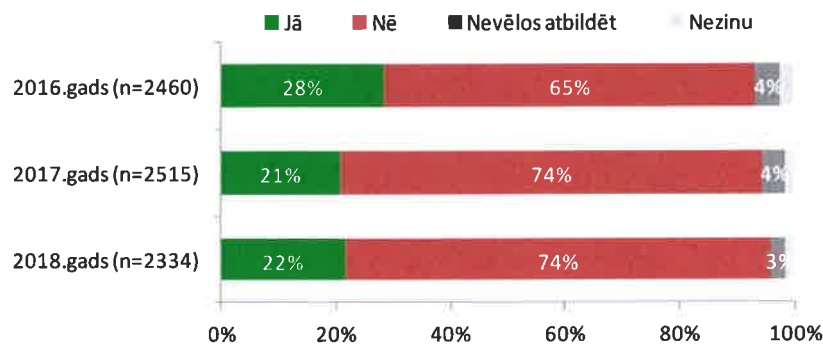
12. att. Vai atbalsta komplektu saņemšana ietekmēja ģimenes situāciju?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemti atbalsta komplekti

Visciešākā saikne atbildēm uz šo jautājumu tika konstatēta ar atbildēm uz jautājumu, kas atsevišķi atspoguļots 13. attēlā - vai pirms gada ģimene varēja atļauties nopirkt tās preces/produktus, ko nupat saņēma.

13.att. Vai pirms gada ģimene varēja atļauties nopirkt tās preces/produktus, ko nupat saņēma?

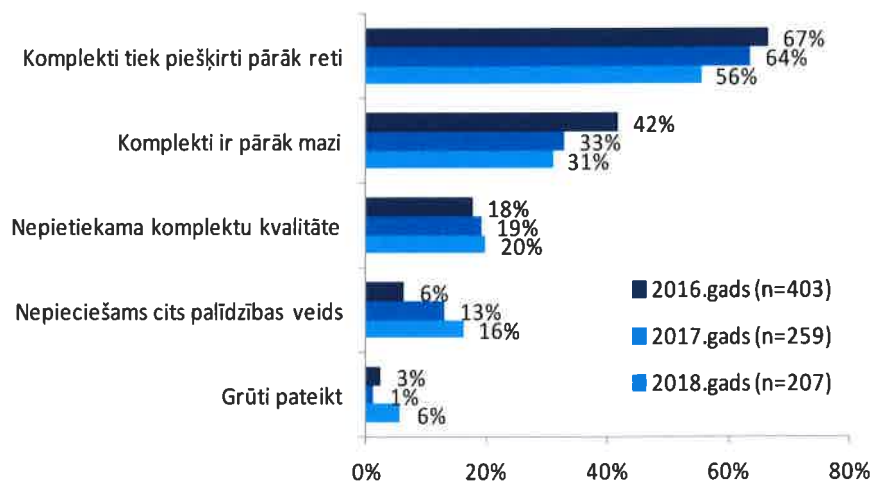

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemti atbalsta komplekti

Vērojams, ka atbilžu sadalījums uz jautājumu par iespējām nopirkt atbalsta ietvaros saņemtās preces un produktus, pēc būtības kopš 2017. gada nav mainījies. Taču ir pieaudzis atbildes „jā” īpatsvars uz jautājumu par to, vai atbalstsietekmējusi ģimenes situāciju, starp tiem, kas uzskata, ka pirms gada saņemtās preces nebūtu varējuši atļauties. Raksturīgi, ka biežāk uz to, ka atbalsts ietekmēja ģimenes situāciju, norādījušas ģimenes ar bērniem.

Respondentu atbildēs, kas norādīja, ka komplektu saņemšana ģimenes situāciju neietekmēja vai ietekmēja tikai daļēji (sk.14. attēlu), dominē pamatojums, ka komplekti tiek piešķirti pārāk reti vai ir pārāk mazi. Taču raksturīgi, ka šo atbilžu īpatsvars samazinās (īpaši tas attiecas uz norādēm uz komplektu lielumu). Savukārt par vienu procentpunktu pieaudzis neapmierinātības ar kvalitāti īpatsvars, bet par trīs procentpunktiem viedoklis, ka nepieciešams cits palīdzības veids.

14. att. Kāpēc komplektu saņemšana neietekmēja jūsu ģimenes situāciju vai ietekmēja tikai daļēji?

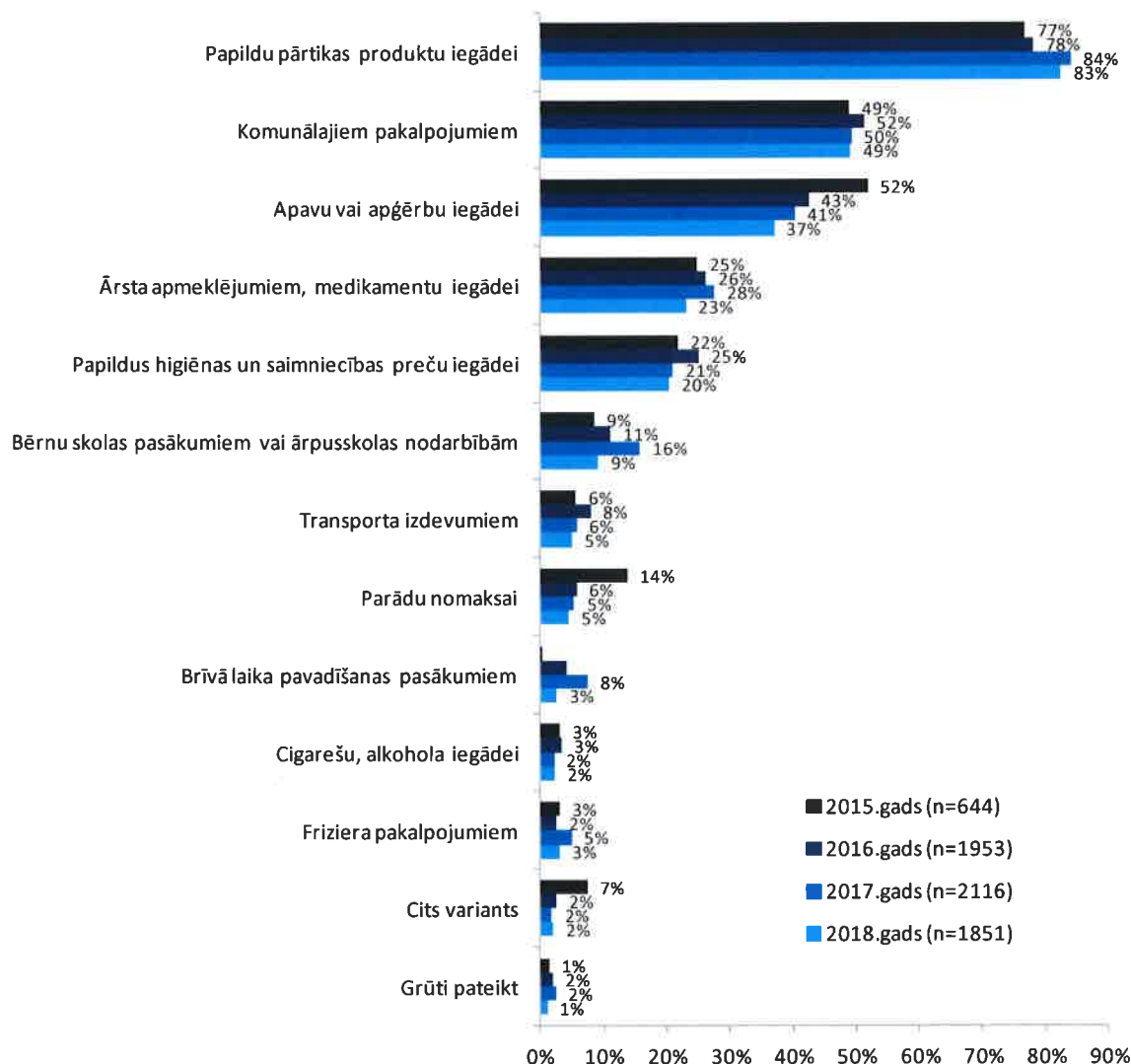

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas norādījuši, ka atbalsta komplektu saņemšana ģimenes situāciju ietekmējusi daļēji vai nav ietekmējusi vispār

Atbilde „nepieciešams cits palīdzības veids” 2018. gadā līdzīgi kā iepriekš sevī ietver visai atšķirīgu viedokļu kopumu, (piemēram, vēlme saņemt apģērbu, apavus vai saņemt citus produktus, kas nav komplektos, nepieciešamība palielināt ienākumus, aicinājumi nemateriālu palīdzību aizstāt ar finanšu līdzekļiem), tomēr vairumā gadījumu minēta higiēnas un saimniecības preču komplektu saņemšana arī pieaugušajiem.

Tiem, kas norādīja, ka komplektu saņemšana ietekmējusi viņu ģimenes situāciju, 2018. gadā papildus tika vaicāts, kādām vajadzībām viņi galvenokārt tērēja ietaupīto naudu. Dominējošas atbildes šajā jautājumā (sk. 15. attēlu) attiecas uz pārtiku, komunālajiem maksājumiem, kā arī apģērbu.

15. attēls. Kādām vajadzībām galvenokārt tērēja ietaupīto naudu?

Avots: 2016., 2017.: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas norādījuši, ka atbalsta komplektu saņemšana ietekmējusi viņu ģimenes situāciju; 2015.: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas norādījuši uz ietaupījumiem atbalsta saņemšanas rezultātā

Vērtējot ietaupīto līdzekļu tēriņus dinamikā, redzams, ka pieaugums īpatnībā ir tikai pārtikas iegādei no 77 % 2015. gadā uz 83 % 2018. gadā. Papildus pārtikas produktu iegādes daudzveidības palielināšanos var vērot arī 27. attēlā – redzam, ka kopumā, salīdzinot ar 2015. - 2016. gadu, pēdējos divos gados biežāk iegādāti tādi produkti kā gaļa, dārzeņi, olas, piena produkti, salīdzinot ar 2015. gadu – arī maize, eļļa, sviests, sāls, augļi, ogas. Secināms, ka atbalsts ietekmējis pilnvērtīga uztura pieejamības iespējas.

Savukārt samazinājums konstatējams cukura iegādē, kā arī tādu produktu norādīšanā, kas liecina par rūpīgu gatavošanos ziemas sezonai, netērējot tam liekus līdzekļus – t.i., retāk minēts ievārījums, tējas un ārstniecības augi, sēnes.

Nemainīgi stabili tēriņi ir komunālo pakalpojumu apmaksai (gan 2015. gan 2018. gadā 49 %), veselības aprūpei (no 25 % 2015. gadā uz 23 % 2018. gadā), bērnu skolas pasākumiem vai ārpuskolas nodarbībām (gan 2015. gan 2018. gadā 9 %).

Kritums īpatsvarā ir novērojams apģērba un apavu iegādei no 52 % 2015. gadā uz 37 % 2018. gadā, kas skaidrojams arī 6. attēlā atspoguļotās informācijas kontekstā, proti, atbalsta uz apģērba saņemšanu “citas palīdzības” veidā. Arī parādu nomaksai tērēto izdevumu īpatsvars samazinājies no 14 % 2015. gadā uz 5 % 2018. gadā.

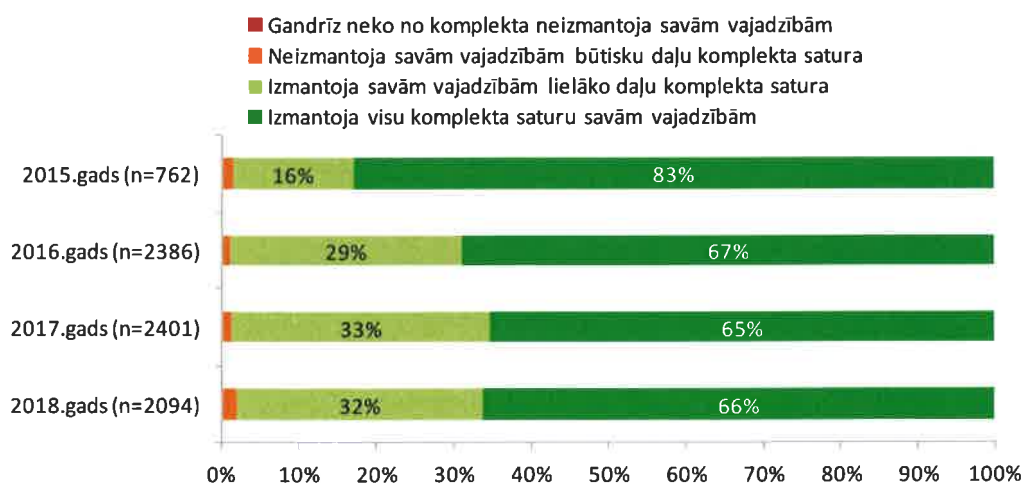
Kopumā var runāt par mērķa grupas materiālās situācijas uzlabojumu ne tikai tāpēc, ka parādījusies iespēja papildus iegādāties pārtiku. Arī citu vajadzību atbilžu īpatsvars samazinās, vienlaikus pieaugot dažādu, individuālu, ar ģimenes sociāli demogrāfisko profilu saistītu tēriņu īpatsvaram, (piemēram, ģimenēm ar bērniem ietaupījums tērēts bērnu skolas pasākumiem vai ārpuskolas nodarbībām; pieaugušām personām higiēnas un saimniecības preču iegādei, senioriem un personām ar invaliditāti ārsta apmeklējumam un medikamentu iegādei).

5. Pārtikas atbalsts

5.1. Pārtikas komplektu izmantošana

Absolūtajā vairumā gadījumu (98 %) komplekta saturu tā saņēmēji izmantoja savām vajadzībām pilnībā (66 %) vai lielāko daļu (32 %), sk. 16. attēlu. Redzams, ka saglabājas 2015., 2016. un 2017. gadā novērotā pozitīvā tendence par pārtikas komplekta satura un apjoma atbilstību komplektu saņēmēju vajadzībām. Tādu, kas norādītu, ka nav izmantojuši savām vajadzībām būtisku daļu komplekta satura, ir ļoti maz – zem 2 %, bet tādu, kas norāda, ka gandrīz nekas nav izmantots savām vajadzībām – ap 0,1 %. Līdz ar to arī 2018. gadā vērojama augsta pārtikas komplektu izmantošanas lietderība, un kopumā pārtikas komplekti tiek izmantoti tā, kā atbalsta sniedzēji to iecerējuši.

16. att. Pārtikas komplekta satura izmantošana savām vajadzībām

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši pārtikas komplektus

Aplūkojot respondentu vērtējuma dinamiku par komplektā esošu un savām vajadzībām pilnībā neizmantotiem produktiem (sk. 17. attēlu), iezīmējas tendences:

- neizmantotas rapšu eļļas gadījumu īpatsvara samazināšanās par 9 %;

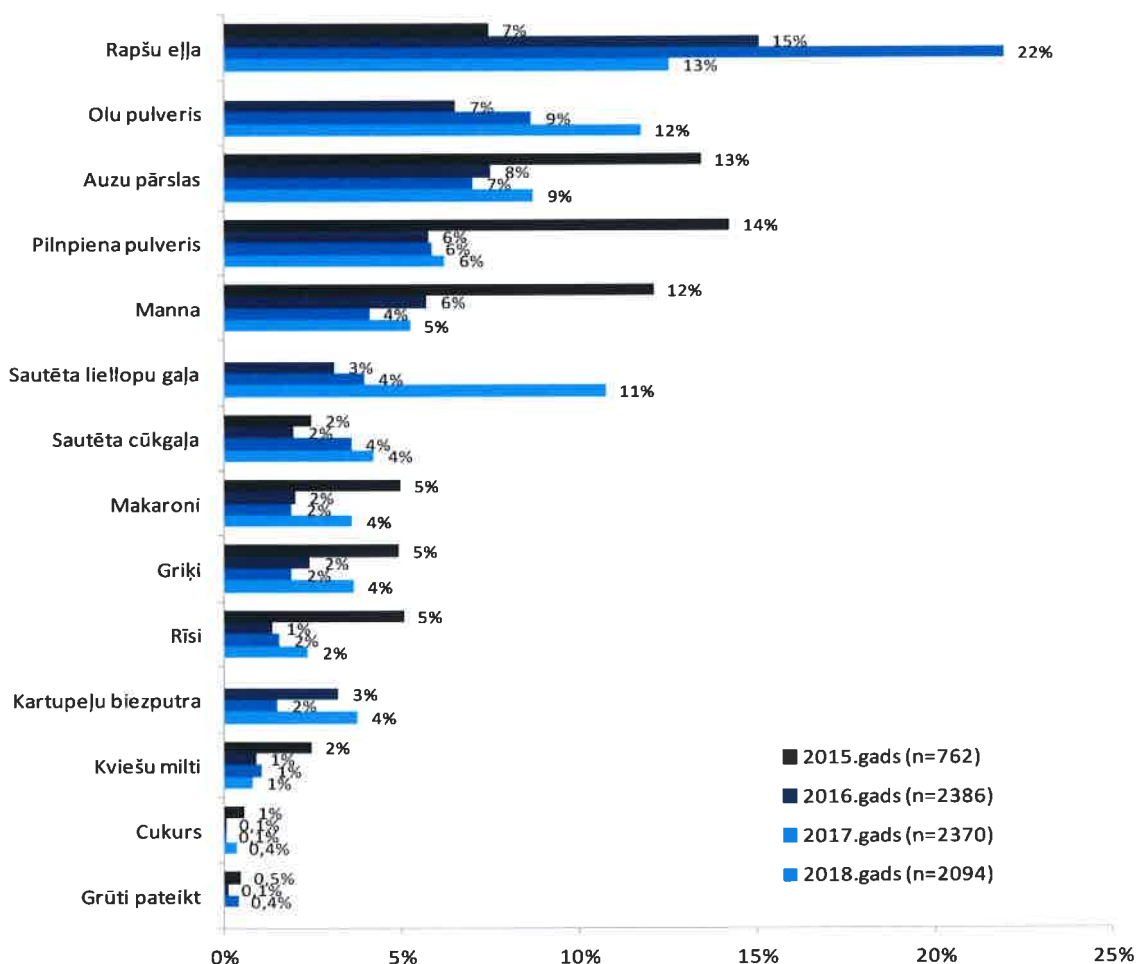
- neizmantoto graudaugu un cieti saturošo produktu, kā arī piena pulvera īpatsvara stabilitāte (izmaiņas no 0 % līdz 2 % robežās);
- gadījumu, kad ir neizmantoti liellopu gaļas konservi vai olu pulveris palielinājums salīdzinot ar 2017. gadu (izmaiņas no 3 % līdz 7 %).

Tā kā rapšu eļļa komplektos ir nomainīta, tad izteiktā neapmierinātība, kas ar to bija vērojama 2017. gadā, 2018. gadā vairs nav tik aktuāla, tomēr secināms, ka respondenti atceras, ka bijušas problēmas ar eļļu, un to arī piemin, neiedziļinoties, kad tieši tas bija. Turklāt respondenti komentāros gada pēdējos mēnešos atzīmējuši, ka pārmaiņas tomēr ir konstatētas, (piemēram, “pēdējā eļļa bija laba”, “eļļa arī ir ļoti laba, iepriekš bija nelietoājama”).

Saistībā ar citiem produktiem vērojama sasaiste ar mājsaimniecības sastāvu, piemēram, miltus, mannu, auzu pārslas un piena pulveri vairumā gadījumu pilnā apmērā izlieto ģimenes ar bērniem, komplektu saņēmēji (it sevišķi vīrieši, kas dzīvo atsevišķi) pilnā apmērā izlieto visa veida konservus, makaronus un griķus.

Saglabājot pārtikas komplekta universālu raksturu nav iespējams izveidot atbalstu, kurā nav produktu, ko saņēmēji neizmanto dažādu iemeslu dēļ. Būtiski ir popularizēt iespēju izdales vietā atstāt produktus, kas netiks izmantoti savām vajadzībām, bet ir ļoti noderīgi citiem komplektu saņēmējiem.

17. att. Kuri produkti no pārtikas komplekta netika izmantoti savām vajadzībām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši pārtikas komplektus

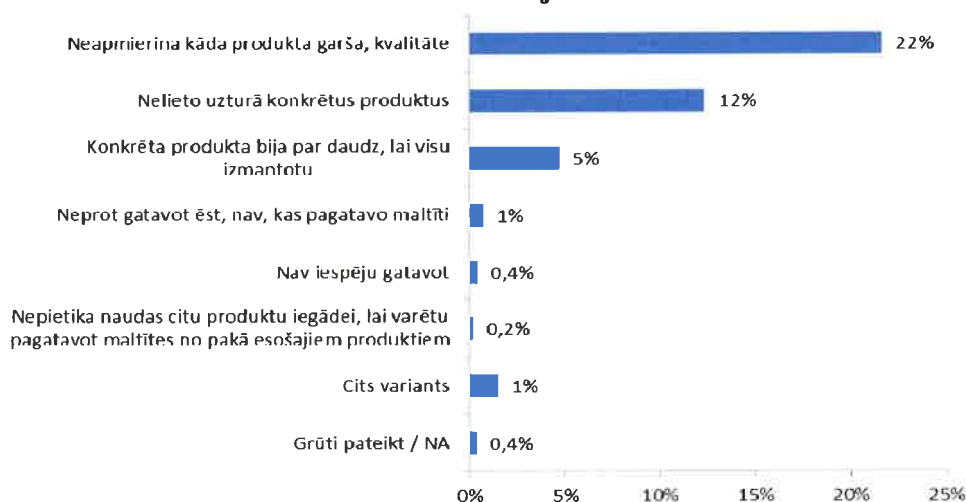
Analizējot būtiskākos iemeslus (sk. 18. attēlu) kāpēc produkti nav izmantoti redzams, ka dominē trīs anketā piedāvātie atbilžu varianti – iebildumi pret garšu vai kvalitāti, tas, ka netiek lietoti uzturā konkrēti produkti, kā arī tas, ka konkrētā produkta bijis par daudz.

Pret garšu un/vai kvalitāti šobrīd iebildumu visvairāk ir tad, ja respondenti norādījuši, ka nav pilnībā izmantota sautēta liellopu gaļa. Tiesa, nereti ir sastopami arī komentāri, kur norādīts, ka konservi ir garšīgi un lūgts tos pievienot vairāk. Tomēr kopumā dominē tendence iebilst pret konservu kvalitāti, īpaši liellopu gaļas. Izvērtējami ir respondentu ierosinājumi gaļas konservu vietā iekļaut zivju konservus, šādi ieteikumi novēroti arī 2017. gadā.

Ja neizmantošanas iemesls ir tas, ka nelieto uzturā konkrētus produktus, tad runa visbiežāk ir par olu pulveri, auzu pārslām, mazākā mērā arī par mannu. Lai cik pozitīvi ideju par olu pulvera iekļaušanu pārtikas komplektos vērtē uztura speciālisti, praksē tomēr daļai sabiedrības šis produkts šķiet nepieņemams, iespējams, pat mākslīgs. Uz iepakojuma pievienotajam informatīvajam materiālam par šo produktu un tā izmantošanas iespējām, acīmredzami nav noteicošas nozīmes cilvēku paradumu maiņai.

Savukārt par daudz norādīti makaroni, rīsi, manna, griķi. Milti, rīsi un griķi kā neizmantoti biežāk minēti arī tad, ja neizmantošanas iemesli ir tādi, ka cilvēks neprot gatavot ēst vai arī nav iespēju gatavot.

18. att. Kādi bija būtiskākie iemesli, kāpēc viss pārtikas komplekta saturs netika izmantots savām vajadzībām?

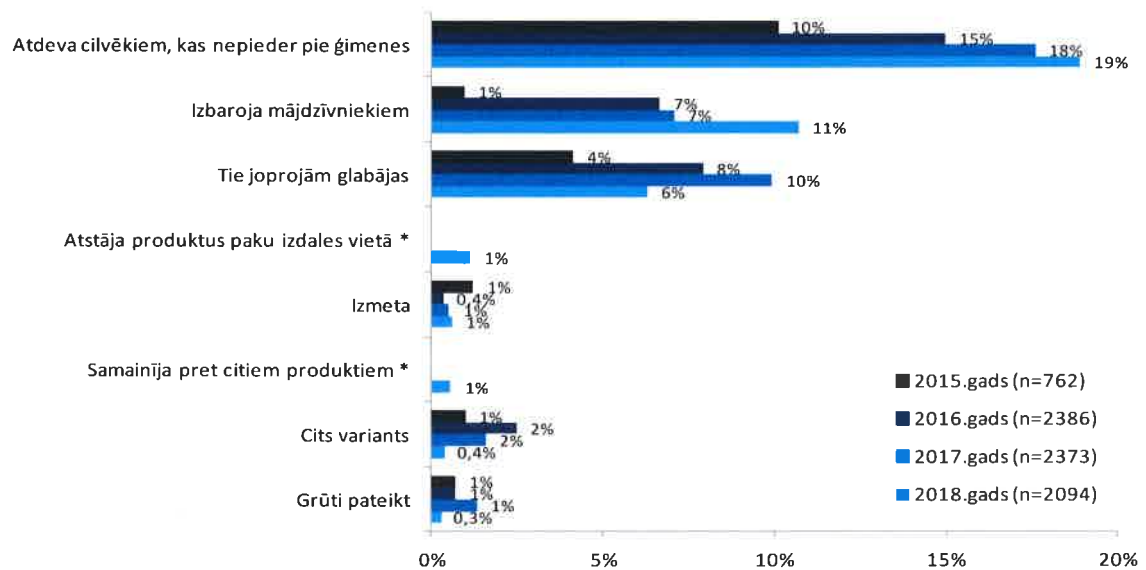
Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši pārtikas komplektus

Atsevišķi apskatāms dažu respondentu nosauktais produktu neizmantošanas iemesls atbildes “cits variants” ietvaros, kurš sasaistāms ar 19. attēlā atspoguļoto biežāko atbildi (19 % 2018. gadā) par rīcību ar neizmantoto pārtiku, proti, atbildei ”atdeva cilvēkiem, kuri nepieder pie ģimenes” pretstatā atbildei “atstāja produktu paku izdales vietā” (1 %). Komentāri liecina, ka komplektu saņēmēji salīdzinoši novērtē savus un sev zināmo citu personu ienākumus vai papildus apstākļus, un daļu pārtikas, iespējami, ko paši nelieto, atdod citiem, kam netiek noteikts trūcīgo vai maznodrošināto personu statuss, proti vidējie ienākumi, kas nepārsniedz 188 euro. Secināms, ka 2018. gadā noteiktais atbalsta saņēmēju loka paplašinājums nav vienmēr bijis precīzākais indikators, kas liecina par nepieciešamību

pēc pārtikas atbalsta. Risinājums ir atbalsta saņēmēju mērķauditorijas tālāka paplašināšana, iekļaujot ienākumu līmeni, kurš atbilst dziļai materiālai nenodrošinātībai.

Pārējie rīcības virzieni saistībā ar neizmantotajiem produktiem lielākoties saglabā 2017. gadā iezīmētās tendences, sk. 19. attēlu.

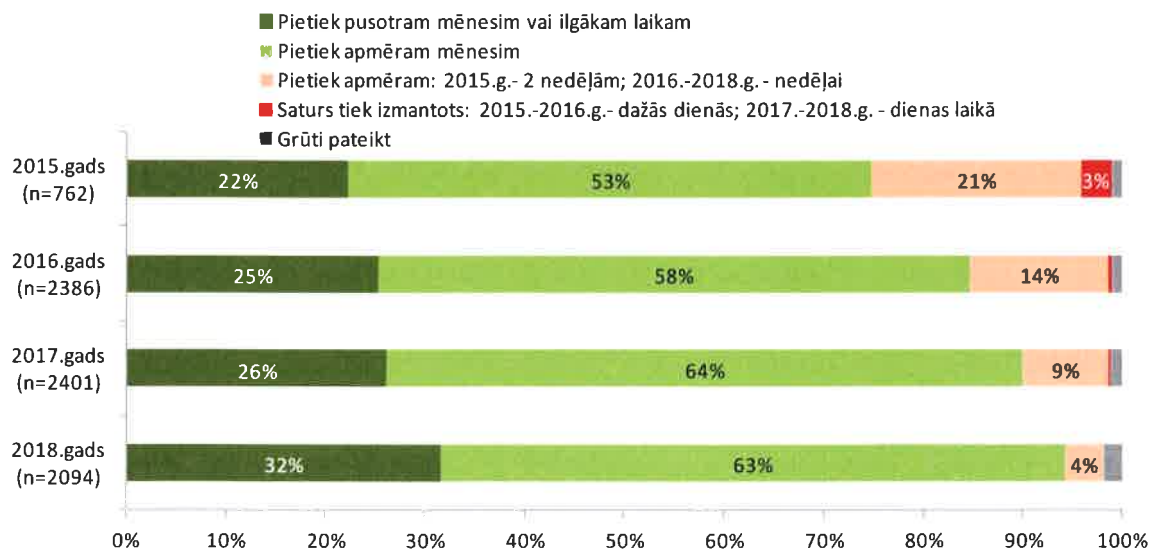
19. att. Ko izdarīja ar pārtikas produktiem, kas netika izmantoti savām vajadzībām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši pārtikas komplektus

Komplektu izmantošanas laiks (no mēneša līdz pusotram vai ilgāk), salīdzinot ar 2016. gadu, ir pieaudzis no 83 % līdz 95 % gadījumu, sk. 20. attēlu. Tas skaidrojams ar 2016. gada otrajā pusgadā, 2017. un 2018. gadā izdalītajiem pārtikas komplektiem ar papildinātu saturu (pārtikas produktu iepirkums 36 mēnešiem) un konstatēto tendenci, ka ietaupītie finanšu līdzekļi nereti izmantoti papildus citu produktu iegādei.

20. att. Cik ilgam laikam jūsu ģimenei pietiek ar tiem produktiem, ko saņemat vienā pārtikas komplektu saņemšanas reizē?

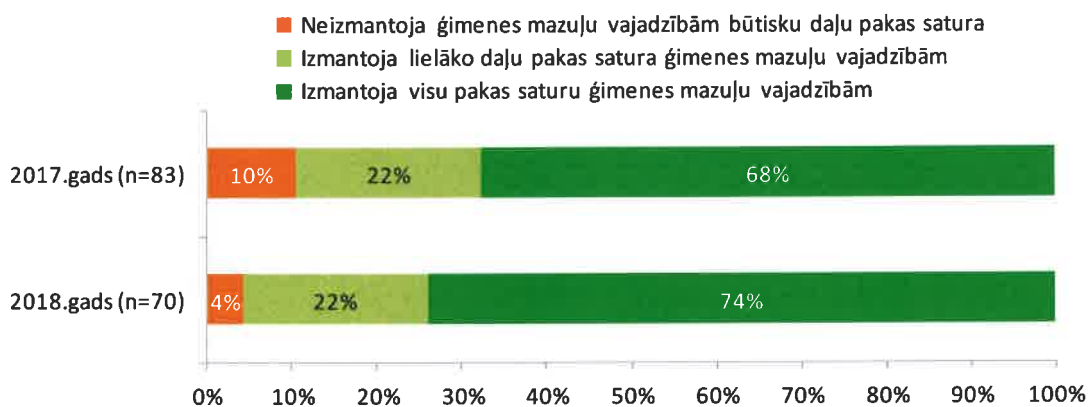
Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši pārtikas komplektus

Secināms, ka pārtikas komplektos iekļauto produktu daudzums un izdales biežums atbilst atbalsta saņēmēju vajadzībām.

5.2. Zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplektu izmantošana

2018. gadā turpinājās 2017. gadā uzsāktā papildu mazu bērnu pārtikas komplektu izdāle, salīdzinoši vērtējot to izmantošanu (sk. 21. attēlu). Secināms, ka 96 % gadījumos komplekta saturs, kā norāda atbalsta saņēmēji, ticis izmantots savām vajadzībām pilnībā (74 %) vai lielāko daļu (22 %), tikai 4 % no komplektu saņēmējiem norādot uz to, ka mazuļa vajadzībām nav izmantota būtiska daļa komplekta satura, kas ir par sešiem procentpunktiem mazāk, ja salīdzinām ar 2017. gadu.

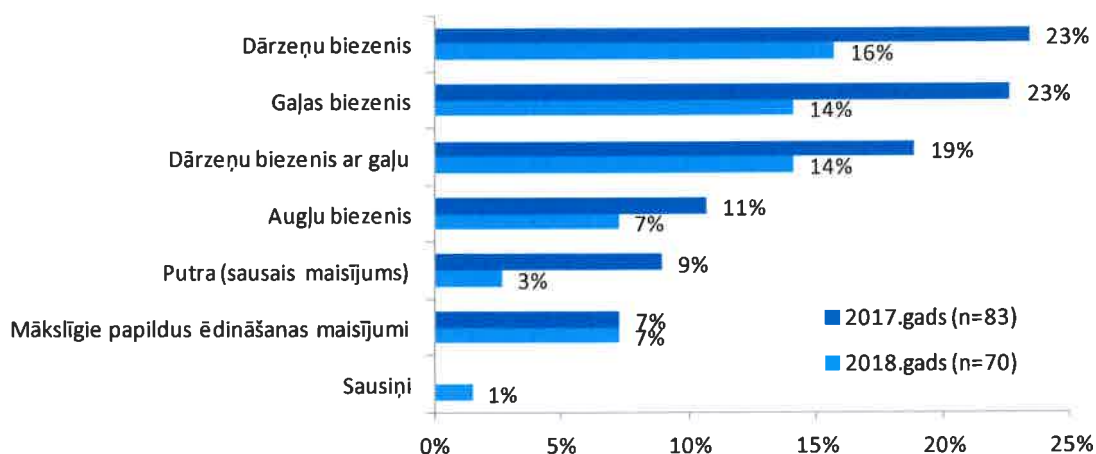
21. att. Zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplekta satura izmantošana savām vajadzībām

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplektus

Atzīmējams, ka, salīdzinot ar pārtikas komplektiem, kur tikai līdz 2 % gadījumos atbalsta saņēmēji neizmanto būtisku daļu komplekta (sk.16. attēlu), 4 % gadījumi šķietami ir ievērojamāka atbalsta saņēmēju daļa, tomēr, vērtējot respondentu skaitu (70 personas) secināms, ka šādu viedokli minējuši tikai pāris atbalsta saņēmēji.

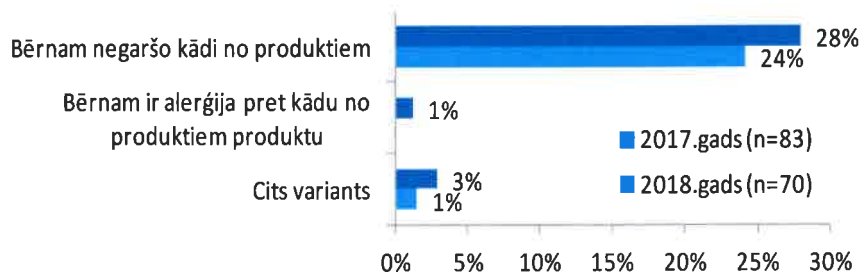
22. att. Kuri produkti no zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplekta netika izmantoti savām vajadzībām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplektus

Vērtējot bērnu pārtiku konstatējams, ka savām vajadzībām neizmantošie produkti visbiežāk ir dažāda veida biezeņi (sk. 22.attēlu), tomēr atzīmējams, ka 2018. gadā visiem produktiem samazinājās to neizmantošanas īpatsvars. Savukārt neizmantošanas iemesli ir ļoti subjektīvi un līdzīgi gan 2018., gan 2017. gadā (sk. 23. attēlu) – bērnam kāds no produktiem negaršo. Tā kā katram bērnam kaut kas garšo un kaut kas negaršo, bet kādu vienu izteiktu produktu starp „negaršīgajiem” produktiem identificēt nav iespējams, tad nebūtu racionāli veikt korekcijas komplektu saturā. Tā kā produktu saņemšanas mērķgrupa ir strauji mainīga, tad vecākiem pastāvīgi būtu nepieciešama informācija vai norāde, ka biezeņus iespējams sajaukt ar citiem produktiem, kas bērnam garšo.

23. att. Kādi bija būtiskākie iemesli, kāpēc viss zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplekta saturs netika izmantots savām vajadzībām?

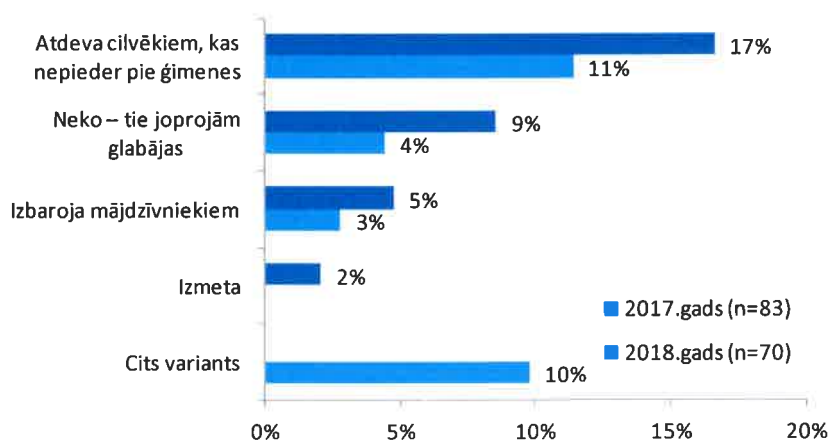

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši bērnu pārtikas komplektus

Atsevišķi apskatāms dažu respondentu nosauktais produktu neizmantošanas iemesls atbildes “cits variants” ietvaros. Komentāros respondenti atzīmējuši iemeslus, kāpēc viņi nav visu pakas saturu izmantojuši savām vajadzībām. Atzīmējama ir atbilžu sasaiste ar bērnu dažādu vecumposmu barošanas paradumiem vai konkrētu pediatru ieteikumiem (piemēram, “nav uzticības konservētai gaļai priekš mazuļa”, “mazulis vēl ir par mazu”, “biezeņu par daudz”).

Rīcības ar bērnu pārtikas produktiem, kas nav izlietotas savām vajadzībām, kopumā ir līdzīgas kā pārtikas komplektu produktiem (sk.19. attēlu). Turklāt secināms, ka iegūta tāda pati atbilžu struktūra arī attiecībā uz mazu bērnu pārtikas produktu izlietojumu, ja tie nav tikuši izlietoti ģimenē (sk. 24. attēlu). Pie “citām” atbildēm sniegti arī komentāri par rīcību ar bērnu pārtiku (piemēram, “daļa no pārtikas atstāta izdales vietā”, “no biezeņiem vārīts ķīselis vai zupa”).

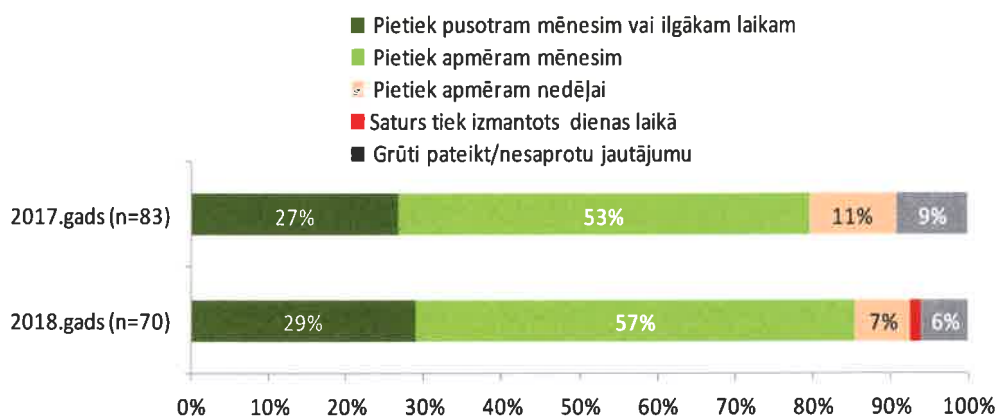
24. att. Ko izdarīja ar zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas produktiem, kas netika izmantoti savām vajadzībām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplektus

Bērnu pārtikas komplektu izmantošanas laiks (no mēneša līdz pusotram vai ilgāk), kas pārtikas komplektu izmantošanā sasniedz 95 % (sk. 20. attēlu), ir atzīmēts 86 % gadījumos (sk. 25. attēlu). Atzīmējams, ka 6 % respondentu atzīmējuši, ka grūti pateikt bērnu komplekta izlietošanas ilgumu, kas varētu būt saistīts ar dažādu produktu veidu atšķirīgu izmantošanas ilgumu. Tomēr tā kā bērnu pārtikas komplektu uzdevums nav pilnībā nodrošināt atbalsta saņēmējus ar bērnu pārtiku, tad secināms, ka bērnu pārtikas komplektos iekļauto produktu daudzums un izdales biežums atbilst atbalsta saņēmēju vajadzībām.

25. att. Cik ilgam laikam pietiek ar tiem produktiem, ko saņem at vienā zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplektu saņemšanas reizē?

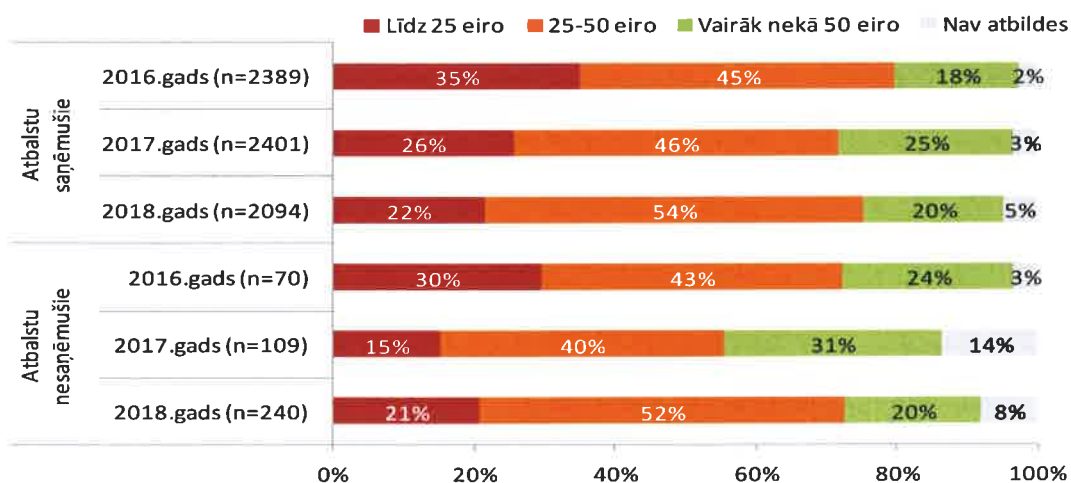

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplektus

5.3. Naudas ietaupījumi un citu pārtikas produktu izmantošana

Lai novērtētu iespējamās naudas ietaupījumus pārtikas komplektu saņemšanas rezultātā, viens no uzdotajiem jautājumiem ir par papildus nepieciešamo summu pārtikas iegādē. Sniegtās atbildes dalītas ar ģimenes locekļu skaitu, aprēķinot aptuvenos tērējamo summu intervālus – tie atspoguļoti 26. attēlā, kur pārtikas komplektus iepriekš saņēmušie salīdzināti ar tiem aptaujas dalībniekiem, kas atbalsta komplektus aptaujas gadā iepriekš nebija saņēmuši.

26. att. Summa mēnesī uz cilvēku, ko šobrīd aptuveni tērē (papildus) nepieciešamo pārtikas produktu iegādei

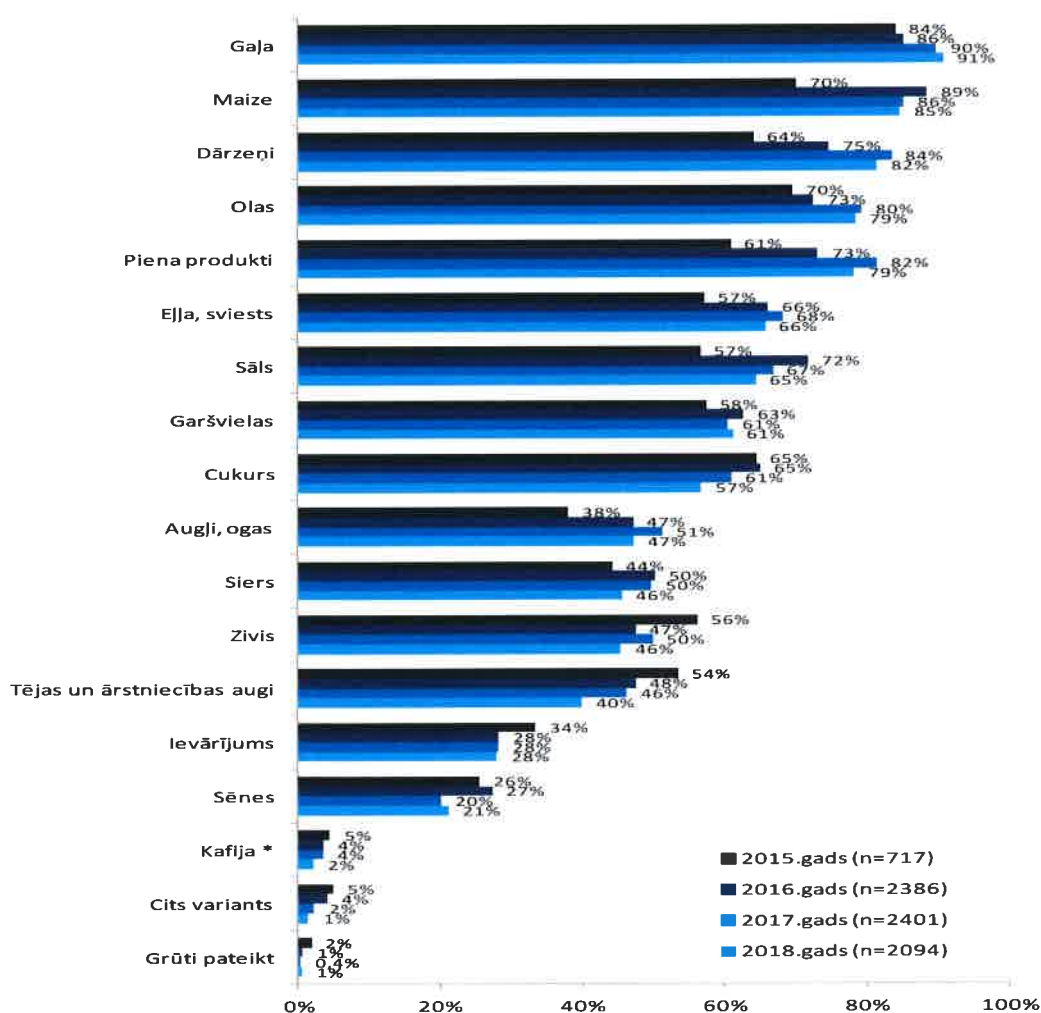
Avots: atbalsta saņēmēji (respondenti) un viņu ģimenes locekļi

Konstatējams, ka gan atbalstu saņēmējiem, gan nesaņēmējiem pieaug naudas daudzums, kas (papildus) tiek tērēts pārtikas produktu iegādei, tam izlīdzinoties starp grupām, taču atbalstu iepriekš nesaņēmēšie norāda uz straujāku iespējamo tēriņu pieaugumu, salīdzinot ar atbalstu saņēmējiem. Šīs izmaiņas var netieši liecināt par atbalsta efektivitāti.

Ja minētajām izmaiņām ir objektīvs raksturs (ņemot vērā salīdzinoši nelielo to personu īpatsvaru, kas no aptaujātajiem iepriekš atbalstu nav saņēmuši), tad secināms, ka izmaiņu cēloņi saistās ar atbalstu saņēmēju loka paplašināšanu uz nosacīti “situētāku” personu rēķina, kas pārtikai pirms atbalsta saņemšanas varēja atļauties tērēt mazliet vairāk un iegādāties nedaudz augstvērtīgākus produktus. Jāatzīmē, ka atbildes skar izmaiņas attiecībā pret iepriekšējo gadu, proti 2018. gadā vērojams cenu pieaugums procentpunkta apmērā, bet ietekmi saglabā visai straujais pārtikas cenu pieaugums 2017. gadā (sk. 5. attēlu 1. pielikumā).

Produkti, kas papildus nepieciešami maltīšu pagatavošanai (sk. 27. attēlu), apskatīti salīdzinājumā ar 2015. gadu un 2016. gadu. Respondenti vairāk nosaukuši tādus papildus nepieciešamos produktus kā gaļu, dārzeņus, piena produktus, olas, eļļu, sviestu. Savukārt īpatsvars krities tādiem produktiem kā maize, cukurs, sāls, garšvielas. Protams, jautājuma formulējums nav par to, kādus produktus reāli pērk, bet par to, kas nepieciešams.

27. att. Papildus nepieciešamie pārtikas produkti maltīšu pagatavošanai

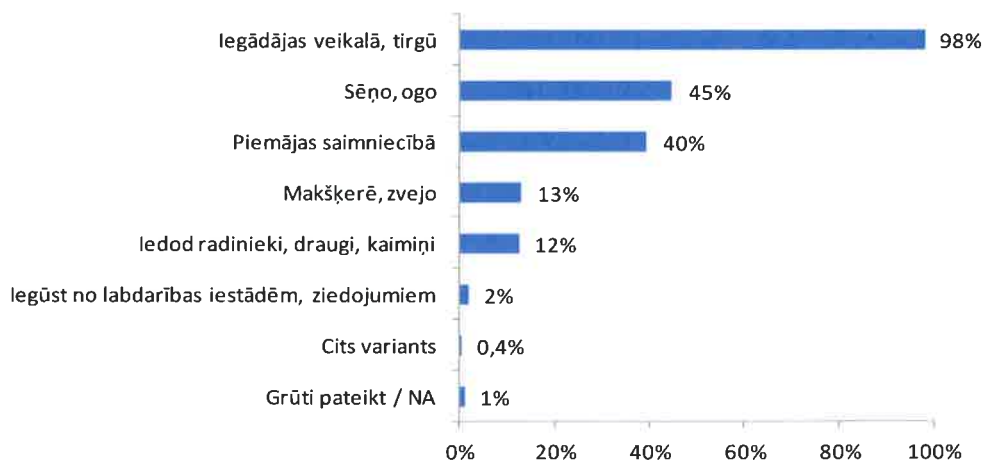
Avots: atbalsta saņēmēji (respondenti) un viņu ģimenes locekļi

Vērtējot informāciju par papildus nepieciešamajiem produktiem, secināms, ka sākot ar 2016. gada 2 pusgadu (2017. un 2018. gadā - visu gadu) veiktās izmaiņas komplekta saturā ietekmējušas respondentu viedokli “cukura” gadījumā, turpretī gaļas konservu skaita palielināšana, olu pulvera iekļaušana un eļļas ražotāja nomaina neatspoguļojas respondentu atbildēs par papildus nepieciešamo gaļu un olām, eļļu vai sviestu. Ņemot vērā pārtikas komplektu uzglabāšanas specifiskos nosacījumus (iepakojumi, kam nav nepieciešama uzglabāšana ledusskapī), arī zirņu un kondensētā piena iekļaušana kompleksos neatrisinās nepieciešamību pēc papildus dārzeņiem un piena produktiem, tomēr 2019. gadā ieteicams izvērtēt šādu iespēju, jo tiktu uzlabota komplekta uzturvielu sabalansētība.

Turklāt izvērtējama ir rafinētās rapšu eļļas iekļaušana (nerafinētas vietā) 2019. gada pārtikas kompleksos, jo pārtikas atbalsta ietvaros ir maz iespēju mainīt komplekta saņēmēju paradumus, kas vēlas izmantot rafinēto eļļu gan salātos gan cepšanai.

Salīdzinoši nelielu pievienoto vērtību situācijas novērtējumam sniedz atbildes uz jautājumu par to, kur iegūst nepieciešamos produktus (sk. 28. attēlu). Gandrīz katrai no atbalstu saņēmējām ģimenēm ir līdzekļi, lai arī ierobežoti, ko tās tērē pārtikas iegādei. Tādējādi atbildi „iegādājos veikalā, tirgū” atzīmē būtībā katrs. Savukārt piemājas saimniecības esamība vispirms ir atkarīga no atbalsta saņēmēja dzīvesvietas, tomēr vērojams aktivitātes saglabāšanās produktu iegūšanā piemājas saimniecībā. Atzīmējams, ka produktu loks, ko iespējams iegūt sēņojot, ogojot, makšķerējot uz zvejojot ir pietiekami konkrēts un nepārklājas ar pārtikas komplekta saturu, tomēr ir labs papildinājums maltītes sagatavošanai un personas pašas aktīvai iesaistei pārtikas nodrošināšanā.

28. att. Kur jūs iegūstat nepieciešamos produktus?

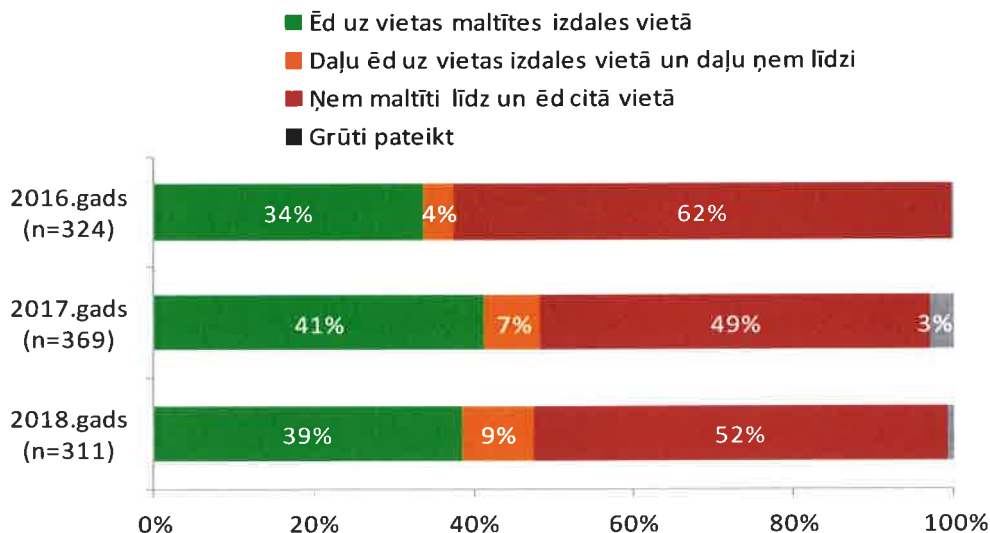
Avots: atbalsta saņēmēji (respondenti) un viņu ģimenes locekļi

5.4. Maltīšu nodrošināšana

EAFVP maltīšu izdales vietas (zupas virtuves) apmeklētāji 2018. gadā biežāk (52 % gadījumos) maltītes vienīgi saņem, nevis patērē uz vietas (sk. 29. attēlu). Atzīmējams, ka 2018. gadā tāpat kā 2017. gadā 48 % gadījumos maltītes tiek piedāvātas arī uz vietas izdales vietā, palielinājusies tikai iespēja izvēlēties maltītes ņemt līdzī vai arī patērēt uz vietas (no 4 % gadījumiem 2016. gadā līdz 9 % gadījumiem 2018. gadā). Maltīšu saņēmēju rīcību

nosaka atbilstošu telpu (ēšanai uz vietas) pieejamība vai izdales organizācijas noteikumi, kas dod priekšroku vienai vai otrai rīcībai.

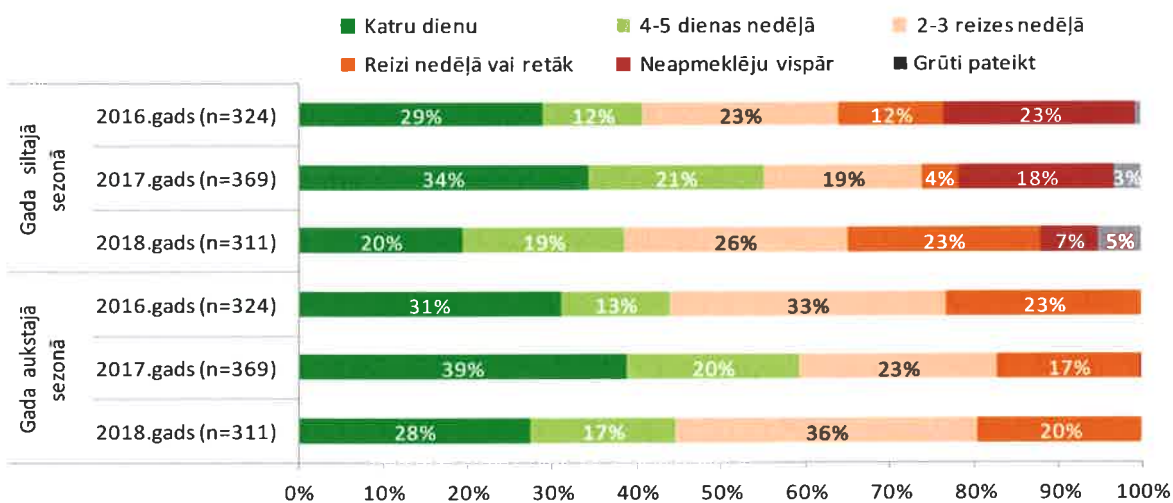
29. att. Vai lielākoties ēd maltīti uz vietas vai ņem līdzi?

Avots: zupas virtuves apmeklētāji un viņu ģimenes locekļi, kuru vietā viņi saņem maltītes, kas jau iepriekš izmantojuši zupas virtuvju pakalpojumus

Maltīšu izdales vietas biežāk tiek apmeklētas gada aukstajā sezonā, tomēr, kā liecina 30. attēls, to personu īpatsvars, kas izdales vietas apmeklē katru dienu vai 4 - 5 reizes nedēļā, ir visnotaļ stabils (pārsniedz 45 % gadījumu visa gada garumā). Tā ir objektīva tendence, kas saistāma ne tikai ar pieprasījumu, bet arī ar piedāvājuma palielināšanos, respektīvi, ja maltītes tiek plašāk un vairākas dienas nedēļā piedāvātas, tad personas, kam šis atbalsts būtisks, arī vairāk izmanto šo iespēju.

30. att. Cik bieži apmeklē zupas virtuvi?

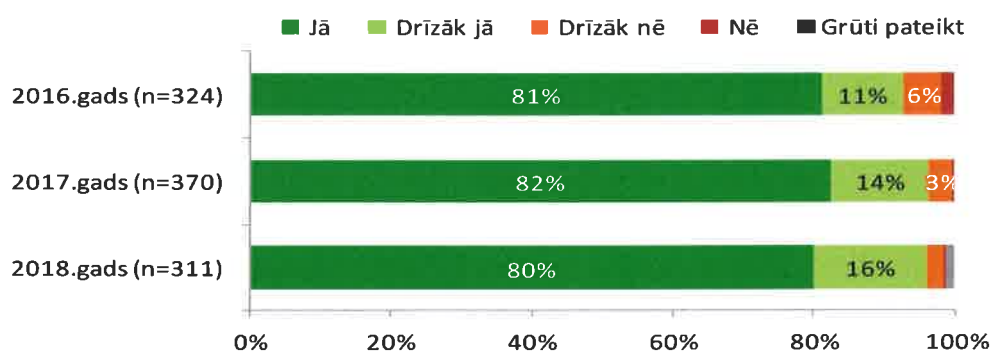
Avots: zupas virtuves apmeklētāji un viņu ģimenes locekļi, kuru vietā viņi saņem maltītes, kas jau iepriekš izmantojuši zupas virtuvju pakalpojumus

Zupas virtuves biežāk apmeklē vīrieši, personas, kam interviju ērtāk sniegt krieviski, personas bez ienākumiem, lielo pilsētu (izņemot Rīgu) iedzīvotāji. Šāda tendence uzskatāma par objektīvu, jo atkārtojas gan 2016. un 2017. gadā, gan 2018. gadā, tomēr atzīmējams, ka

nav veikts maltīšu izdales vietu apmeklētāju salīdzinājums ar tiem, kas tās neapmeklē, bet gan maltīšu saņēmēju identifikācija zupas virtuvju biežāko apmeklētāju vidū. Lielākā mērā šī sakarība attiecas uz gada auksto sezonu, jo siltajā sezonā vecumu un dzimumu atšķirības mazinās.

Gatavās maltītes kvalitāte tās saņēmējus 96 % gadījumu apmierina (sk. 31.attēlu) – ar „jā” uz jautājumu par apmierinātību atbildējuši 80 %, bet ar „drīzāk jā” vēl 16 % - šie rādītāji ir visai līdzīgi tiem, kas saņemti gadu iepriekš. Viennozīmīgi pozitīvi vērtējumi (100 %) parasti ir tiem maltīšu sniedzējiem, kurās izdalīto maltīšu kopskaits ir salīdzinoši neliels. Tomēr arī lielajām maltīšu sniedzēju organizācijām, kas vienas pašas nodrošinājušas trīs ceturtdaļas no visas maltīšu izdales – „Dzīvības ēdiens” (43,8 % visu izdalīto maltīšu) un Pestīšanas armija (31,6 % visu izdalīto maltīšu), tad arī šeit atzīmēts augsta apmierinātība (atbilde „jā” pārsniedz 90 %).

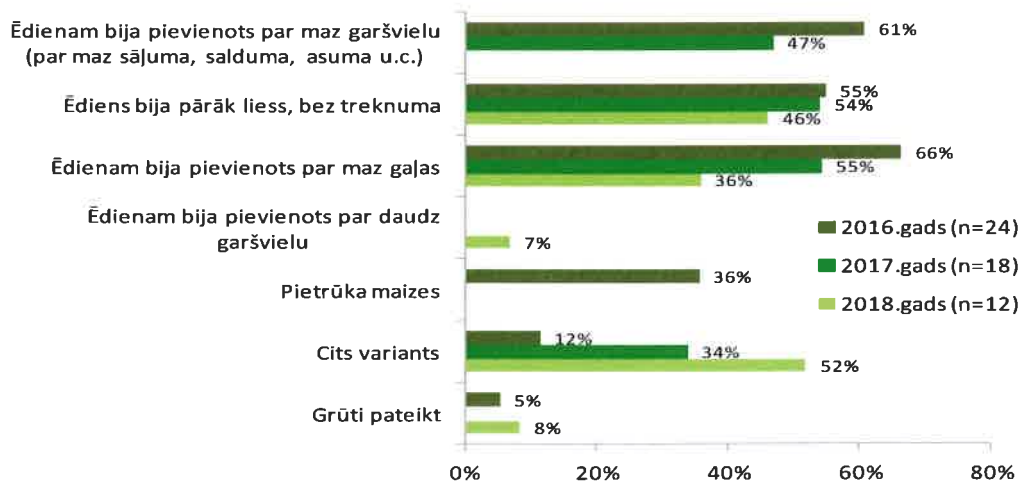
31. att. Vai ir apmierināti ar gatavās maltītes kvalitāti?

Avots: zupas virtuves apmeklētāji un viņu ģimenes locekļi, kuru vietā viņi saņem maltītes, kas jau iepriekš izmantojuši zupas virtuvju pakalpojumus

Neapmierināto maltīšu saņēmēju īpatsvars 2018. gadā ir mazāks – sarucis no 6 % 2016. gadā līdz 2 % šogad. Līdz ar to ir problemātiski objektīvi analizēt neapmierinātības iemeslus (sk. 32. attēlu), jo tiem ir izteikts gadījuma raksturs un nav pamats iespējai izstrādāt ieteikumu maltīšu izdalītājiem.

32. att. Kas tieši neapmierināja gatavās maltītes kvalitātē?

Avots: zupas virtuves apmeklētāji un viņu ģimenes locekļi, kuru vietā viņi saņem maltītes, kas izteikuši neapmierinātību ar maltīšu kvalitāti

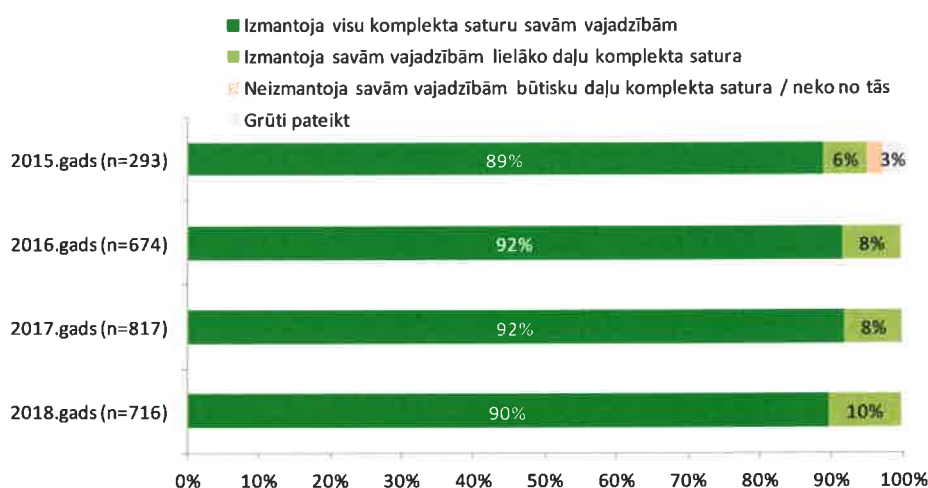
Visbiežāk, t.i., 46 % gadījumos paustā neapmierinātība par ēdiena liesumu vai garšvielu trūkumu skaidrojama ar maltīšu sniedzēja reliģisko pārliecību vai turēšanos maltīšu sagatavošanā tikai pie pārtikas komplektu satura, to nepapildinot ar citiem produktiem, garšvielām, sāli, t.i., neizmantojot iespēju piesaistīt produktus no ziedojumiem.

6. Pamata materiālā palīdzība

6.1. Higiēnas un saimniecības preču komplektu izmantošana

Higiēnas un saimniecības preču komplekta saturs 100 % gadījumos, kā norāda komplektu saņēmēji, ticis izmantots savām vajadzībām pilnībā (90 %) vai lielāko daļu (10 %). Šāds pozitīvs apmierinātības rādītājs saglabājas visu laiku kopš veikts komplektu saņēmēju apsekojums (sk. 33. attēlu).

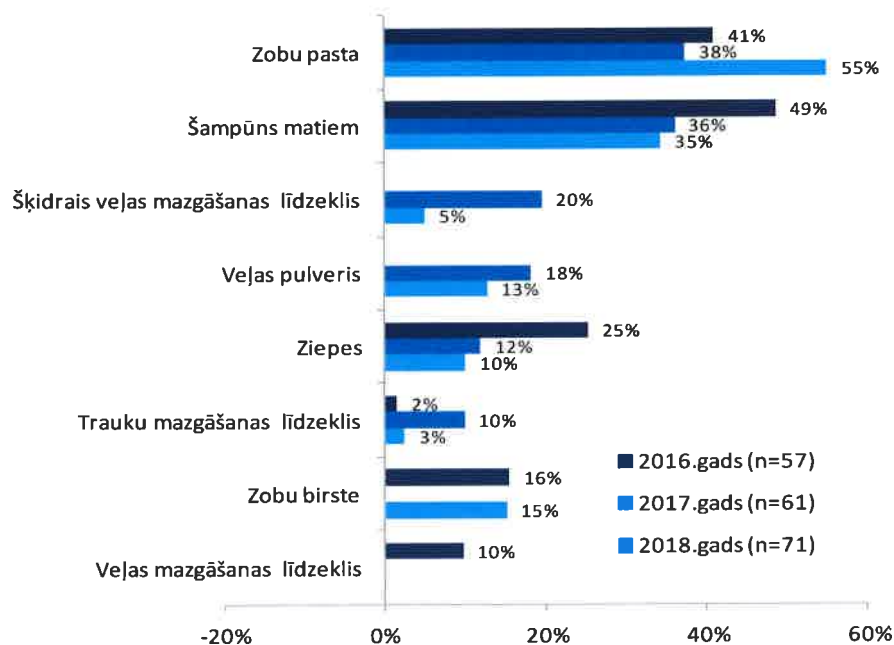
33. att. Higiēnas un saimniecības preču komplekta satura izmantošana savām vajadzībām

Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kas saņēmuši higiēnas un saimniecības preču komplektus

Šāda situācija liecina par EAFVP sniegtā atbalsta un organizēto pasākumu efektivitāti kopumā, taču rada grūtības veikt novērtējumu par tiem atbalsta saņēmējiem, kas tomēr nav komplekta saturu izmantojuši pilnībā, jo viņu skaits kopumā ir neliels (71 cilvēks 2018. gadā). Jebkādas individuālo atbilžu izmaiņas būtiski ietekmē kopainu, tā rezultātā 34. attēlā redzam izteiktu atbilžu dinamiku, salīdzinot abus gadus, lai gan faktiski runa ir par dažu respondentu atbildēm

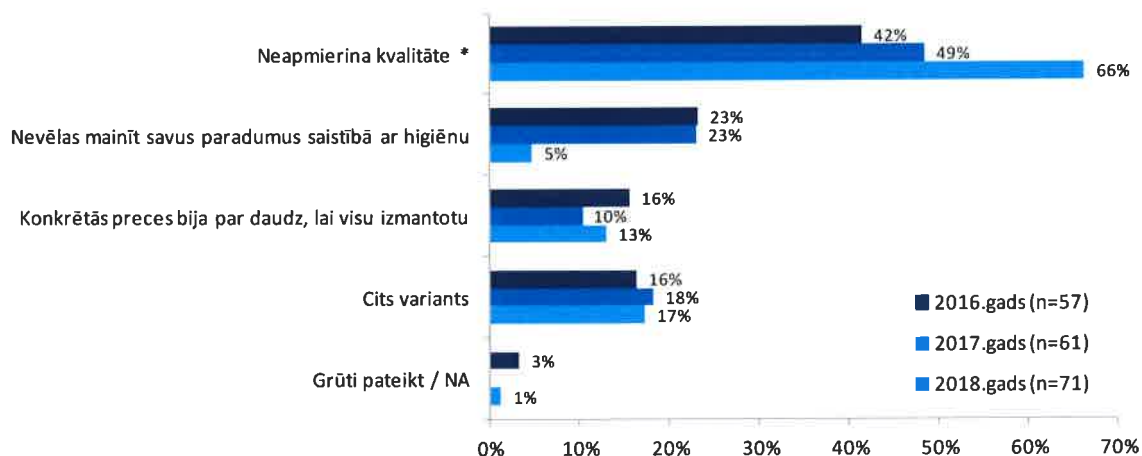
34. att. Kuras preces netika izmantotas savām vajadzībām?

Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kuri komplekta saturu pilnībā neizmantoja savām vajadzībām

Vērojams, ka 2018. gadā neizmantoto preču nomenklatūra nedaudz izmainījies, tomēr divas izplatītākās atbildes ir līdzšinējā, proti, atsevišķās ģimenēs nav pilnībā izmantota zobu pasta un šampūns matiem.

35. att. Kādi bija būtiskākie iemesli, kāpēc viss komplekta saturs netika izmantots savām vajadzībām?

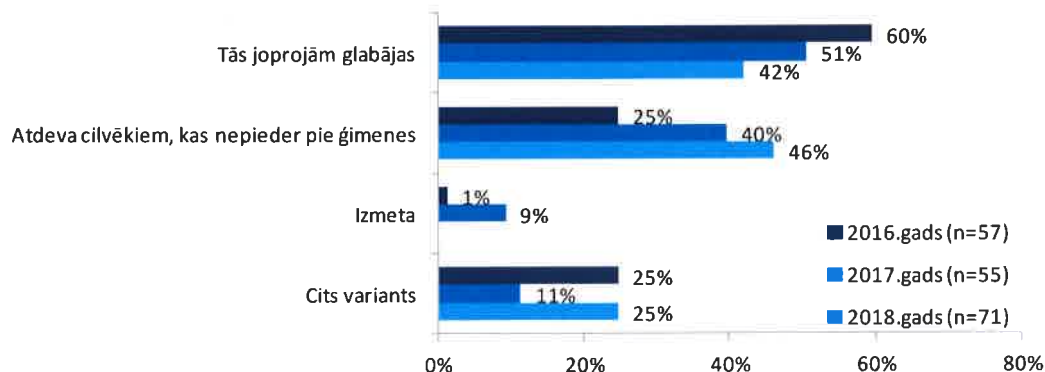
Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kuri komplekta saturu pilnībā neizmantoja savām vajadzībām

Turklāt cēlonis (sk. 35. attēlā) preču neizmantošanai visbiežāk bijusi preču kvalitāte. Iebildumi pret kvalitāti kā redzams no komentāriem bija tieši šampūna un zobu pastas gadījumā (piemēram, “Citu šampūnu, kvalitatīvāku – pēc mazgāšanas mati kļūst cieti, un galva ar blaugznām”, “Šampūnu gribētu tādu, kas nesašina ādu”, “Esmu ieradusi izmantot citu zobu pastu”, “Nepatīk garša”).

No šī iespējams secināt, ka kādam no bērniem ir alerģija pret komplektā iekļauto šampūnu vai gribētos citu zobu pastu, bet iebildes neiezīmē nepieciešamību mainīt komplekta saturu.

Ja runājam par paredzētajām vajadzībām neizmantoto preču likteni, tad, salīdzinot ar 2016. un 2017. gadu, 2018. gadā biežākas kļuvušas situācijas, kad komplektu saturs tiek atdots personām, kas nepieder pie ģimenes (sk.36. attēlu), samazinoties gadījumu skaitam, kad preces joprojām glabājas. Glabāšanas gadījumi vairāk attiecas uz zobu birstēm, bet atdošana citiem – uz šampūniem.

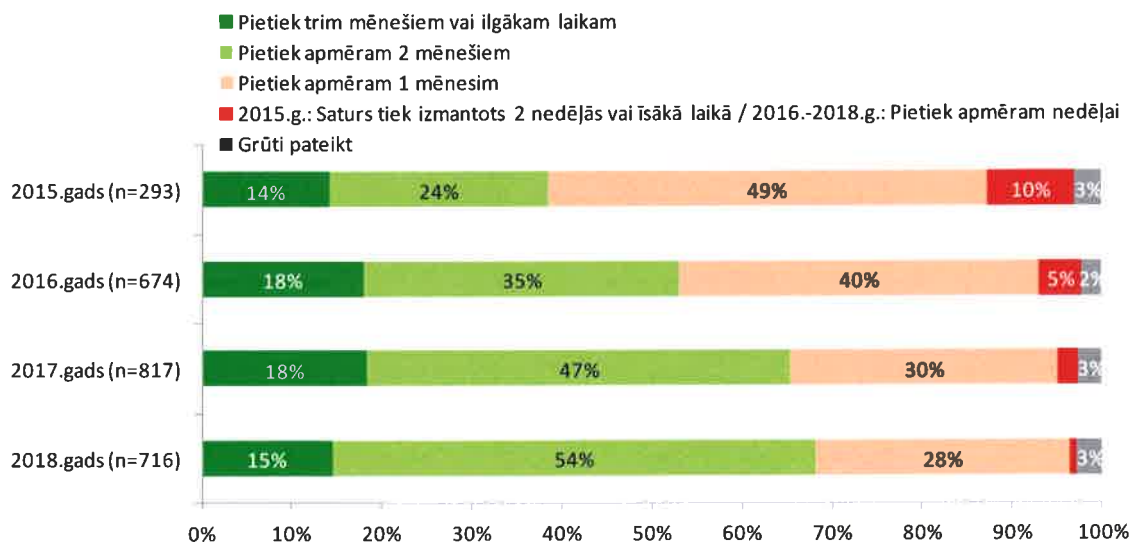
36. att. Ko izdarīja ar precēm, kas netika izmantotas savām vajadzībām?

Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kuri komplekta saturu pilnībā neizmantoja savām vajadzībām

Higiēnas un saimniecības preču komplektā iekļauto preču ģimenēm parasti pietiek no diviem līdz trijiem mēnešiem vai pat ilgākam laikam, turklāt 37. attēlā redzams, ka šādam izmantošanas ilgumam ir tendence pieaugt (no 38 % 2015. gadā līdz 69 % 2018. gadā), kas arī visdrīzāk liecina, ka atbalsta saņēmēju vajadzības ir apmierinātas lielākā mērā. Secināms, ka komplekta saturs un izdales biežums atbilst komplektu saņēmēju vajadzībām.

37. att. Cik ilgam laikam jūsu ģimenei pietiek ar tām precēm, ko saņem vienā higiēnas un saimniecības preču komplektu izdalīšanas reizē?

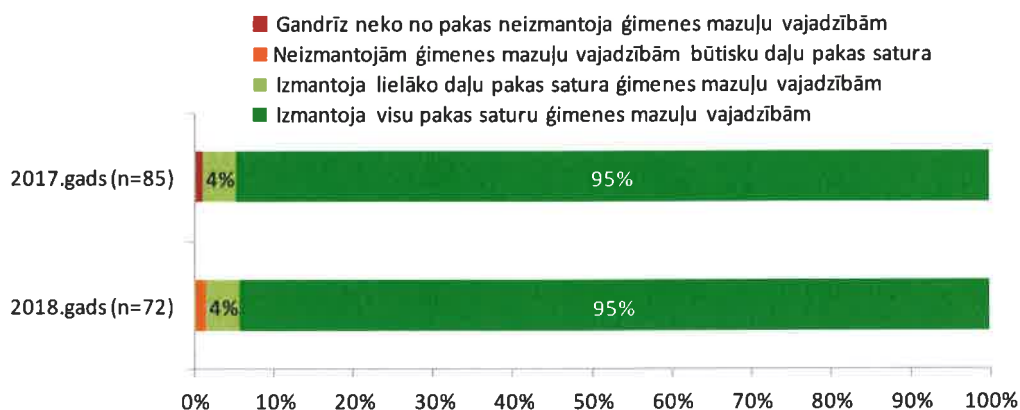
Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kas saņēmuši higiēnas un saimniecības preču komplektus

6.2. Zīdaiņu un mazu bērnu higiēnas komplektu izmantošana

2018. gadā turpinājās 2017. gadā uzsāktā papildu mazu bērnu higiēnas komplektu izdāle, salīdzinoši vērtējot to izmantošanu (sk. 38. attēlu). Secināms, ka līdzīgi kā 2017. gadā 99 % gadījumos komplekts, kā norāda atbalsta saņēmēji, ticis izmantots savām vajadzībām pilnībā

(95 %) vai lielāko daļu (4 %), bet tikai atsevišķos gadījumos (mazāk par 1 %) norādīts, ka bērna vajadzībām nav izmantota būtiska daļa komplekta satura.

38. att. Zīdaiņu un mazu bērnu higiēnas preču komplekta satura izmantošana savām vajadzībām

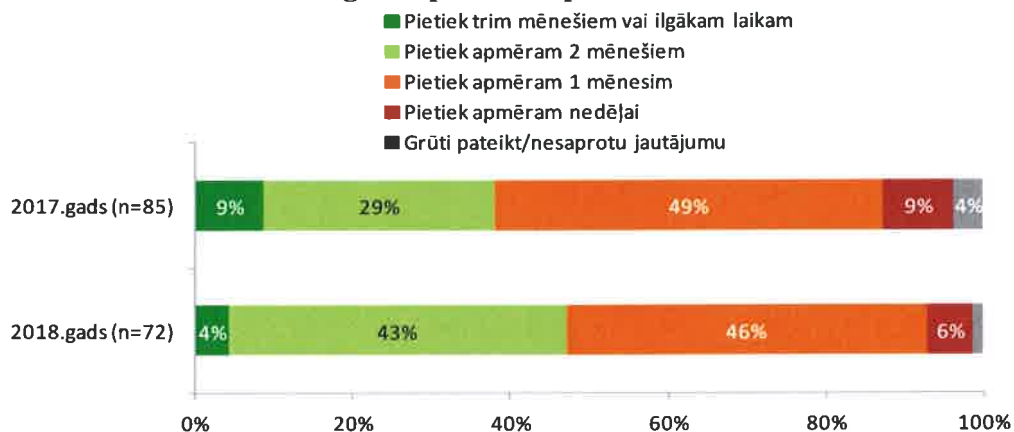
Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kas saņēmuši zīdaiņu un mazu bērnu higiēnas un saimniecības preču komplektus

Šāda situācija līdzīgi kā higiēnas un saimniecības preču komplektu gadījumā liecina par EAFVP sniegtā atbalsta un organizēto pasākumu efektivitāti kopumā, taču rada grūtības veikt novērtējumu par tiem atbalsta saņēmējiem, kas tomēr nav komplekta saturu izmantojuši pilnībā, jo viņu skaits kopumā ir neliels un jebkādas individuālo atbilžu izmaiņas būtiski ietekmē kopainu.

Attiecībā uz bērnu higiēnas precēm ir norādes, ka atsevišķos gadījumos nav izmantoti marles autiņi, vienā gadījumā arī bērnu ziepes, zobu pasta un zobu birste. Lūgti skaidrot neizmantošanas cēloņus, bērnu vecāki konkretizēja viedokli (piemēram, “Neizmantoju marles autiņus”, “Marlītes ir liekas, tās neizmantoju”, “Bērns vēl ir ļoti mazs”), kas liecina par atbalsta saņēmēju vecāku bērna kopšanas higiēnas paradumiem, kad vienlaikus ir iezīmējas nepieciešamība pēc papildus autiņbiksītēm, taču marles autiņi netiek izmantoti, kaut arī tie tieši šādam nolūkam komplektā ievietoti. Ir atsevišķas norādes, ka bērnam neder autiņbiksītes – tai skaitā, ka, paku saņemot, tās ir atbilstošas, taču bērns ātri aug, kā rezultātā tās nepaspēj visas izmantot. Atbildot uz jautājumu, kas ar bērnu higiēnas precēm noticis, ja tās nav izmantotas sniegtas atbildes, ka tās vai nu vēl glabājas vai arī atdotas citiem.

Vērtējot situāciju ar bērnu higiēnas komplektu (sk. 39. attēlu) izmantošanas ilgumu – gandrīz puse respondentu minējusi, ka komplekta saturs viņiem pietiek aptuveni mēnesim, savukārt 47 % gadījumu komplekta saturs ir pietiekams diviem (43 %) un trijiem mēnešiem vai ilgākam laikam (4 %). Apzinoties to, ka atbalsta saņēmēju vajadzības nav jānodrošina pilnībā, tomēr svarīgi norādīt, ka bērnu higiēnas komplekts tiek patērēts relatīvi visātrāk. Secināms, ka atbalsta saņēmēji bērnu higiēnas komplektus izmanto vispirms un tikai tad iegādājas papildus nepieciešamās preces. Saistībā ar nelielu atbalsta saņēmēju skaitu valstī, izvērtējama iespēja atsevišķās vecumgrupās palielināt komplektā iekļauto autiņbiksīšu apjomu, kā arī informēt par marles autiņu izmantošanu.

39. att. Cik ilgam laikam jūsu ģimenei pietiek ar tām precēm, ko saņem vienā zīdaiņu un mazu bērnu higiēnas preču komplektu izdalīšanas reizē?

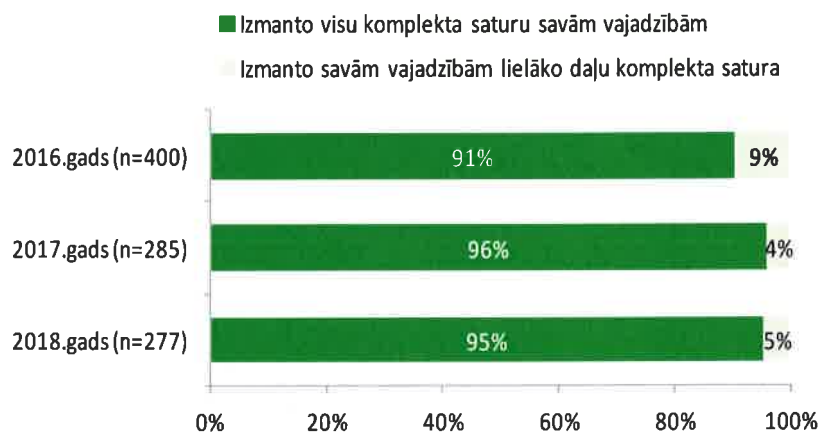
Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kas saņēmuši zīdaiņu un mazu bērnu higiēnas un saimniecības preču komplektus

6.3. Mācību piederumu komplektu izmantošana

Mācību piederumu komplekta saturs 2018. gadā 100 % gadījumos, kā norāda komplektu saņēmēji, ticis izmantots savām vajadzībām pilnībā (95 %) vai lielāko daļu (5 %). Šāds pozitīvs apmierinātības rādītājs saglabājas trešo gadu kopš veikts komplektu saņēmēju apsekojums (sk.40. attēlu). Secināms, ka būtiska ietekme komplektu satura izmantojamības pieaugumā ir komplektu sadalīšanai atbilstoši sākumskolas un pamatskolas skolēnu vajadzībām..

Atzīmējams, ka 2016. gadā faktiski tika izsniegti divi komplekti (par 2015.un 2016. gadu), kamēr 2017. un 2018. gadā – viens.

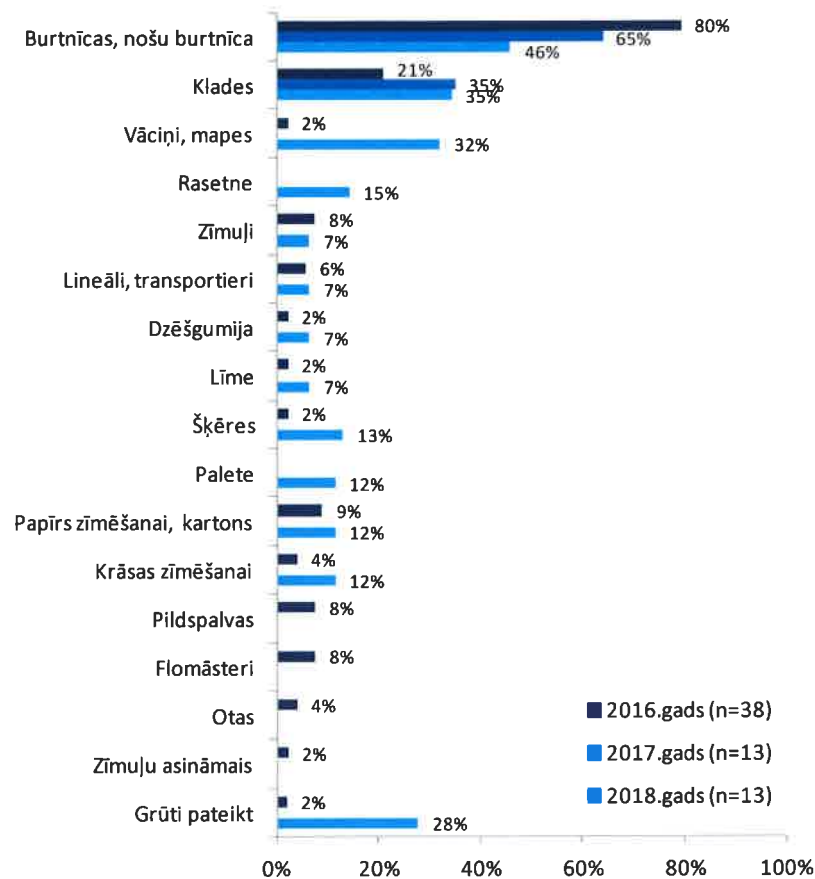
40. att. Komplekta satura izmantošana savām vajadzībām

Avots: respondentu ģimenes locekļi, kas saņēmuši individuālo mācību piederumu komplektus

Līdzīgi kā ar higiēnas un saimniecības preču komplektiem arī mācību piederumu komplekta satura neizmantošanu ir ierobežotas iespējas kvantitatīvi analizēt – dati sniegti par 10 bērniem ģimenēs, kurās šāda situācija bijusi, turklāt vecāku skaits, kas šo informāciju snieguši, ir vēl zemāks (sk. 41. attēlu).

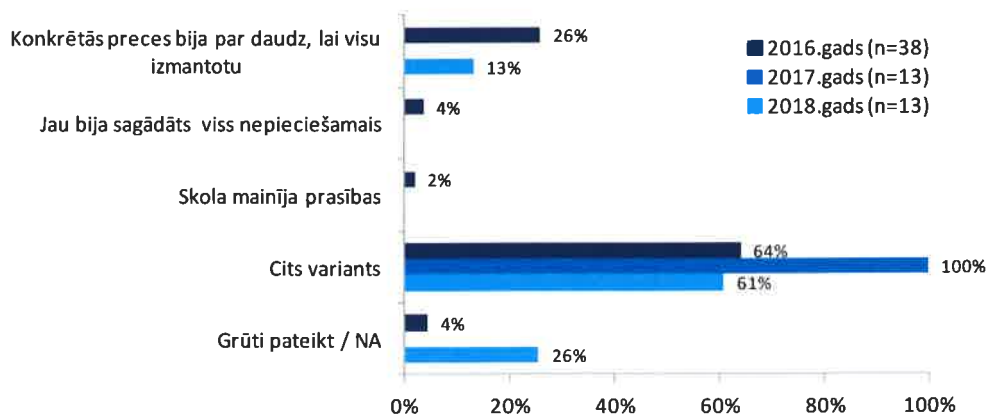
41. att. Kuri mācību piederumi netika izmantoti savām vajadzībām?

Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kuri komplekta saturu, nav pilnībā izmantojuši savām vajadzībām

Nosaukti tikai trīs preču veidi, kas nav izmantoti pilnībā – burtnīcas, klades, vāciņi, neminot kādu konkrētu cēloni, bet iezīmējot (sk. 42. attēlu) individuālu “citu” variantu (piemēram, “Skolai ir citas prasības”, ”Skolā vēl nav prasīts”, “Skolā tas nav vajadzīgs”, :”Palīgskolā nevajag”). Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, nav atzīmēta konkrētam vecumposmam (sākumskolai vai pamatskolai) neatbilstošu mācību piederumu iekļaušanu kompleksos.

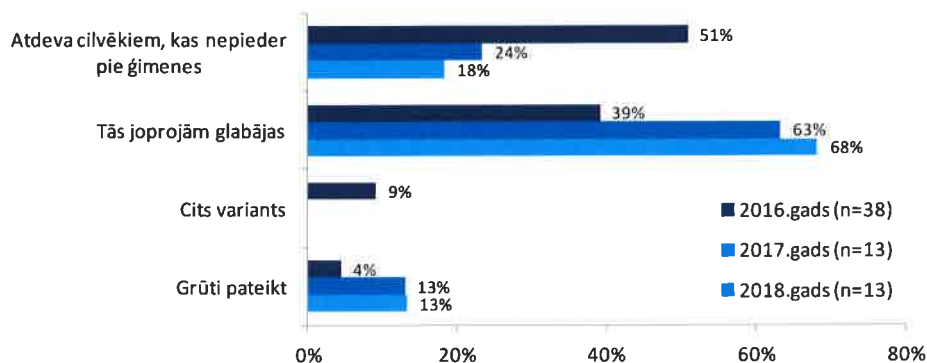
42. att. Kādi bija būtiskākie iemesli, kāpēc viss komplekta saturs netika izmantots savām vajadzībām?

Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kuri komplekta saturu, nav pilnībā izmantojuši savām vajadzībām

Vairumā gadījumu tie vecāki, kas atzina, ka komplekta saturs nav izmantots pilnībā, norādīja, ka mācību piederumi joprojām glabājas, bet dažos gadījumos tās atdotas arī cilvēkiem, kuri nepieder pie ģimenes (sk. 43. attēlu). Sniegta arī atbilde „grūti pateikt”, kad vecākam par šo preču tālāko likteni nav informācijas.

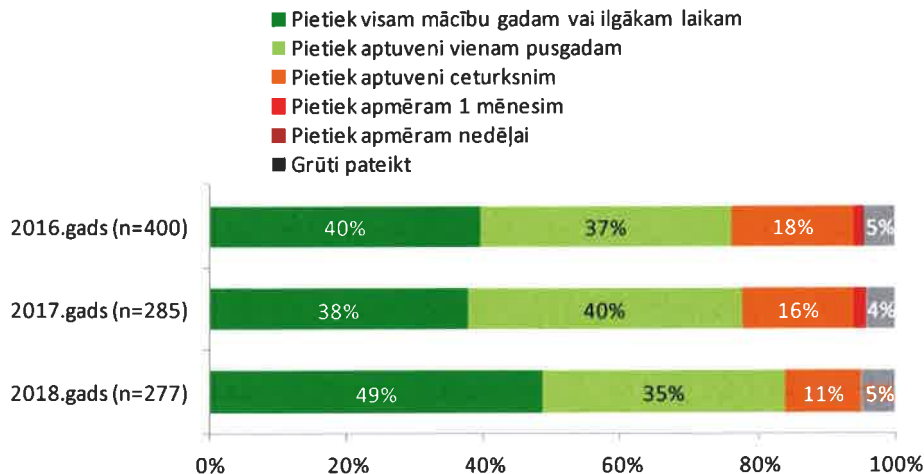
43. att. Ko izdarīja ar mācību piederumiem, kas netika izmantoti savām vajadzībām?

Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kuri komplekta saturu, nav pilnībā izmantojuši savām vajadzībām

Līdzīgi kā 2016. un 2017. gadā ievērojamai daļai atbalsta saņēmēju 2018. gadā ar izdalītajiem individuālajiem mācību piederumu komplektiem pieticis visam mācību gadam – šādu atbildi snieguši 49 %, savukārt vēl 35 % norāda, ka pieticis pusgamam (sk. 44. attēlu).

44. att. Cik ilgam laikam ģimenē dzīvojošiem skolniekiem pietiek ar tām lietām, ko saņem vienā individuālo mācību piederumu komplektā?

Avots: respondentu ģimenes locekļi, kas saņēmuši individuālo mācību piederumu kompleksus

Bērnu vecāki, komentējot mācību piederumu komplektu saturu un apjomu, vairumā gadījumu izteica apmierinātību ar tiem, taču atsevišķos komentāros atrodama arī vēlme saņemt gan lielāka apjoma komplektus gan biežāk, kā arī vajadzība pēc noteiktām, ļoti dažādām precēm, kas skaidrojama ar prasībām specifiskās skolās, klasēs, kā arī bērnu pašu attieksmi pret mācību piederumu izmantošanu.

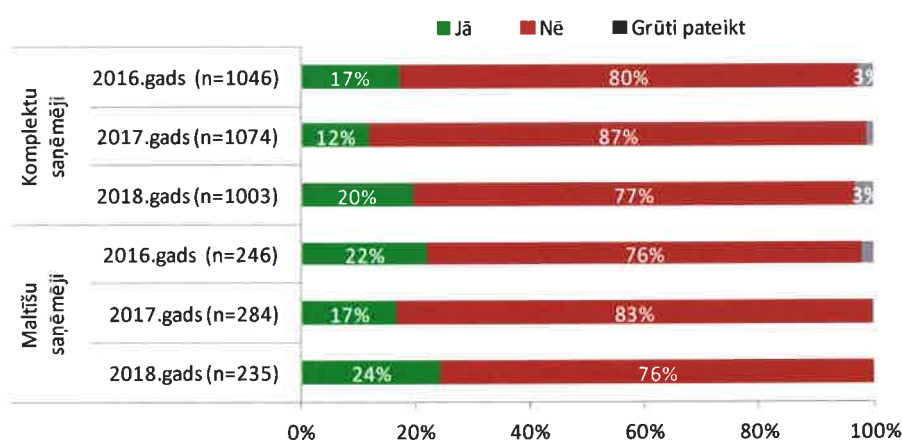
Secināms, ka kopumā sākumskolas un pamatskolas mācību piederumu komplekti ir precīzi izstrādāti un atbilstoši abu vecumgrupu skolēnu vajadzībām un izmaiņas tajos nav nepieciešamas.

7. Papildpasākumi

Atbalsta saņēmēju atbildes par līdzdalību 2018. gada papildpasākumos, salīdzinot tās ar 2016. un 2017. gadā sniegtajām, kā arī, izdalot atsevišķi komplektu un maltīšu saņēmējus, atspoguļotas 45. attēlā.

Uz līdzdalību papildpasākumos 2018. gadā norāda ap 20 % komplektu saņēmēju un ap 24 % maltīšu saņēmēju. Secināms, ka pieaudzis abu grupu viedoklis par iesaisti papildpasākumos, kas skaidrojams ar PO sniegtās informācijas saņemšanu par iespējām iesaistīties un iesaistīšanos arī citos ar ES fondiem saistītos sociālās iekļaušanas pasākumos, PO ikdienas komunikāciju ar atbalsta saņēmējiem, sniedzot tiem padomus, psiholoģisku atbalstu vai individuāli konsultējot (uz ko aptaujā norāda 5 - 9 % aptaujāto komplektu saņēmēju un 6 - 9 % maltīšu saņēmēju), kā arī maltīšu saņēmēju veikto visu pasākumu, ko īsteno nevalstiskā vai reliģiskā organizācija, sasaisti ar EAFVP līdzfinansēto papildpasākumu.

45. att. Vai 2018. gadā atbalsta saņēmējs ir piedalījies papildpasākumos?

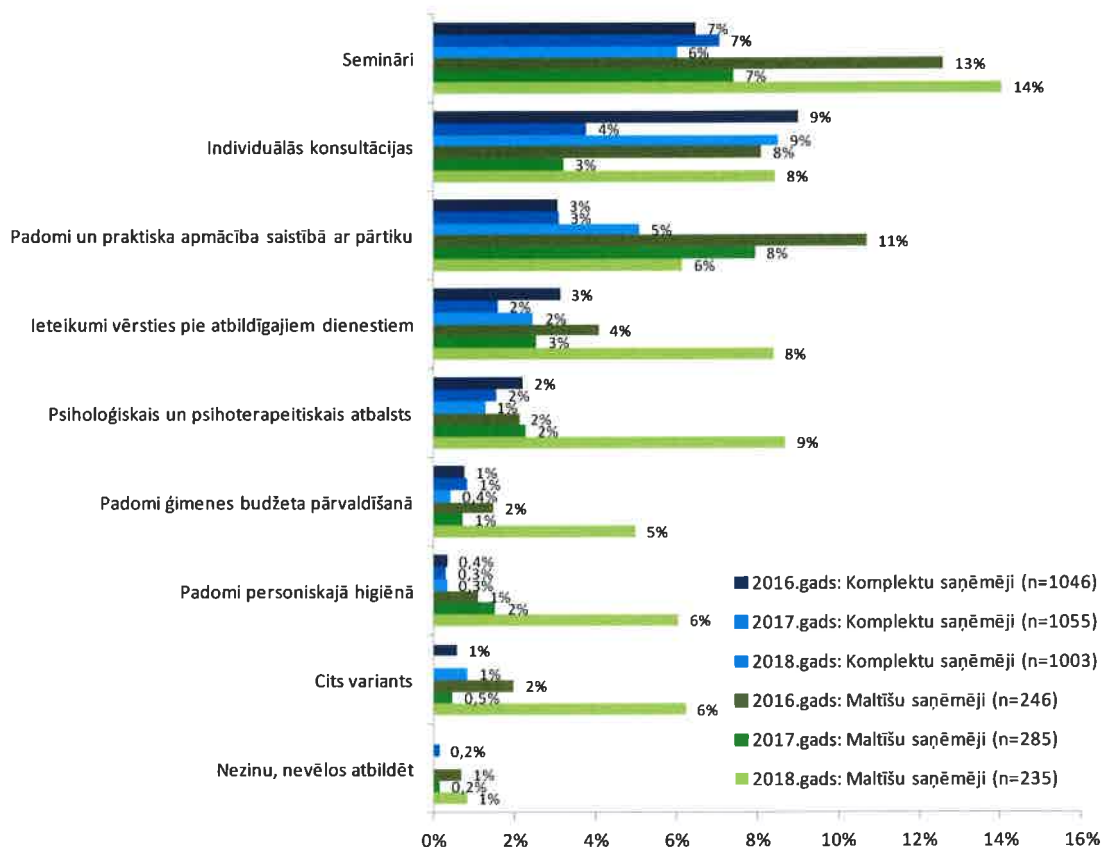
Avots: atbalsta komplektu un maltīšu saņēmēji, kas kompleks/maltītes saņēmēji iepriekš (pirms aptaujas dienas)

Vērtējot dalību papildpasākumos izmantotas tikai respondentu atbildes, neekstrapolējot tās uz viņu ģimenes locekļiem, jo, kā redzam 47. attēlā, līdzdalība papildpasākumos absolūtajā vairumā gadījumu ir bez ģimenes locekļiem.

Ja analizējam, kādos tieši papildpasākumos atbalsta saņēmēji piedalījušies (sk. 46. attēlu) vērojams, ka komplektu saņēmēji visbiežāk nosauca padomus un praktisku apmācību saistībā ar pārtiku, seminārus un individuālas konsultācijas, turpretim maltīšu saņēmēji atzinuši līdzdalību visos piedāvātajos papildpasākumu veidos, kas iespējami saistās ar uzticēšanos nevalstiskajai vai reliģiskajai organizācijai (maltīšu izsniedzējam), kas nodrošina atbalstu, konsultācijas, padomus vai uzklauššanu un kopumā socializāciju.

Tā kā aptaujāto kopskaits kopumā ir neliels, tad dažu respondentu atbildes grafikos uzrāda ievērojamu dinamiku.

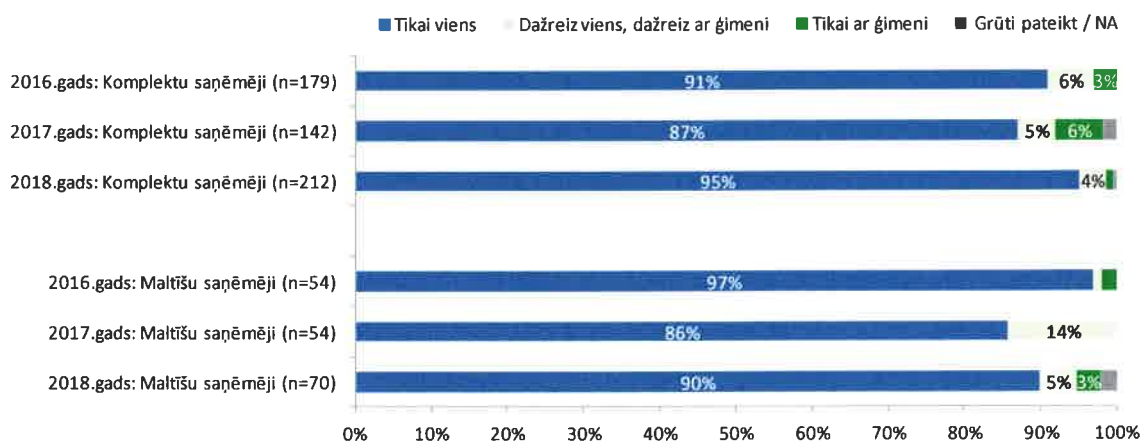
46. att. Kādas bija papildpasākumu tēmas, kuros piedalījās?

Avots: atbalsta komplektu un maltīšu saņēmēji, kas kompleks/maltītes saņēmuši iepriekš (pirms aptaujas dienas)

Dalība papildpasākumā lielākoties ir individuāla, tā 2018. gadā 95 % komplektu saņēmēju un 90 % maltīšu saņēmēju papildpasākumos piedalījušies vienatnē – 47. attēlā uzskatāmi redzams, ka ļoti reti ir tie gadījumi, kad kāds tos apmeklētu ar ģimeni.

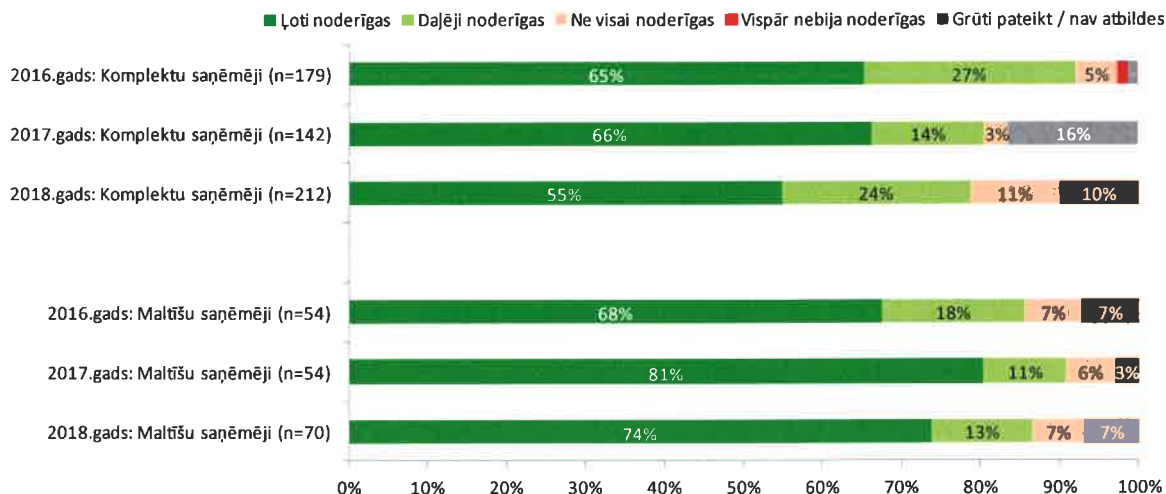
47. att. Vai papildpasākumos piedalījās viens vai ar ģimeni?

Avots: papildpasākumus apmeklējušie

Papildpasākumos iegūtās prasmes 2018. gadā kopumā tiek vērtētas kā noderīgas – šādu atbildi (sk. 48. attēlu) izvēlējušies 79 % komplektu saņēmēju un 87 % maltīšu saņēmēju, tajā skaitā 55 % komplektu un 74 % maltīšu saņēmēju atzina, ka “ļoti noderīgas” un attiecīgi 24 % un 13 % tās atzinuši par “daļēji noderīgām”.

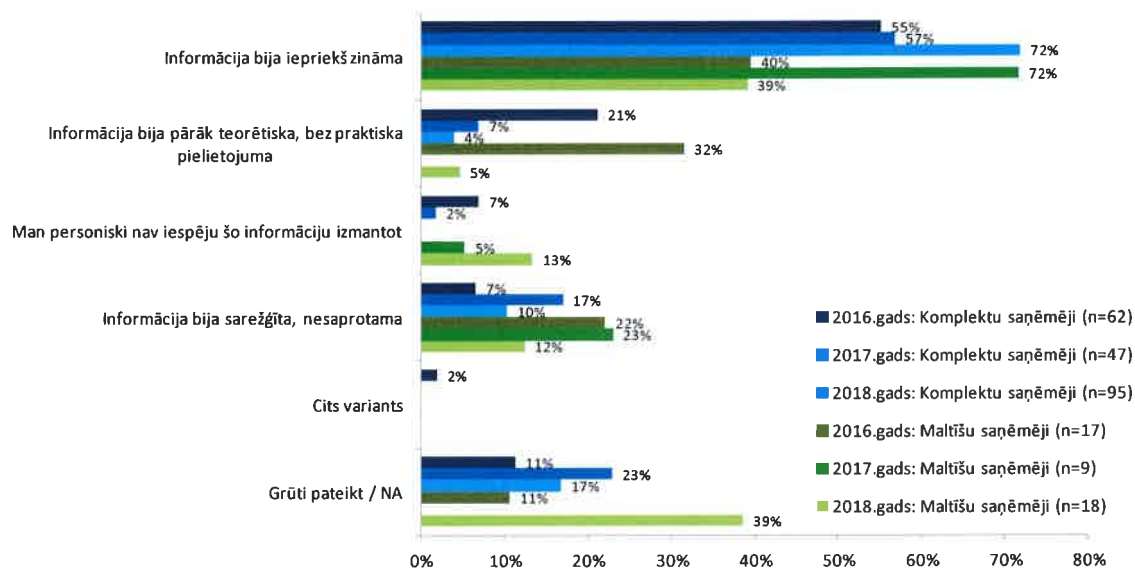
48. att. Cik lielā mērā papildpasākumos iegūtās zināšanas vai prasmes bija noderīgas?

Avots: papildpasākumus apmeklējušie

Komplektu saņēmēji 2018. gadā bija nedaudz kritiskāki nekā 2017. gadā par papildpasākumos iegūto zināšanu un prasmju noderību, 11% no tiem atzīmēja, ka papildpasākumi bija ne visai noderīgi. Visbiežāk komplektu saņēmēju mazāka apmierinātība ar pasākumiem saistās ar to, ka tajos sniegtā informācija bijusi iepriekš zināma (sk. 49. attēlu).

49. att. Kādi bija būtiskākie iemesli, kāpēc papildpasākumos iegūtās zināšanas un iemaņas nebija ļoti noderīgas?

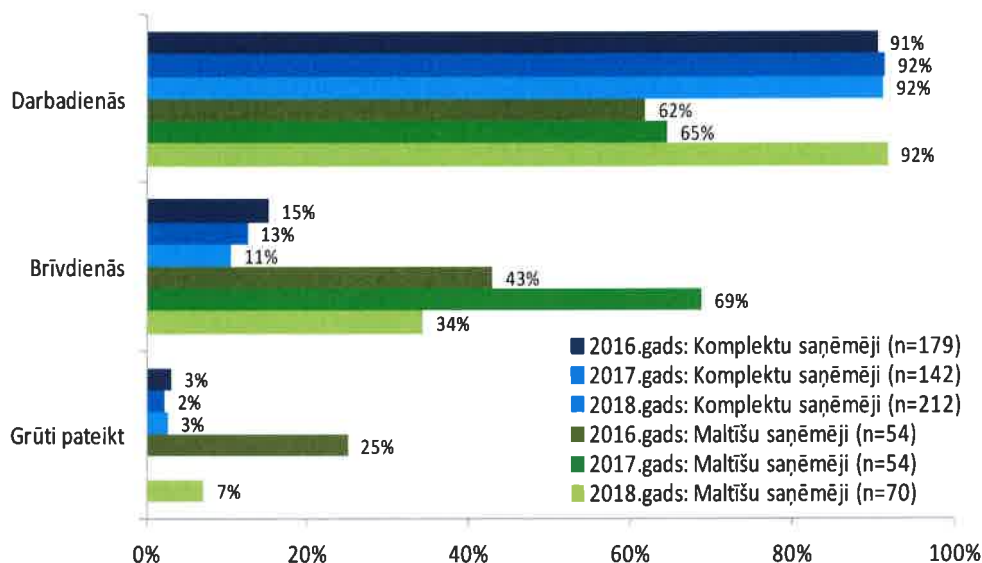
Avots: papildpasākumus apmeklējušie, kas norādījuši, ka sniegtā informācija nebija „ļoti noderīga”

Visbiežāk cēlonis mazākai apmierinātībai ar papildpasākumiem ir viedoklis, ka tajos sniegtā informācija bijusi iepriekš zināma, kas iespējami saistāms ar Latvijas Sarkanā Krusta (LSK) veselības veicināšanas, saslimšanas un atkarību profilakses informatīvajiem pasākumiem, kam atbilstoši šīs PO aktuālajiem darbības virzieniem ir noteicoša loma visu papildpasākumu klāstā un ir noderīga pēc būtības, bet atbalsta saņēmējiem jau zināma taču maz pielietota. Savukārt mērķgrupai noderīgus papildpasākumus par budžeta plānošanu un finanšu prātību daži atbalsta saņēmēji varētu novērtēt kā sarežģītus un nesaprotamus.

Raksturīgi, ka, salīdzinot ar situāciju 2017. gadā, 2018. gadā ievērojami sarucis atbildes „informācija bija pārāk teorētiska, bez praktiska pielietojuma” īpatsvars.

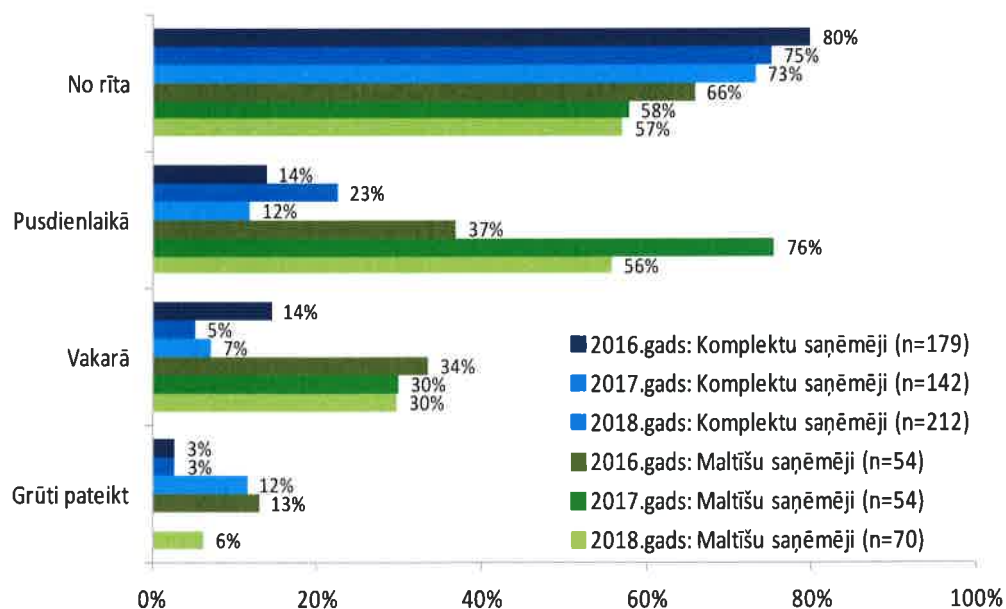
Vērtējot vai dalību papildpasākumā ietekmē tā norises laiks, secināms, ka nedēļas dienas vai laika izvēle nav būtisks nosacījums iesaistei papildpasākumos.

50. att. Kāds būtu piemērots laiks papildpasākumu apmeklēšanai?

Avots: papildpasākumus apmeklējušie

51. att. Kāds būtu piemērots laiks papildpasākumu apmeklēšanai?

Avots: papildpasākumus apmeklējušie

Kā redzams 50. un 51. attēlā, komplektu saņēmēji kā piemērotāko laiku pasākumiem atzīmē darbadienu rītus, savukārt maltīšu saņēmēji vienlīdz atzīmējuši darbdienas un brīvdienas, kā arī prioritē rītu un pusdienlaiku, kas vairumā gadījumu sakrīt ar maltīšu izdales laiku.

II. EAFVP VADĪBĀ IESAISTĪTO INSTITŪCIJU PAVEIKTAIS 2018. GADĀ

2018. gadā Latvijas 110 novados un deviņās lielajās pilsētās pārtikas un pamata materiālās palīdzības komplektu uzglabāšanu un izdali, gatavo maltīšu izdali, kā arī papildpasākumu īstenošanu nodrošināja 28 PO (t.sk. 13 pašvaldības un to iestādes, 12 biedrības un nodibinājumi un 3 reliģiskās organizācijas) 458 pārtikas un pamata materiālās palīdzības izdales vietās un 23 zupas virtuvēs. PO tika atlasītas 2017. gadā izsludinātā trešā atklātā konkursa rezultātā, līgumi par darbību īstenošanu noslēgti 2018. gada 1. ceturksnī. 15 PO ir no vienas līdz divām izdales vietām, 7 PO ir 3 līdz 7 izdales vietas, 5 PO no 10 līdz 18 izdales vietām, vienai PO (biedrība “Latvijas Sarkanais Krusts”) ir 368 izdales vietas.

2018. gada 27. februārī apstiprināti grozījumi MK 2014. gada 25. novembra noteikumos Nr. 727 “Darbības programmas “Pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšanai vistrūcīgākajām personām 2014.-2020. gada plānošanas periodā” īstenošanas noteikumi, kas paredz no 2018. gada 1. aprīļa paredz paplašināt EAFVP atbalsta saņēmēju loku, sniedzot atbalstu arī maznodrošinātām ģimenēm ar ienākumiem līdz 188 *euro*.

2018. gada 18. decembrī apstiprināti grozījumi MK 2014. gada 25. novembra noteikumos Nr. 727 “Darbības programmas “Pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšanai vistrūcīgākajām personām 2014.-2020. gada plānošanas periodā” īstenošanas noteikumi, kas paredz no 2019. gada 1. janvāra maznodrošinātas ģimenes (personas) ienākumu sliekšni EAFVP atbalsta saņemšanai paaugstināt līdz 242 *euro* un higiēnas un saimniecības preču komplektus varēs saņemt ne tikai ģimenes (personas) ar bērniem līdz 18 gadiem, bet arī pilngadīgas personas.

Aktualizēta un ievietota LM tīmekļa vietnē infografika “Ceļš līdz ES atbalsta pakām: KAS un KĀ?”, iekļaujot informāciju par atbalsta saņemšanu no 2018. gada 1. aprīļa un no 2019. gada 1. janvāra.

Veikta EAFVP vadības un kontroles sistēmas aktualizācija, t.sk. aktualizētas EAFVP VI vadlīnijas par attiecināmo izmaksu pamatojošajiem dokumentiem un izdarīti grozījumi LM iekšējā normatīvajā aktā par kārtību, kādā uzrauga un novērtē darbības programmas darbību īstenošanu. Izstrādātas EAFVP VI un SEI vadlīnijas par maksājumu pieprasījumu un pieteikumu precizēšanas un pārskatu sagatavošanas, rediģēšanas un iesniegšanas kārtību.

Sagatavots un iesniegts EK ziņojums par EAFVP DP īstenošanu 2017. gadā, EK elektronisko datu apmaiņas sistēmā SFC 2014 sagatavots un iesniegts EAFVP gala saņēmēju strukturētais apsekojums un iesniegti četri maksājuma pieteikumi par kopējo summu 5 407 219,69 *euro*. Veikta sabiedrības informēšana par EAFVP ieviešanu, t.sk. intervijas laikrakstiem un TV, preses reližu izstrāde, atbildes uz iedzīvotāju e-pastos iesūtītajiem un telefoniski uzdotajiem jautājumiem.

Publiskā iepirkuma rezultātā 2018. gada 19. decembrī noslēgts līgums ar SIA “Aptauju centrs” par EAFVP atbalsta lietderības un efektivitātes novērtējumu.

Nodrošināta dalība EK organizētajā EAFVP Komitejas, Ekspertu grupas sanāksmēs, EK rīkotajās EAFVP tīkla sanāksmēs un Novērtēšanas partnerības sanāksmēs.

2018. gada 28. novembrī EAFVP VI organizēja ikgadēju EAFVP īstenošanas izvērtēšanas sanāksmi ar EK Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļaušanās ģenerāldirektorāta pārstāvju un

EAFVP konsultatīvās darba grupas locekļu (pārstāvji no Latvijas PretNabadzības Tīkla, Latvijas pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienības, Latvijas daudz bērnu ģimeņu biedrību apvienības, biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts”, biedrības “Latvijas Samariešu apvienība”, Labklājības ministrijas eksperti) un Finanšu ministrijas kā EAFVP Revīzijas iestāde (EAFVP RI) pārstāvju dalību. PO “Latvijas Sarkanais Krusts” un “Pirmās palīdzības vienība” dalījās pieredzē EAFVP atbalsta īstenošanā 2018. gadā. Sanāksmes laikā EK pārstāvji atzinīgi novērtēja Latvijas aktīvo rīcību EAFVP ieviešanas pastāvīgā uzlabošanā, reaģējot uz nevalstiskā sektora un pašu atbalsta saņēmēju izteiktajām vēlmēm un vajadzībām.

EAFVP RI 2018. gadā EAFVP VI un SEI veica:

- sistēmas auditu par EAFVP ietvaros izveidoto procesu PO atlase, Vadības un kontroles aktivitātes, Sistēmas pārvaldība, Vadības un informācijas sistēma un Maksājumu pieteikumu un kontu slēguma sagatavošana darbības efektivitātes novērtējumu EAFVP VI, SEI un SI par periodu no 2017. gada 1. jūlija līdz 2018. gada 31. martam. Audita rezultātā iegūta pietiekama pārliecība, ka EAFVP vadības un kontroles sistēma (VKS) attiecībā EAFVP VI, SEI un SI darbojas efektīvi un atbilst ES un Latvijas Republikas (LR) normatīvajiem aktiem. Procesu kopējais vērtējums – darbojas, bet nepieciešami atsevišķi uzlabojumi.
- EAFVP darbību revīziju par grāmatvedības gadā no 2017. gada 1. jūlija līdz 2018. gada 30. jūnijam sertificētajiem izdevumiem. Revīzijas ietvaros gūta pietiekama pārliecība, ka maksājuma pieteikumos iekļautie EK deklarētie izdevumi kopumā ir attiecināmi finansēšanai no EAFVP saskaņā ar ES un LR normatīvajiem aktiem.
- EAFVP pārskatu revīziju par EAFVP SEI sagatavoto kontu slēgumu par 4. grāmatvedības gadu no 2017. gada 1. jūlija līdz 2018. gada 30. jūnijam. Revīzijas rezultātā gūta pietiekama pārliecība, ka maksājumu pieteikumu un pārskata sagatavošanas procesa ietvaros izveidotā VKS SEI darbojas efektīvi un atbilst normatīvajiem aktiem un ka pārskata projektā sniegtā informācija ir pilnīga, pareiza un patiesa.

EAFVP SI: Valsts Kontrole veikusi finanšu revīziju “Par Sabiedrības integrācijas fonda 2018. gada pārskata sagatavošanas pareizību”. Revīzijā gūta pārliecība, ka gada pārskats visos būtiskajos aspektos sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par SIF finansiālo stāvokli, tā izmaiņām un SIF darbības rezultātiem gadā, kas noslēdzās 2018. gada 31. decembrī, un ir sagatavots atbilstoši LR spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

EAFVP SI veica PO aptauju, lūdzot izvērtēt 2018. gadā veiktās darbības EAFVP ietvaros. Aptaujas rezultātus sk. ziņojuma 2. pielikumā.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

1. EAFVP pārtikas un pamata materiālās palīdzības atbalsts 2018. gadā ir sasniedzis vistrūcīgākās ģimenes.

- 2018. gadā EAFVP ietvaros izdalīts 312 221 pārtikas preču komplekts un nodrošinātas 330 060 gatavās maltītes, īstenoti 1137 papildpasākumi, kā arī ģimenēm ar bērniem izdalīti 40 640 higiēnas un saimniecības preču komplekti un 9672 mācību piederumu komplekti.
- EAFVP pārtikas atbalstu saņēma 69 643 unikālas personas, no tām 65 657 personas bija komplektu saņēmēji, kas ir 93,14 % no 70 495 unikālām personām, kurām 2018. gadā noteikts trūcīgas vai krīzes situācijā esošas personas statuss, kā arī no 2018. gada 1. aprīļa saņemta izziņa par maznodrošinātas personas statusu ar ienākumiem, kuri nepārsniedz 188 *euro* un 3 986 personas gatavo maltīšu saņēmēji. Savukārt higiēnas un saimniecības preces saņēma 17 439 unikālas personas līdz 18 gadu vecumam, kas ir 95,6 % no 18 244 unikālām personām (bērniem) ģimenēs.
Secināms, ka personu informētība par EAFVP sniegto atbalstu ir ļoti augsta un atbalsts sniegts gandrīz visām potenciālajām mērķa grupas personām, kurām ir tiesības to saņemt.
- Izpildīts 2016. gada ieteikums par apsekojuma par papildu atbalstu ar pārtiku un higiēnas precēm ģimenēm ar maziem bērniem uzsākšanu, apsekojums turpināts 2018. gadā. Kopumā 2018. gadā 1 172 bērniem izdalīti 4 705 pārtikas komplekti un 1 632 bērniem – 3 966 higiēnas preču komplekti. Salīdzinoši šis atbalsta veids otrajā tā sniegšanas gadā sasniedzis no 90,1 % līdz 97,4 % (2017. gadā - 81,1 % līdz 86,8 %) no iespējamajiem saņēmējiem – vistrūcīgākajām ģimenēm ar maziem bērniem.
Secināms, ka izpildītais 2017. gada ieteikums par sociālo dienestu papildus informēšanu par iespēju ģimenēm ar maziem bērniem saņemt papildu EAFVP atbalstu, ievērojami palielinājis personu informētību un atbalsta sniegšanas intensitāte palielinājusies.

Ieteikums: Par katrām izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos informēt PO un pašvaldību sociālos dienestus.

2. EAFVP pārtikas un pamata materiālās palīdzības atbalsts ir atvieglojis vistrūcīgāko iedzīvotāju un māsaimniecību budžeta slogu

- Dziļa materiālā nenodrošinātība ir samazinājusies no 24 % 2013. gadā uz 9,5 % 2018. gadā², tomēr jāatzīmē, ka Latvijā tā joprojām par 30,5 % pārsniedz ES vidējos rādītājus (6,6 %)³ un ir devītais augstākais rādītājs ES.
- Kaut arī pārtikas produktu izdarei maltīšu nodrošināšanai vistrūcīgākajiem iedzīvotājiem nav noteicošas ietekmes uz kopējo dziļas materiālās nenodrošinātības rādītāju, tomēr ir atvieglots vistrūcīgāko ģimeņu budžeta slogs, par ko liecina 97 % gadījumos respondentu

² CSP Materiālā nenodrošinātība Latvijā 2018. gadā. Pieejams:

<https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/socialie-procesi/nabadziba/meklet-tema/374-materiala-nenodrosinatiba-latvija-2018-gada>

³ CSP Nabadzības risks un sociālā atstumtība Latvijā. Pieejams:

https://www.csb.gov.lv/sites/default/files/publication/2019-01/Nr_8-

2_Nabadzibas_risks_un_sociala_atstumtiba_Latvija_2018_%2819_00%29%20LV.pdf

aptauajā norādītais, ka atbalsta komplektu saņemšana ietekmēja ģimenes situāciju, t.sk. apstiprinoša atbilde sniegta 88 % gadījumos vai daļēji apstiprinoša 9 % gadījumos.

- Atbalsta saņēmēji radušos naudas ietaupījumu, galvenokārt, tērē papildu pārtikas produktu iegādei (to norāda 83 % no atbalsta saņēmējiem), komunālo pakalpojumu apmaksai, apavu un apģērba iegādei, ārsta apmeklējumiem un medikamentu iegādei, papildu higiēnas un saimniecības preču iegādei. 9 % no atbalsta saņēmējiem atzīmē, ka nauda izmantota bērnu skolas pasākumiem vai ārpuskolā nodarbībām.

3. Papildpasākumu veidi un iesaiste tajos ir pamatā apmierinoša

- 2018. gadā īstenoti 1 137 papildpasākumi (PO pārskatos norādīti un SI verificēti), kas ir par 7 % mazāk salīdzinot ar 2017. gadu un tajos iesaistīto personu skaits (6 304) veido apmēram 10 % no visām EAFVP atbalsta saņēmēju unikālajām personām. Vērojams objektīvs, ar sociāli demogrāfiskā portreta izmaiņām saistīts pasākumu dalībnieku aktivitātes kritums.
- Turpretī ikgadējā atbalsta saņēmēju aptaujā minēts, ka par līdzdalību papildpasākumos 2018. gadā norādīja ap 20 % komplektu saņēmēji (2017. gadā – 12 %) un 24 % maltīšu saņēmēji (2017. gadā – 17 %).
- Secināms, ka no vienas puses samazinājies uzskaitīto organizēto papildpasākumu skaits, no otras puses pieaudzis atbalsta saņēmēju viedoklis par iesaisti papildpasākumos, kas skaidrojams ar PO ikdienas komunikāciju ar atbalsta saņēmējiem, sniedzot tiem padomus, psiholoģisku atbalstu vai individuāli konsultējot (uz ko aptaujā norāda 5 – 9 % aptaujāto komplektu saņēmēju un 6 – 9 % maltīšu saņēmēju), PO sniegtās informācijas saņemšanu par iespējām iesaistīties arī citos ar ES fondiem saistītos sociālās iekļaušanas pasākumos, kā arī maltīšu saņēmēju viedokli par visu pasākumu, ko īsteno nevalstiskā vai reliģiskā organizācija, sasaisti ar EAFVP līdzfinansēto papildpasākumiem.
- Papildpasākumu veidi un tajos iegūtās prasmes kopumā tiek vērtētas kā ļoti noderīgas – šādu atbildi izvēlējušies 66 % komplektu saņēmēju un 81 % maltīšu saņēmēju (2017. gadā – attiecīgi 65 % un 68 %).
- Izpildīts 2017. gada ieteikums SI metodiskajos semināros aicināt partnerorganizācijas attīstīt inovatīvas pieejas papildpasākumu dalībnieku aktivizēšanai, kā arī paplašināt papildpasākumu ietvaros piedāvātās tēmas, skat. PO aptaujas secinājumus 2. pielikumā.

Ieteikums: SI metodiskajos semināros izplatīt PO papildpasākumu labās prakses piemērus, kā arī nodrošināt PO ar informāciju par citu dalībvalstu pieredzi papildpasākumu nodrošināšanā.

4. Pārtikas un pamata materiālās palīdzības atbalsts sasniedz augstu apmierinātības vērtējumu un atbilstību atbalsta saņēmēju vajadzībām

- Absolūtajā vairumā gadījumu (98 %) pārtikas komplekta saturs, kā norāda atbalsta saņēmēji, ticis izmantots savām vajadzībām pilnībā vai lielāko daļu (2017. gadā – 98 %; 2016. gadā – 96 %).
- 96 % gadījumos pārtikas komplekta maziem bērniem saturs izmantots savām vajadzībām pilnībā vai lielākā daļa (2017. gadā – 90 %).
- Higiēnas un saimniecības preču komplekti jau kopš izdales sākuma nemainīgi absolūtajā vairumā situāciju izmantoti pilnībā – 90 % (2017. gadā – 92 %; 2016. gadā – 92 %), 10 % izmantoja lielāko daļu (2017. gadā – 8 %; 2016. gadā – 8 %).

- 95 % gadījumu gan 2017., gan 2018. gadā higiēnas preču komplekti bērniem vecumā no 0 līdz 24 mēnešiem izmantoti pilnā apmērā, un 4 % - izmantota lielākā daļa;
- 95 % 2018. gadā (2017. gadā – 96 %) mācību piederumu komplekti izmantoti pilnībā, un 5 % - izmantota lielākā daļa (2017. gadā – 4 %).
- Izpildīts 2017. gada ieteikums par normatīvajā regulējumā un iepirkuma dokumentācijā iekļaujamiem ražošanas un kvalitātes kritērijiem pārtikas produktiem, kuri papildinās un dažādos EAFVP pārtikas palīdzības komplektus ar mērķi palielināt uztura sabalansētību (papildus iekļauti šķeltie zirņi, iebiezināts piens, nerafinēta rapšu eļļa).

Ieteikumi:

1. Iekļaut 2019. gada pārtikas iepirkuma dokumentācijā papildus pārtikas produktus un nodrošināt paplašināto komplektu izdali no 2019. gada otrā pusgada.
2. Saglabāt saimniecības un higiēnas komplektu saturu un apjomu 2019. gada saimniecības un higiēnas preču iepirkuma dokumentācijā.
3. 2019. gadā saglabāt nemainīgu mācību piederumu komplektu saturu un apjomu sākumskolas un pamatskolas skolēnu vajadzībām.
4. 2019. gadā saglabāt nemainīgu mazu bērnu pārtikas un higiēnas komplektu saturu un apjomu.

5. EAFVP atbalsta pieejamība ir nodrošināta

- 2018. gadā pašvaldību sociālie dienesti ir pārliecinoši izplatītākais kanāls informācijas nodošanai par atbalsta iespējām uz to norāda 96 % komplektu saņēmēju un 45 % maltīšu saņēmēji.
- Vidēji atbalsta saņēmējiem nākas mērot 3,1 kilometrus, kas ir mazāk, nekā tika minēts 2017. gadā – 3,4 kilometri; 2016. gadā – 4 kilometri.

Ieteikums: Turpināt stiprināt PO (NVO) sadarbību ar pašvaldību sociālajiem dienestiem gan informācijas apmaiņas, gan komplektu piegādes nodrošināšanā tajos gadījumos, kad attālums vai sabiedriskā transporta pieejamības problēmas varētu ietekmēt atbalsta saņemšanu, īpašu uzmanību pievēršot personām ar pārvietošanās grūtībām.

6. EAFVP darbības programmā izvēlētie atbalsta veidi un mērķa grupas ir pamatā atbilstošas situācijai

- 2018. gadā turpinās divas tendences: ir objektīva iedzīvotāju materiālās situācijas uzlabošanās, kas attiecināma arī uz iedzīvotāju vistrūcīgāko daļu. Notiek trūcīgo personu skaita strauja samazināšanās, kas skaidrojama ne tikai ar minēto, bet saistās arī ar trūcīgo personu statusa noteikšanas nemainīgo metodiku, tostarp, ģimenes vidējo ienākumu robežu statusa piešķiršanai. Unikālu trūcīgu personu skaits valstī ir samazinājies no 82 361 personām 2015. gadā uz 50 632 personu 2018. gadā⁴ vai par 38,5 %, savukārt bērnu skaits trūcīgās ģimenēs samazinājies no 26 707 bērniem 2015. gadā uz 13 680 bērnu 2018. gadā vai par 48,8 %.
- pēc aptaujas rezultātiem atbalsta komplektu saņēmēju vidū ir salīdzinoši augsts sieviešu īpatsvars 53,2 % (2017. gadā - 52,8 %), nepilngadīgu bērnu īpatsvars 24 % (2017. gadā - 27,1 %), 16,4 % (2017. gadā - 15,5 %) ir personas ar invaliditāti. 26,8 % (2017. gadā-

⁴ Valsts statistikas dati sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā/dati par gadu

31,5 %) no atbalsta saņēmējiem ir ģimenes ar bērniem, 29,5 % (2017. gadā – 28 %) norādīja, ka ir bezdarbnieki, 7,5 % (2017. gadā - 10,1 %) minēja, ka strādā algotu darbu, 31 % (2017. gadā - 26,3 %), ka ir pensijas saņēmēji, 17,4 % (2017. gadā-19,2 %), ka šobrīd studē vai mācās.

- maltīšu saņēmēju sociāli demogrāfiskajā profilā augsts vīriešu īpatsvars 57,9 % (2017. gadā - 66,6 %). Vērojams lielāks vidējais vecums – 51,3 gadi, salīdzinoši komplektu saņēmēji par 9,5 gadiem jaunāki (41,8 gadi), kas skaidrojams ar pamata materiālās palīdzības komplekta saņēmēju mērķgrupu - ģimenēm ar bērniem. 38,5 % norādīja, ka ir bezdarbnieki, 38,9 % minēja, ka saņem pensiju, 16,6 % ir personas ar invaliditāti.
- 49,2 % mājsaimniecību, kuru ienākumi ir zem nabadzības riska sliekšņa, 2012. gadā nevarēja atļauties ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis katru otro dienu. 2018. gadā šādu mājsaimniecību īpatsvars bija 28,9 %.⁵ Dati liecina, ka DP izvirzītais mērķis joprojām ir aktuāls lielai daļai trūcīgo mājsaimniecību.
- augstākais nabadzības risks vairāku gadu garumā ir nepilnajās un daudz bērnu ģimenēs, kā arī vienas personas mājsaimniecībās. 2012. gadā nabadzības riska indekss nepilnajās ģimenēs bija 38,3 %, 2017. gadā – 32,6 %; daudz bērnu ģimenēs (trīs un vairāk bērnu, ko audzina divi pieaugušie) 2012. gadā – 32,6 %, 2017. gadā – 20,7 %; Secināms, ka joprojām ir būtisks atbalsts tieši ģimenēm ar bērniem. Tomēr iezīmējas arī cita tendence - vienas personas mājsaimniecībās nabadzības risks turpina palielināties no 2012. gadā – 31,3 % uz 2016. gadā – 52,6 %, īpaši atzīmējams vienas personas mājsaimniecības vecumā no 65 gadiem, kurās nabadzības risks 2017. gadā sasniedz 74 %.
- Izpildīts 2017. gada ieteikums par 2018. gada atbalsta saņēmēju loka paplašināšanas ietekmes izvērtējuma veikšanu.
Secināms, ka nosacījumu izmaiņas bija savlaicīgas taču ne pietiekamas. Iespējas no 2018. gada 1. aprīļa arī maznodrošinātām personām ar ienākumiem līdz 188 *euro* saņemt atbalstu iestrādē normatīvajā regulējumā ļāva, trūcīgo personu skaitam samazinoties par 20 %, EAFVP atbalstāmo personu loku 2018. gadā saglabāt 2017. gada līmeni, pat kopumā to nedaudz (par 3 %) pārsniedzot. Nepieciešama tālāka zemu ienākumu mājsaimniecību atbalsta paplašināšana.
- Izpildīts 2017. gada ieteikums par pamata materiālās palīdzības preču nodrošināšanas visām EAFVP atbalstam atbilstošajām personām izvērtējumu. Veikti grozījumi EAFVP darbības programmā un normatīvajā regulējumā.

Ieteikumi:

1. Paplašināt 2019. gadā atbalsta saņēmēju loku, nosakot augstāku ģimenes vidējo ienākumu robežu atbalsta saņemšanai no EAFVP, sasaistot to ar dziļas materiālas nenodrošinātības rādītāju, kas visobjektīvāk raksturo personu materiālo nenodrošinātību, proti atbilst četrām no deviņām materiālās nenodrošinātības pazīmēm.
2. 2019. gadā saglabāt visus atbalsta veidus, vienlaikus paplašinot higiēnas un saimniecības preču atbalsta mērķgrupu ar pieaugušām personām.

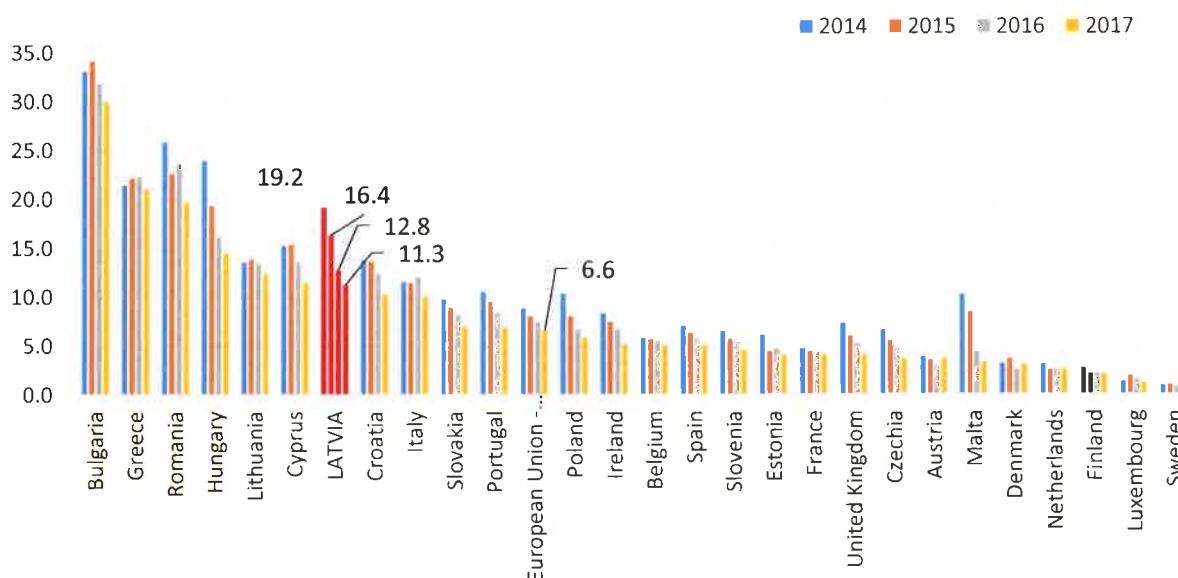
⁵ CSP datubāze; MNG010. Mājsaimniecību īpatsvars, kuras naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties segt atsevišķas izmaksas (%); skatīts 10.05.2019.

PIELIKUMI

Situācijas novērtējums

Latvijā ir viens no visaugstākajiem dziļas materiālās nenodrošinātības rādītājiem ES. Lai gan iedzīvotāju dziļas materiālās nenodrošinātības rādītāja izmaiņas Latvijā liecina par situācijas uzlabošanos (no 16,4 %, 2015. gadā uz 11,3 % 2017. gadā), tas joprojām pārsniedz ES vidējos rādītājus (6,6 %) (sk. 1. att.).

1. att. Iedzīvotāju dziļā materiālā nenodrošinātība ES valstīs, % no kopējā iedzīvotāju skaita

Avots: Eurostat dati, 2019

Saskaņā ar CSP 2018. gadā veiktās iedzīvotāju aptaujas datiem, 2017. gadā Latvijā nabadzības riskam bija pakļauti 446 tūkstoši jeb 23,3 % iedzīvotāju – par 1,2 procentpunktiem vairāk nekā 2016. gadā. Šo iedzīvotāju ekvivalentie ienākumi bija mazāki par 367 euro mēnesī.

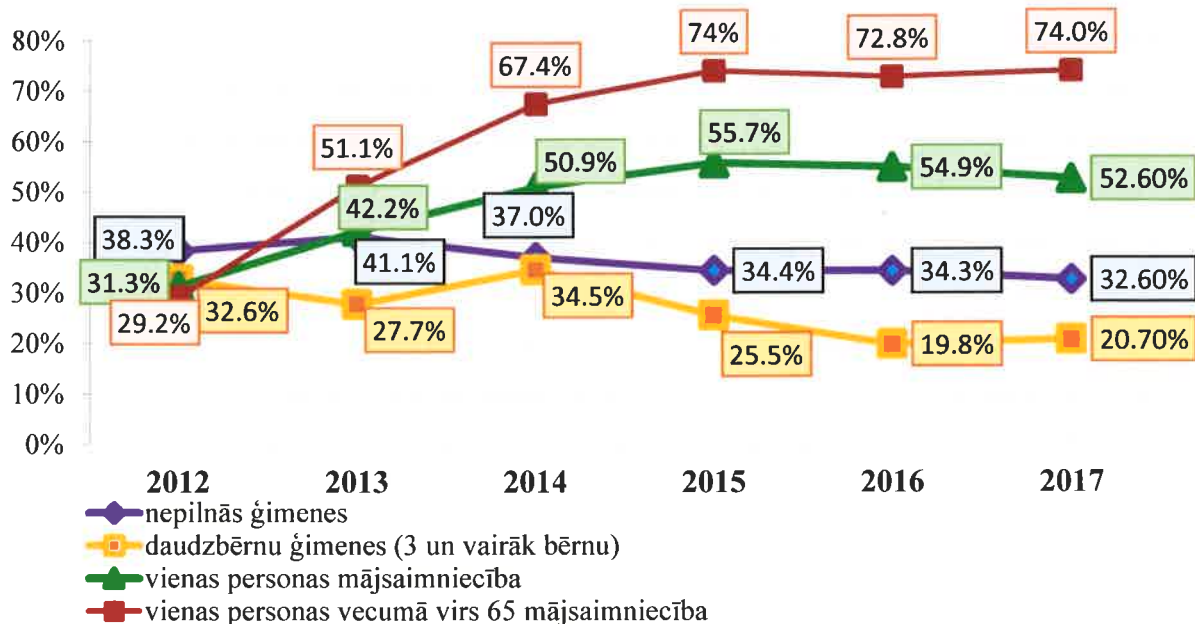
Pēc straujā samazinājuma par 4,6 procentpunktiem 2015. gadā nabadzības riskam pakļauto bērnu īpatsvars turpmākajos gados samazinās pakāpeniski: 2016. gadā tas bija 18,4 %, bet 2017. gadā – 17,5 %.

Vērojams pakāpenisks nabadzības riska īpatsvara samazinājums arī māsaimniecībās, kurās apgādībā esošos bērnus audzina tikai viens no vecākiem: 2015. gadā – 34,4 %, 2016. gadā – 34,3 %, 2017. gadā – 32,6 %.

Savukārt māsaimniecībās, kurās divi pieaugušie audzina trīs vai vairāk bērnus, nabadzības risks 2017. gadā pieauga par 0,9 procentpunktiem (20,9 %) salīdzinājumā ar 2016. gadu (19,8 %). Nabadzības risks ir būtiski zemāks māsaimniecībās, kurās divi pieaugušie audzina vienu vai divus bērnus – attiecīgi 12,1 % un 10,2 %.

2017. gadā ir palielinājies nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars vecuma grupā virs 65 gadiem (no 38,1 % 2015. gadā līdz 45,7 % 2017. gadā). Ļoti augsts nabadzības risks ir vientuļajiem senioriem – ja persona vecumā virs 65 gadiem dzīvo viena pati, šis rādītājs ir 74 % (skat. 2. att.).

2. att. Nabadzības riska indekss Latvijā

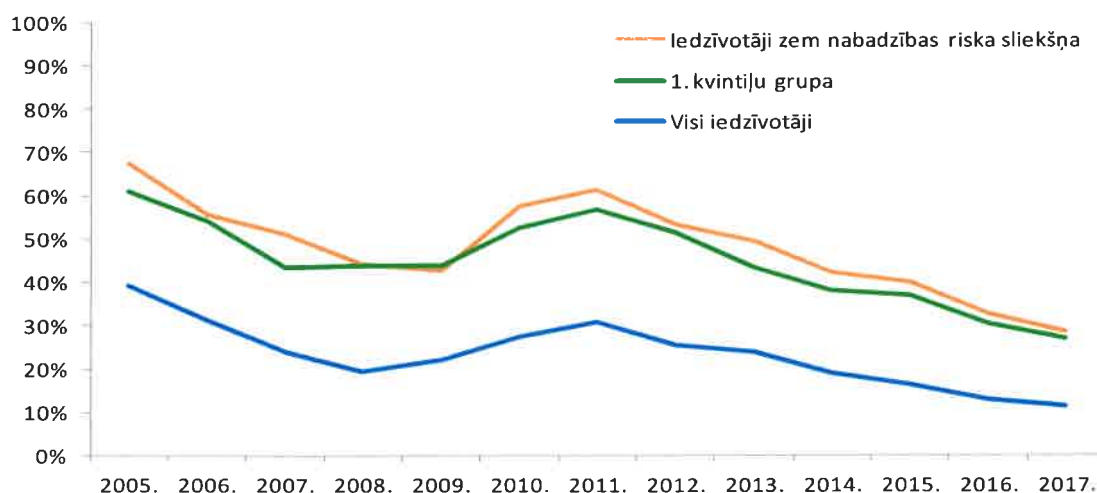

Avots: CSP datu tabula NIG05

Katru gadu ļoti augstam nabadzības riskam (virs 50 %, izņemot 2009. gadu – 47,9 %) ir pakļauti bezdarbnieki, un 2017. gadā tas pieauga līdz 59,5 % (2016. gadā tas bija 56,5 %). Savukārt strādājošo personu nabadzības risks 2017. gadā pat mazliet samazinājās – līdz 8,1 % (2016. gadā – 8,8 %)⁶.

Ekonomiskā situācija Latvijā pēdējos gados turpina strauji mainīties – līdz ar to arī iedzīvotāju dziļā materiālā nenodrošinātība saskaņā ar CSP datiem valstī mazinās, tai skaitā to iedzīvotāju vidū, kas ir zem nabadzības riska sliekšņa un 1. (zemākajā) ienākumu kvintilē. (sk. 3. attēlā).

3. att. Iedzīvotāju dziļā materiālā nenodrošinātība Latvijā

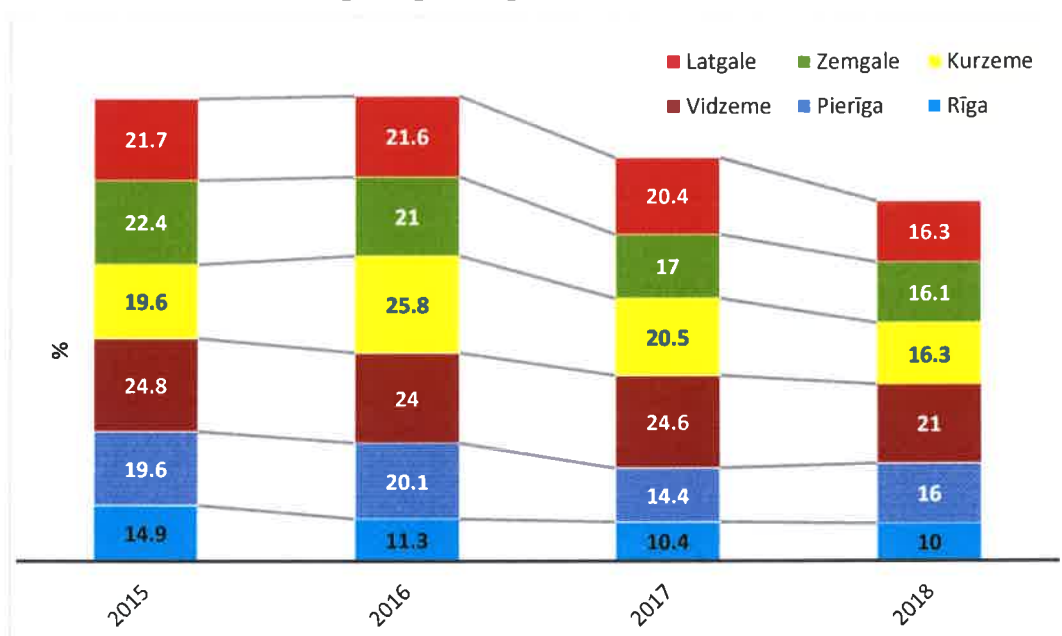

Avots: CSP datu tabula MNG14

⁶ CSP, Nabadzības risks un sociālā atstumtība Latvijā. Pieejams: https://www.csb.gov.lv/sites/default/files/publication/2019-01/Nr_8-2_Nabadzibas_risks_un_sociala_atstumtiba_Latvija_2018_%2819_00%29%20LV.pdf

Kaut arī kopumā mājsaimniecību materiālā nodrošinātība ir uzlabojusies, tomēr situācijas izmaiņu tendences ir atšķirīgas reģionu griezumā. Piemēram, salīdzinot 2018. gada datus ar 2015. gada datiem, redzams, ka Rīgā un Pierīgā vērojamas straujākas izmaiņas (materiālās nodrošinātības samazinājums Rīgā par 45 %, Pierīgā par 39 %). Latgalē, Kurzemē un Zemgalē materiālās nodrošinātības samazinājums vērojams 22 – 28 % robežās. Zemākas rādītāja samazinājums 15 % ir bijis Vidzemē (skat. 4. attēls). Kopējais materiāli nodrošināto mājsaimniecību īpatsvars valstī (piemēram, 11,9 % no visām mājsaimniecībām, kuras naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis katru otro dienu 2018. gadā jeb 228 tūkst. personas) joprojām ir augsts, un EAFVP atbalsts tām ir ļoti būtisks.

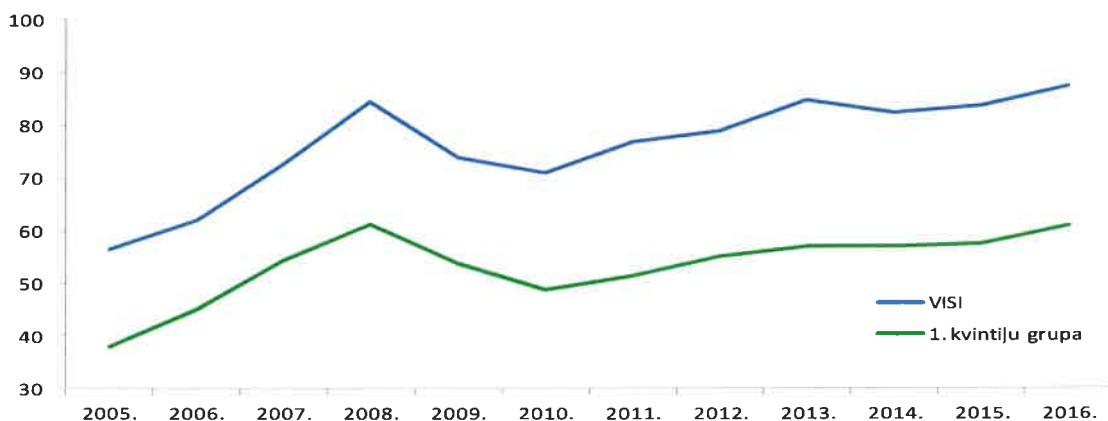
4. att. Mājsaimniecību īpatsvars reģionos, kuras naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis katru otro dienu

Avots: CSP datu tabula MNG010

Iepriekšminēto tendenci pamato arī izdevumu pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem kāpums gan sabiedrībā kopumā, gan arī jau minētajā 1. (zemākajā) ienākumu kvintilē (sk. 5. attēlu). Situāciju raksturo no 2016. līdz 2017. gadam novērotais cenu kāpums, kurš pārtiku skar vairāk nekā vairumu citu patēriņa jomu. 2018. gadā pieaugums turpinājies, tomēr jau pakāpeniskāk.

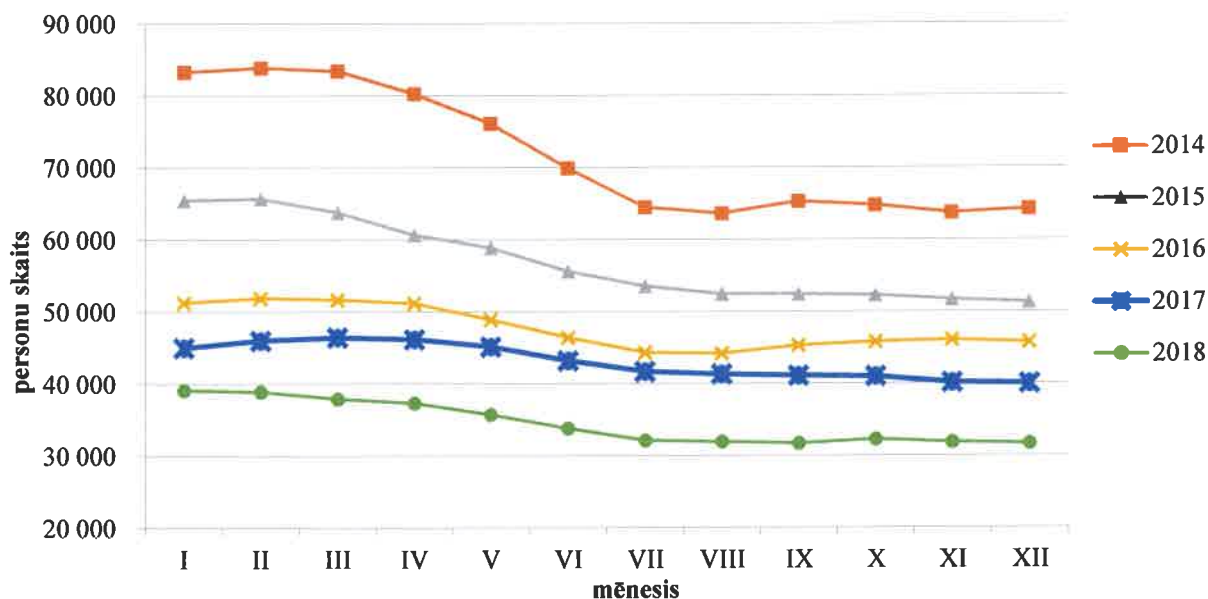
5. att. Izdevumi pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem uz vienu mājsaimniecības locekli (euro)

Avots: CSP datu tabulas MBG02 un MBG14

Tajā pašā laikā valstī, nerēķinoties ar inflāciju (14 % kopš 2010. gada), joprojām ir spēkā trūcīguma sliekšnis, kas noteikts 2010. gadā, kā rezultātā trūcīgo personu īpatsvars gadu no gada turpina samazināties, kā tas novērojams 6. attēlā – piecu gadu laikā trūcīgas personas statusā mēnesī esošo personu skaits samazinājies gandrīz par divām trešdaļām.

6. att. Trūcīgo personu skaita dinamika Latvijā 2014.-2018. gadā

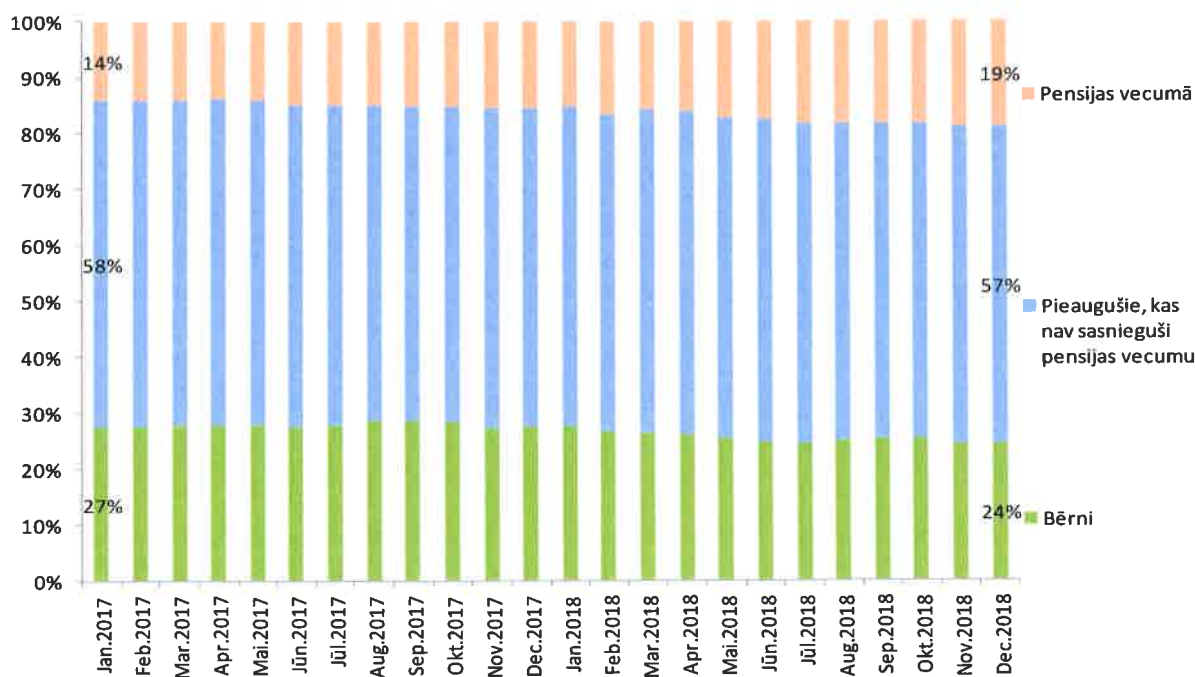

Avots: Labklājības ministrijas (SOPA) ikmēneša dati

No 2018. gada aprīļa Fonda palīdzības saņēmēju lokā iekļautas arī personas ar maznodrošināto statusu, ja to mēneša ienākumi nepārsniedza 188 euro.

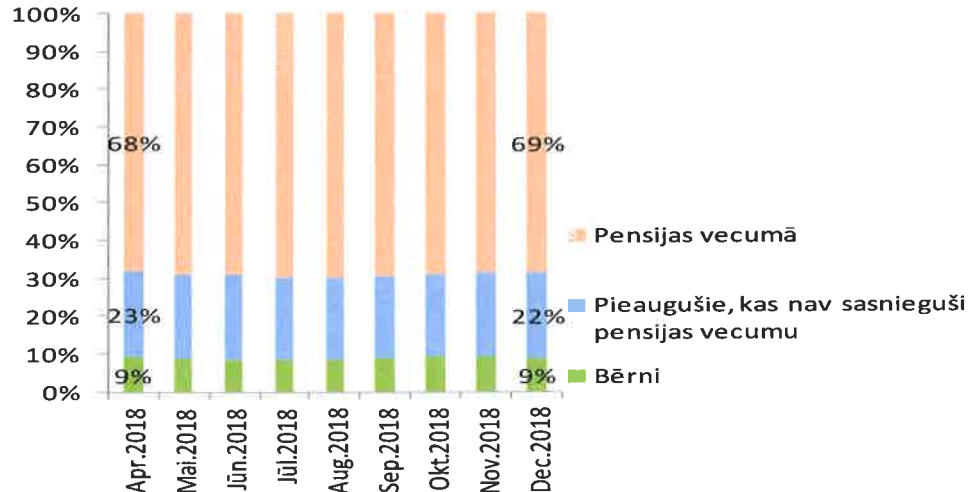
Mērķgrupas paplašināšana saistās ar mērķgrupas vecumstruktūras izmaiņām, kas atspoguļotas 7. un 8. attēlā.

7. att. Trūcīgo personu vecumstruktūras izmaiņas 2017.-2018. gadā

Avots: Labklājības ministrijas (SOPA) ikmēneša dati

8. att. Maznodrošināto personu vecumstruktūras izmaiņas 2018. gada aprīlī – decembrī

Avots: Labklājības ministrijas (SOPA) ikmēneša dati

Neraugoties uz trūcīgo personu skaita ievērojamo skaita samazināšanos (skat. 6. attēlu), to vecumstruktūra (sk. 7. attēlu) pamatā saglabājas nemainīga, piemēram, personu darbības vecumā īpatsvars saglabājas 57 - 58% robežās.

8. attēlā apkopotajā informācijā redzams, ka maznodrošināto personu vecumstruktūra no iepriekšminētās ievērojami atšķiras – tajā vairāk nekā divas trešdaļas veido personas pensijas vecumā. Tas skaidrojams ar lielāku pensiju saņēmēju skaitu, kuru pensijas apmērs ir robežās no 128,06 līdz 188 euro.

Personu sociāli demogrāfiskā portreta, tai skaitā vecumstruktūras izmaiņas liek izvērtēt nepieciešamību mainīt Fonda atbalsta nosacījumus.

Partnerorganizāciju aptaujas rezultātu kopsavilkums

Sabiedrības integrācijas fonda (SIF) Struktūrfondu uzraudzības nodaļa kā Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām sadarbības iestāde no 2019. gada 6. februāra līdz 26. februārim veica PO aptauju par PO ikdienas darbībām saistībā ar atbalsta komplektu pieņemšanu un izdali, atskaišu iesniegšanu, sadarbību ar Sabiedrības integrācijas fondu, kā arī papildpasākumu nodrošināšanu

Aptaujas anketas tika elektroniski (e-pastā) nosūtītas visu 29 PO pārstāvjiem ar lūgumu nodot/ nosūtīt anketu arī savu izdales punktu darbiniekiem/brīvprātīgajiem. Kopumā tika saņemtas 122 aizpildītas anketas gan no Rīgas, citām Latvijas pilsētām un pagastiem. 91 % no anketām aizpildīja izdales vietu darbinieki un brīvprātīgie, 9 % – zupas virtuvju darbinieki un brīvprātīgie.

Būtiskākie rezultāti un secinājumi:

- sadarbība ar atbalsta komplektu piegādātājiem kopumā ir veiksmīga, tomēr ir konstatētas vēl atsevišķas problēmas un ir nepieciešami uzlabojumi, piemēram, informēt izdales vietas par pēc iespējas precīzu piegādes laiku iepriekšējā dienā;
- attiecībā uz komplektu bērniem līdz divu gadu vecumam izdales nodrošināšanu pamatā nav problēmu un apgrūtinājumu komplektu izdalē, tomēr atsevišķos gadījumos minēts, ka visai sarežģīti ir prognozēt precīzu nepieciešamo komplektu skaitu, kā arī īss realizācijas termiņš pārtikas komplektiem;
- PO organizē atbalsta saņēmēju atstāto produktu savākšanu tikai tajās vietās, kurās ir šāda nepieciešamība. Lielākoties aptaujā atzīts, ka liela daļa atbalsta saņēmēju paņem pilnu komplektu;
- PO noskaidro atbalsta saņēmēju vēlmes un vajadzības par papildpasākumiem, kad tie ierodas pēc atbalsta komplekta, veic aptaujas vai nepieciešamības gadījumā organizē atsevišķas tikšanās;
- pamatā PO informē atbalsta saņēmējus par papildpasākumiem, izvietojot informāciju izdales vietās, informē mutiski pie komplektu izdales, kā arī ievieto informāciju PO mājaslapā;
- PO rūpējas par atbalsta saņēmēju motivēšanu iesaistīties papildpasākumos, piemēram, pasākumus organizē cilvēkiem visizdevīgākajā laikā un vietā, pasākumu ietvaros piedāvā kafiju, tēju un/vai uzkodas, piedāvā iespēju saņemt individuālas konsultācijas, piedāvā iespēju papildpasākumā veidoto un sagatavoto izmantot cilvēka vajadzībām uz vietas vai līdzņemšanai, piemēram, sagatavoto maltīti, izveidotos materiālus vai paraugus u.c.;
- PO papildpasākumu organizēšanai pārsvarā izmanto Fonda finansējumu un brīvprātīgo darbu, nedaudz arī pašvaldību un nevalstisko organizāciju finansējumu.

PO, īstenojot papildpasākumus, savas kompetences ietvaros atsevišķos gadījumos informē cilvēkus par ES fondu līdzfinansētajiem projektiem/pasākumiem, piemēram, par Nodarbinātības valsts aģentūras projektiem nodarbinātības veicināšanai un izglītībai, motivācijas programmu darba meklēšanai, profesionālo apmācību bezdarba riskam pakļautām personām, kā arī par veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumiem.